

Revision	Datum	Utgivningsorsak	Utarbetad av	Kontrollerad av	Godkänd av			
0	2018-08-03	Utgåva för investerargranskning	KSE	SKFI/METW	HLI			
Dokumenttitel: Samrådsredogörelse					Ansvarig part Entreprenör			
					Sida nr 124			
Tag nr		Språk		Extern dokumentnummer				
-		Svenska		BP-1357-0001-SE				
Registreringskoder		Dokumentnummer						
Avtalsnr	Arbetspaket	Projektnr	Upphovsman	Områdesnr	Ämneskod	Dokumenttypkod	Sekvens	Språk
-	-	PL1	RAM	14	Z03	RA	00006	SE
Områdesnr	Områdesbeskrivning	PL1-RAM-14-Z03-RA-00006-SE						
14	Offshore – SE							

Allmän information

Revisionstabell

Revision	Datum	Ändringar från tidigare revision	Utarbetad av	Kontrollerad av	Godkänd av
0	2018-08-03	Utgåva för investerargranskning	KSE	SKFI/METW	HLI

Innehavartabell

Innehavare nr	Sektion	Beskrivning av innehavare

Tabell över förkortningar

Förkortning	Definition

Referensdokument

Ref.	Dokumentnummer	Revision	Dokumenttitel
Kundens referensdokument			
Rambölls referensdokument			
Underentreprenörens referensdokument			

Avsedd för
GAZ-SYSTEM S.A.

Dokumenttyp
Rapport

Datum
Augusti 2018

BALTIC PIPE OFFSHORE RÖRLEDNING – TILLSTÅND OCH KONSTRUKTION SAMRÅDSREDOGÖRELSE

INNEHÅLL

1.	SAMRÅDSREDOGÖRELSE	1
1.1	Samråd om tillståndsansökan enligt den svenska lagen om kontinentalsockeln	1
1.2	Esboprocessen och samrådet	1
1.2.1	Yttranden av speciell betydelse beträffande gränsöverskridande effekter	1
1.2.1.1	Svar på yttrande från tyska Bundeswehrs kontor för infrastruktur, miljöskydd och service	1
1.3	Anläggningstillstånd enligt svenska lagen om kontinentalsockeln (1996:314)	2
1.3.1	Havs- och vattenmyndigheten, HaV	2
1.3.1.1	Svar på HaV:s yttrande	2
1.3.2	Jordbruksverket	2
1.3.2.1	Svar på Jordbruksverkets yttrande	3
1.3.3	MSB – Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	3
1.3.4	Sveriges geologiska undersökning – SGU	3
1.3.4.1	Svar på SGU:s yttrande	4
1.3.5	Simrishamns kommun	4
1.3.5.1	Svar på Simrishamns kommuns yttrande	5
1.3.6	Sjöfartsverket	5
1.3.6.1	Svar på Sjöfartsverkets yttrande	6
1.3.7	SMHI	6
1.3.7.1	Svar på SMHI:s yttrande	6
1.3.8	Sveriges Fiskares Producentorganisation	6
1.3.8.1	Svar på Sveriges Fiskares Producentorganisationens yttrande	7
1.3.9	Statens maritima museer	7
1.3.9.1	Svar på Statens maritima museers yttrande	7
1.3.10	Swedish Pelagic Federation Producentorganisation (SPF)	7
1.3.10.1	Svar på Swedish Pelagic Federation Producentorganisationens yttrande	8
1.3.11	Trafikverket	8
1.3.11.1	Svar på Trafikverkets yttrande	8
1.3.12	Transportstyrelsen	8
1.3.12.1	Svar på Transportstyrelsens yttrande	8
1.3.13	Försvarsmakten	9
1.3.13.1	Svar på Försvarsmaktens yttrande	9
1.3.14	Länsstyrelsen i Skåne	9
1.3.14.1	Svar på Länsstyrelsen Skånes yttrande	12
1.3.15	Vattenfall	13
1.3.15.1	Svar på Vattenfalls yttrande	13

BILAGOR

Bilaga 1 – Inbjudan till offentligt samråd

Bilaga 2 – Utlysning av offentligt samråd

Bilaga 3 – Anteckningar från offentligt samrådsmöte 1 mars 2018

Bilaga 4 – Bilder från möte med myndigheter från september och oktober 2017,
bilder från offentligt samråd möte 1 i mars 2018

Bilaga 5 – Inkomna yttranden

1. SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Denna samrådsredogörelse har sammanställts på uppdrag av GAZ-SYSTEM S.A. för den föreslagna gasledningen Baltic Pipe i Östersjön. Rapporten innehåller information om samrådet inför tillståndsansökan enligt den svenska lagen om kontinentalsockeln § 15a (1996:314). Samrådet i Esboprocessen beskrivs också kortfattat.

1.1 Samråd om tillståndsansökan enligt den svenska lagen om kontinentalsockeln

Förberedande möten inför samrådsmötena genomfördes med Länsstyrelsen Skåne den 15 september, med Havs- och vattenmyndigheten (HaV) den 18 september och med Naturvårdsverket den 5 oktober 2017.

Inbjudan till offentligt samrådsmöte skickades ut den 22 januari 2018 med e-post, se bilaga 1. Inbjudningar annonserades också i tidningarna Sydsvenska Dagbladet, Skånska Dagbladet och Post- och Inrikes Tidningar, se bilaga 2. Samrådsmötet genomfördes den 1 mars 2018 i Malmö, se bilaga 3 för anteckningar från mötet.

15 parter lämnade in yttranden under samrådsprocessen.

1.2 Esboprocessen och samrådet

Samråd i Esbokonventionen genomfördes parallellt med samrådet enligt den svenska lagen om kontinentalsockeln. Esbokonventionens samråd är om miljöpåverkan i ett gränsöverskridande sammanhang. Ett av de mottagna yttrandena av sammanfattas nedan, detta yttrade finns också i sin helhet på Naturvårdsverkets webbsida, tillsammans med övriga inkomna yttranden¹.

1.2.1 Yttranden av speciell betydelse beträffande gränsöverskridande effekter

Det tyska Bundeswehrs enhet för infrastruktur, miljöskydd och service påpekar att de föreslagna sträckningarna i den svenska ekonomiska zonen korsar de militära övningsområdena för ubåtar Bravo 2, 3, 4 och 5. Installation av en gasledning inom dessa ubåtsövningsområden är inte heller principiellt godtagbart, eftersom det skulle förhindra användningen av dessa militära övningsområden. Den svenska Försvarsmakten konstaterade i sitt yttrande under samrådet om undersökningstillstånd enligt den svenska lagen om kontinentalsockeln att båda sträckningsalternativen påverkar internationellt delade militära övningsområden. Området utnyttjas dock sällan av den svenska militären, och inte på ett sådant sätt att det skulle vara oförenligt med en gasledning.

1.2.1.1 Svar på yttrande från tyska Bundeswehrs kontor för infrastruktur, miljöskydd och service

För att utvärdera möjligheterna för en sträckning utanför de militära övningsområdena Bravo 4 och 5 i den sydöstra delen av den svenska ekonomiska zonen har GAZ-SYSTEM S.A. den 21 juni 2018 lämnat in ansökan om ändring av det befintliga undersökningstillståndet till Näringsdepartementet. Ändringen avser tillstånd att undersöka en korridor på ytterligare 17 km, belägen 3,3 km norr om undersökningskorridoren i det befintliga undersökningstillståndet. Denna korridor har ett minsta avstånd på 550 meter till det aktuella militära övningsområdet för ubåtar.

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Remisser-och-Yttranden/Remisser/Planer-i-vara-grannlander---Esbokonventionen/gasledningen-Baltic-Pipe-mellan-Danmark-och-Polen/>

1.3 Anläggningstillstånd enligt svenska lagen om kontinentalsockeln (1996:314)

Inkomna yttranden med synpunkter och frågor presenteras nedan i förkortade versioner tillsammans med svar från GAZ-SYSTEM S.A. Inkomna yttranden finns också återgivna i sin helhet i bilaga 5.

1.3.1 Havs- och vattenmyndigheten, HaV

Gör i nuläget inte någon bedömning av den aktuella miljöpåverkan som kan uppkomma av projektet. Först efter framtagandet av MKB kan en bedömning göras. Om gasledning i ekonomisk zon väljs genom Sydvästkånes utsjövatten kan det medföra ytterligare krav på försiktighetsmått under fram för allt anläggningstiden, vilket måste vägas in vid det slutliga valet av sträckning utöver till exempel att sträckningen blir längre om annat alternativ väljs. Som en del av Natura 2000-bedömningen bör det ingå redovisning av möjliga försiktighetsåtgärder för att minska risken för påverkan på Natura 2000-områdets värden. Av samrådsunderlaget framgår vad som avses att beskrivas närmare i MKB:n. Konstaterar att de aspekter som bedöms som relevanta i sammanhanget kommer att beskrivas i MKB:n och har därför inga ytterligare synpunkter i nuläget.

1.3.1.1 Svar på HaV:s yttrande

Rapportering av riskreducerande åtgärder för att minska påverkansrisken på Natura 2000-området

MKB-rapporten kommer att beskriva riskreducerande åtgärder för att minimera risk för negativ påverkan på Natura 2000-områden med dess habitat och arter.

1.3.2 Jordbruksverket

Jordbruksverket föreslår att möjlighet att delta i samrådet bör ges åt alla producentorganisationer (inom fiskesektorn). Samråd om havsplanering bör genomföras, HaV är ansvarigt. Miljökonsekvensbeskrivningen bör inkludera ett avsnitt om ansvarsfrågan, där juridiskt och ekonomiskt ansvar vid en olycka eller incident bör ingå. Konsekvensanalysen bör även innehålla eventuellt ändrade fiske- och trålningsmönster till följd av ett ökat antal rörledningar på havsbotten.

Skriver att påverkansbedömningen bör behandla huruvida det finns tillräckligt med utrymme för flyttrålar där rörledningen Baltic Pipe korsar rörledningarna Nord Stream, eftersom den kan medföra en ändring i fiskemönstren inklusive trålningsmönstren. Jordbruksverket menar att en analys av samtliga fiskearter, utöver sill och skarpsill, ingår i en framtida MKB-analys.

Positiv till att den socioekonomiska miljön och fiskets ekonomiska värde ingår i påverkansbedömningen. Jordbruksverket förespråkar att påverkansbedömningen bör innehålla information och erfarenheter avseende både bottentrålning och flyttrålning/pelagisk trålning.

Om påverkansbedömningen drar slutsatsen att anläggning och drift av rörledningen kan påverka fisket negativt, är det viktigt att det förklaras och motiveras i påverkansbedömningen. Till exempel en analys av de eventuella negativa effekterna på fisket och möjligheten att bedriva det i framtiden.

Avsnitt 9.3.4. i avgränsningsdokumentet för MKB:n visar att det inte finns några etablerade turist- eller fritidsområden inom projektets offshoredel. Jordbruksverket anser att det är värdefullt att samråda med företag för fisketurism.

1.3.2.1 Svar på Jordbruksverkets yttrande

Miljökonsekvensbeskrivning

Analys av de socioekonomiska effekterna inklusive yrkesfiske kommer att ingå i Miljökonsekvensbeskrivning. Samråd med företrädare för de svenska yrkesfiskarna kommer att organiseras (datum för mötet ännu ej fastställt). Frågan om ansvar vid en olycka eller incident styrs av lagstiftningen för varje specifik situation.

Svensk havsplanering

”Förslag till havsplan Östersjön – Samrådshandling” 2018-02-15 ingår som ett underlag för miljökonsekvensbeskrivningen. Planen är ännu inte godkänd av regeringen. GAZ-SYSTEM S.A. har den 15 augusti 2018 skickat in information om Baltic Pipe till Havs- och vattenmyndigheten i pågående samråd om havsplaneringen, så att Baltic Pipe återspeglas i den slutliga havsplanen.

Eventuellt ändrade fiske- och trålningsmönster till följd av ett ökat antal rörledningar på havsbotten

Yrkesfisket är en av receptorerna i påverkansbedömningen. Påverkansbedömningen kommer att inkludera analys av eventuellt ändrade fiske- och trålningsmönster, samt huruvida det finns tillräckligt med utrymme för flyttråkning där rörledningen Baltic Pipe kan korsa rörledningarna Nord Stream.

Fisketurism

Samråd har genomförts med Sportfiskarna under samrådsprocessen i tillståndsprocessen för Natura 2000. Samrådsredogörelse från samråd i Natura 2000 tillståndsprocessen presenteras under hösten 2018.

1.3.3 MSB – Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

MSB avstår från att kommentera ärendet.

1.3.4 Sveriges geologiska undersökning – SGU

SGU framhåller att det i de östra delarna längs den föreslagna sträckningen finns bassänger där särskilt finkorniga sediment och organiskt material ansamlas. Havsbotten består i dessa områden av dygt lersediment med högt vatteninnehåll, som har förmågan att binda till metaller och organiska föreningar. Största försiktighet bör tillämpas, och möjliga riskreducerande åtgärder som är relevanta för minimal spridning av de förorenade sedimenten bör implementeras. Under anläggningsarbetena och avvecklingen av rörledningen, inklusive arbete med röjning av krigsmaterial, finns det risk för att sedimenten i dessa bassänger sprids över administrativa gränser. Detta suspenderade material, som då även kan innehålla metaller och organiska föreningar bundna i sedimentet, kan spridas och ansamlas i andra områden inklusive havsbotten som ligger utanför den svenska ekonomiska zonen.

Områden längs sträckningen nära den svenska ekonomiska zonen domineras också av morän, moränlera, glacial lera och sand/grus i de översta metrarna av havsbotten. Havsbotten är här i allmänhet hård med en hög bärkraft, och sedimenten och substratet i allmänhet grova. Block kan förekomma, och det råder en relativt stark bottendynamik med erosion och sedimenttransport. Vid utläggningen och övertäckningen av ledningarna inom dessa områden tillkommer ledningarna och täckmaterialet, som stoppar den naturliga sedimenttransporten så att den inte sker. Materialet bör dessutom ha en liknande fraktion som den naturliga längs rörledningen.

I tillägg till geotekniska undersökningar bör undersökningarna innehålla sedimentprovtagning och biologisk provtagning, hydroakustiska mätningar, multibeam ekolod, sonar och visuella observationer som ger information om vattendjup, fraktioner av sediment, vegetation och föremål som kan vara av historiskt värde (vrak) eller innebära risker (gamla minor). Dessutom bör sediment-, sonar- och seismiska undersökningar användas för information om havsbottenstrukturen och de geotekniska egenskaperna.

Provtagningsstationerna i det nationella miljöövervakningsprogrammet är placerade på ackumulationsbottnar av finkorniga sediment, långt från kustnära utsläpp av föroreningar. Om sediment från anläggandet av gasledningen grumlans upp, sprids och sedimenteras vid dessa lokaler fördärvas de av syftet uppmätta halterna och trenderna av föroreningar. Av den anledningen bör ledningen laggas så att den inte på något sätt påverkar dessa stationer.

1.3.4.1 Svar på SGU:s yttrande

Geofysiska och geotekniska undersökningar

För en ökad kunskap om havsbotten och geotekniska egenskaper genomförs geofysiska och geotekniska undersökningar. Undersökningarna omfattar flerstrålig batymetri, sonar, mätningar med magnetometer och högfrekvent seismisk undersökning av de översta 10 metrarna av havsbotten. Undersökningarna utförs i en 500–1 000 meter bred korridor runt mittlinjen av varje sträckningsalternativ. De geotekniska undersökningarna omfattar penetrationsförsök med kon (CTP) och Vibrocre.

Spridning av sediment

Modellering av sedimentspridning och föroreningar kommer att utföras. Resultaten används för att bedöma påverkan och utforma riskreducerande åtgärder som minimerar spridningen.

Påverkan på provtagningsstationen i det nationella miljöövervakningsprogrammet

Övervakningsstationerna bedöms inte bli påverkade. Inga stationer är placerade inom den korridor där rörledningen kommer att gå eller där de geotekniska och geofysiska undersökningarna har utförts. Avståndet från rörledningen till den närmaste övervakningsstationen är längre än 3 km.

1.3.5 Simrishamns kommun

Kommunen ser fördelarna och betydelsen av att knyta samman Europas energimarknad och har inga invändningar mot den föreslagna gasledningen. Följande punkter bör dock ingå i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen, eftersom det är aspekter som eventuellt kan ha en stor påverkan på Östersjön och intilliggande landområden.

- Vilka risker och vilken påverkan kan en olycka, exempelvis läckage eller explosion, ha för Östersjöns ekosystem och för Simrishamns kommun?
- Hur hanteras risker om en eventuell olycka skulle uppstå i samband med byggnationen? Ett exempel; som bekant finns det mycket stridsmedel i
- Östersjön och troligtvis finns det ett mörkertal, alltså ammunition och kemiska medel som inte är utpekade eller på förhand kända.
- Kan ledningen ge upphov till några intressekonflikter med andra havsbaserade aktiviteter, så som fiske och energiutvinning? Hur ser avvecklingsplanen ut för ledningen? Beräknad livslängd är 50 år men vad händer sen?

1.3.5.1 Svar på Simrishamns kommuns yttrande

Riskhantering

Den övergripande riskhanteringsprocessen följer den riskhanteringsprocess som fastställs i SS-ISO 31000, inklusive riskidentifiering, riskanalys, riskbedömning och riskbearbetning². Åtgärder kommer att vidtas för att minska riskerna. Som exempel kommer risken för oljeutsläpp under anläggningsarbetena att utvärderas kvantitativt. Och undersökningar genomförs före rörledningen läggs ut för identifiering och hantering av eventuell odetonerad ammunition.

Övervakningsprogram kommer att utarbetas för anläggnings- och driftfaserna. Programmet utarbetas i enlighet med licenskrav och nationell lagstiftning.

Intressekonflikter fiske och energi

Yrkesfisket är en av receptorerna i miljökonsekvensbeskrivningen. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer också att innehålla en analys av trålningsaktiviteterna där Baltic Pipe-rörledningen kan korsa Nord Stream-rörledningarna.

Avvecklingen av rörledningen

Rörledningen är konstruerad för att vara i drift i minst 50 år. Avvecklingsprogrammet kommer att utvecklas i samråd med relevanta myndigheter och i enlighet med den lagstiftning som gäller vid tiden för avvecklingen.

1.3.6 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket bedömer ärendet från en sjösäkerhetssynpunkt. Den planerade rörledningssträckningen korsar djupvattenfarleden i södra Östersjön, som har ca 28 000 fartygspassager om året. Den planerade rörledningssträckningen korsar också färjeföretagens farleder från Malmö, Trelleborg och Ystad till kontinenten. Dessa farleder är riksintressen för trafikslagets anläggningar.

Ansökan bör kompletteras med en detaljerad rapport över rörledningens föreslagna sträckning för trafiksepareringssystemet (TSS) i relation till sjötrafiktrafikflöden. I samband med det bör den beskriva och rapportera de maritima riskerna och föreslagna riskreducerande åtgärderna, både under anläggningsfasen och under drift.

Sjöfartsverket förutsätter att riskerna och följderna för sjöfarten samt kraven på åtgärder för att öka sjöfartssäkerheten kommer att diskuteras i kommande samråd mellan Baltic Pipe Project, samrådsparterna och relevanta myndigheter.

Förbehåller sig rätten att lämna ytterligare kommentarer till kommande slutsatser, restriktioner, rekommendationer och tillkommande behov av ytterligare åtgärder för att minimera de negativa effekter för sjöfarten. Sjöfartsverket tar inte definitiv ställning till sträckningen, möjlig placering och påverkan på sjöfarten.

Om projektet avser att använda svenska hamnar för transport av komponenter för anläggningen av rörledningen, ska lotsområdeschefen informeras så snart som möjligt.

Rekommenderar att, om möjligt, rörledningen förläggs djupt under havsbotten inom riskområden, så att den inte skadas vid en nödankring. Det finns inga undersökningar som visar hur djupt ett ankare kan gräva ned sig vid en nödankring. Den allmänna rekommendationen är

² SS-ISO 31000:2018 – Riskhantering

att förlägga rörledningen ca 2 meter under havsbotten vid hård beskaffenhet och 4 meter vid mjuk beskaffenhet.

1.3.6.1 Svar på Sjöfartsverkets yttrande

Korsande TSS

Påverkansbedömning av korsande TSS och befintliga trafikflöden kommer att genomföras i miljökonsekvensbeskrivningen.

Information till lotsområdeschefen

Lotsområdeschefen kommer att informeras. Det har ännu inte tagits beslut i projektet Baltic Pipe om vilka hamnar som kan vara aktuella för transport.

Nödankring och rörledningens position

Följderna av en nödankring är en av de utvalda risker som kommer att hanteras speciellt och som ingår i riskbedömningen av rörledningen. Riskreducerande åtgärder har utarbetats och kommer att tillämpas. Det gäller t.ex. nedgrävning av rörledningen inom områden där vattendjupet är mindre än 20 meter. Nedgrävning kan ske inom andra områden, och andra riskreducerande åtgärder kan komma att införas vid behov.

1.3.7 SMHI

SMHI föredrar en sträckning som korsar tyska vatten, så att påverkan på inströmmande bottenvatten blir så liten som möjligt. Östersjön är ett avgränsat innanhav med begränsat vattenutbyte med omgivande hav. Nytt syre tillförs via djupvatteninflödena genom Öresund och Bälten.

SMHI önskar att resultaten från undersökningarna görs tillgängliga för SMHI:s datavärdskap. SMHI är den nationella datavärden för marinfysikaliska, kemiska och marinbiologiska data. Se vägledning för dataleveranser på <https://www.smhi.se/klimatdata/oceanografi/havsmiljodata/vagledning-for-rapportering-av-marin-miljoovervakningsdata-till-shark-1.87016>

Skriver att en långsiktig satsning på fossilfri energianvändning i Europa är att föredra framför ytterligare satsningar på naturgas.

1.3.7.1 Svar på SMHI:s yttrande

Inflöde av saltvatten

Påverkan på inflödet av bottenvatten är en av de parametrar som beaktas vid valet av rörledningens sträckning. Modellering av vattenflöden kommer att ske som en del av miljökonsekvensbeskrivningen. Modellering av vattenflöden för andra liknande rörledningar visar att rörledningar på havsbotten inte medför betydande påverkningar på inflödet av saltvatten till Östersjön.

Resultat av undersökningar

Resultaten av undersökningarna kommer att göras tillgängliga för myndigheter och andra. Proceduren för hur rapportering och delning av information görs är ännu inte fastställd.

1.3.8 Sveriges Fiskares Producentorganisation

Sveriges Fiskares Producentorganisation kunde inte delta i samrådsmötet i Malmö den 1 mars 2018 och anser att det är nödvändigt att organisera ett speciellt samrådsmöte med den svenska fiskesektorn, eftersom det kan uppkomma problem under anläggnings- och driftfasen (fysisk barriär). Det anses viktigt att alla problem minimeras, och de ser fram mot en diskussion i detta ärende vid ett samrådsmöte med den svenska fiskesektorn.

1.3.8.1 Svar på Sveriges Fiskares Producentorganisationens yttrande

Dialog med den svenska fiskesektorn

Samråd med representanter för den svenska fiskesektorn kommer att organiseras av GAZ-SYSTEM S.A. Tid, datum och plats har ännu inte beslutats.

1.3.9 Statens maritima museer

Statens maritima museer anser att den geofysiska kartläggningen bör analyseras av marinarkeloger för identifikation av möjliga kulturhistoriska lämningar. Det kan också behövas dokumentation av dykande arkeologer eller ROV för att det ska gå att fastställa om eventuella lämningar är historiska monument och om den nya rörledningen har någon påverkan på dessa lämningar. Skriver att det bör förtydligas att möjliga kulturhistoriska lämningar som kan påverkas av gasledningen eller ankrings- och konstruktionsarbetet bör dokumenteras.

1.3.9.1 Svar på Statens maritima museers yttrande

Kulturarv och bedömning av marinarkeloger

De geofysiska undersökningarna omfattar flerstrålig batymetri, sidoseende sonar, mätningar med magnetometer och högfrekvent seismisk undersökning av de översta 10 m av havsbotten. Undersökningarna utförs i en 500–1 000 m bred korridor runt mittlinjen av varje sträckningsalternativ.

Resultaten av undersökningarna kommer att analyseras av marinarkeloger vid Bohusläns museum. Samråd angående möjliga kulturhistoriska lämningar efter genomförda undersökningar av havsbotten är planerade med länsstyrelsen i Skåne län.

Resultat av undersökningar

Resultaten av undersökningarna kommer att göras tillgängliga för myndigheter och andra. Rutinen för rapportering och delning av information är ännu inte fastställd.

1.3.10 Swedish Pelagic Federation Producentorganisation (SPF)

Swedish Pelagic Federation Producentorganisation ser behov av ett samråd i form av ett fysiskt möte för att diskutera den tilltänkta ledningen. Valet av rörledningssträckningen inom den svenska ekonomiska zonen är primärt inom ett område för storskaligt svenskt och danskt pelagiskt fiske. Ungefär 30 svenska pelagiska fartyg med en genomsnittlig längd på ca 40 meter rör sig inom området. Det pelagiska fisket i Östersjön representerade 2017 ett värde på mer än 250 miljoner SEK.

Det pelagiska fisket sker inom stora områden i Östersjön, och fisket sker med både kontrollerad och okontrollerad (oönskad) bottenkontakt. Kontrollerad bottenkontakt uppkommer när fisket startar och ibland när det avslutas. Okontrollerad bottenkontakt uppkommer ibland vid fiske nära botten. Trålbordet kan gå fel i vattnet och kan slå i botten med stor kraft (10 ton trål dras med 5 000 hästkrafter). Ett trålbord som träffar en rörledning kan orsaka stora skador eller rubba hela rörledningen. Även trålbordet, utrustningen, fartyget eller besättningen kan skadas eller såras.

Analyser indikerar ett ändrat fiskebeteende redan runt Nord Stream 1, det pelagiska fisket undviker rörledningen. Man kan förvänta ett liknande beteende runt Baltic Pipe-rörledningen. Det medför betydande förluster i form av förlorade fiskemöjligheter idag.

1.3.10.1 Svar på Swedish Pelagic Federation Producentorganisations yttrande

Dialog med den svenska fiskesektorn

Samråd med representanter för den svenska fiskesektorn kommer att organiseras av GAZ-SYSTEM S.A. Tid, datum och plats för mötet har ännu inte beslutats.

1.3.11 Trafikverket

Den planerade rörledningen korsar ett antal av de fartygsstråk som pekats ut av Trafikverket om riksintresse för trafikslagets anläggningar.

- Sträckan Falstborev - Mön
- Sträckan Trelleborg - Gedser
- Sträckan Trelleborg - Sassnitz
- Sträckan Ystad - Sassnitz
- Sträckan Gedser - Svenska Björn.

Anläggningen av rörledningen bör utföras så att påverkan på sjöfartens tillgänglighet minimeras. Miljökonsekvensbeskrivningen bör innehålla det riksintresset för trafikslagets anläggningar som nämns ovan. Miljökonsekvensbeskrivningen bör också redogöra för hur långvariga störningarna för fartyg i fartygsstråken blir.

1.3.11.1 Svar på Trafikverkets yttrande

Störningar på sjöfarten

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att omfatta påverkan på de ovan nämnda fartygsstråken. Påverkansbedömningen kommer också att innehålla en beskrivning av eventuella störningar på sjöfarten under anläggnings-, drift- och övervakningsfasen. Åtgärder kommer att vidtas för att säkerställa att påverkan på sjöfartens tillgänglighet minimeras.

1.3.12 Transportstyrelsen

Transportstyrelsen bedömer detta ärende ur sjöfartssynpunkt. Ser positivt på avsikten och syftet med projektet att stärka den gemensamma europeiska energimarknaden genom att stödja EU:s energipolitiska mål om säker, billig och hållbar energi. Transportstyrelsen tar, i nuläget, inte ställning till gasledningens sträckning. Noterar att föreslagna sträckningar av gasledningen berör eller alternativt korsar trafiksepareringar antagna av International Maritime Organization (IMO). Anser att gasledningens påverkan på sjöfarten både driftsfas och anläggningsfas bör beskrivas tydligare i miljökonsekvensbeskrivningen och innan en slutlig sträckning bestäms.

Risکانalyser för sjöfarten och förslag till riskreducerande åtgärder bör bifogas miljökonsekvensbeskrivningen. Dessa riskanalyser och riskreducerande åtgärder bör också i fortsättningen diskuteras i samråd med relevanta myndigheter, så som Transportstyrelsen.

1.3.12.1 Svar på Transportstyrelsens yttrande

Påverkan på sjöfarten

Risicanalys av påverkan på sjöfarten samt riskreducerande åtgärder för att säkerställa att påverkan på sjöfarten minimeras kommer att genomföras. Rörledningens påverkan på sjöfarten i både anläggningsfasen och driftfasen kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

1.3.13 Försvarsmakten

Försvarsmakten bekräftar sitt tidigare remissvar till SGU från 2018-02-13 i samrådsprocessen kring tillståndsansökan för geofysiska och geotekniska undersökningar. Ur Försvarsmaktens perspektiv förändrar inte Bundeswehr's svar myndighetens ställningstagande beaktat svenska förhållanden. Tidigare yttrande i ärendet (FM2018-1186:4 Försvarsmaktens yttrande till SGU samt Ramböll) står fast. Försvarsmakten har således inget att erinra i rubricerat ärende.

I sitt remissvar till SGU skriver Försvarsmakten bland annat:

- Området bedöms inte ha skyddad geografisk information eller annan information.
- De föreslagna sträckningsalternativen för rörledningen inkräktar i viss utsträckning på internationellt delat militärt övningsområde i skärningspunkten mellan de tyska, danska och svenska ekonomiska zonerna. Ur svensk synpunkt används detta område sällan, och när det används är det på ett sådant sätt som inte är oförenligt med en gasledning.
- Försvarsmakten rekommenderar att sträckningen modifieras så att riskområden med minor undviks.

1.3.13.1 Svar på Försvarsmaktens yttrande

Med anledning av den tyska försvarsmaktens yttrande i Esboprocessen om militära övningsområden för ubåtar har GAZ-SYSTEM S.A. den 21 juni 2018 lämnat in en ansökan om ändring av det befintliga undersökningstillståndet till Näringsdepartementet. Ändringen avser tillstånd att undersöka en korridor på ytterligare 17 km, belägen 3,3 km norr om undersökningskorridoren i det befintliga undersökningstillståndet. Denna korridor har ett minsta avstånd på 550 meter till det aktuella militära övningsområdet för ubåtar.

1.3.14 Länsstyrelsen i Skåne

Länsstyrelsen anser att berörd verksamhet utöver ett tillstånd enligt kontinentalsockellagen kräver tillstånd enligt Natura 2000 samt en prövning av eventuell påverkan på den, enligt bilaga 4 i art- och habitatdirektivet, skyddade arten tumlare (*Phocoena phocoena*). Påverkan på det skyddade området och den skyddade arten kommer att behandlas i separata ärenden, men det ska även behandlas i berört tillståndsärende över vad för påverkan verksamheten kommer att ha i det berörda området. Länsstyrelsen anser att påverkan av en gasledning inom svensk ekonomisk zon inte kan bedömas förrän påverkan på Natura 2000-området och de arter som ämnas bevaras har utretts.

Anser det vara viktigt att ansökan fokuserar på de delar som kan påverka området inom svensk ekonomisk zon.

Det framkom under mötet att det alternativ där ledningen går genom svensk ekonomisk zon är valt eftersom det finns flera andra intressen i tysk ekonomisk zon som bolaget bedömer är svårare att förena med en gasledning än att dra ledningen genom ett Natura 2000-område. Punkt 3.2 i samrådshandlingen redogör inte på ett tillfredställande för vilka dessa andra intressen är men de tycks fokusera på infrastruktur och exploatering och inte på stora naturvärden. Ett Natura 2000-område inrättat genom art- och habitatdirektivet

utgör inte ett enskilt lands intresse utan är av intresse för hela den Europeiska unionen.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att bolaget redogör i detalj för vilka anläggningsmetoder som kommer att användas samt hur mycket av botten som kommer att påverkas av respektive anläggningsmetod. Både direkt och indirekt. Vid användning av artificiella material ska verksamhetsutövaren redogöra för var dessa kommer ifrån samt vad de består av. Bolaget har i sin samrådsredogörelse angett att flyttning av sediment kommer att bli aktuellt för att förbättra grundförhållandena. Kommer fler åtgärder att vidtas för att jämna till botten utöver rörförläggning i dike, stenläggning etc.? Enligt samrådsunderlaget kan det även bli aktuellt med återfyllning av ledningsgraven med material från havsbotten. Bolaget ska redogöra för om bolaget menar massor som grävs upp eller om det rör sig om massor från andra bottenområden. Vid det senare scenariot ska även detta ingå i redogörelsen över påverkan från verksamheten.

Bolaget ska redogöra för eventuell utsöndring av ämnen från ledningen under och efter drift. Om ledningen ligger kvar på botten, finns det då ämnen skadliga ämnen som kan laka ut? Bolaget ska också redogöra för var testet av tuben kommer att ske. I samrådsunderlaget för åtgärder inom Sveriges ekonomiska zon finns information om att rörledningen kommer att testas med resultatet att kemikalier kommer att släppas ut i havet. Vid samrådsmötet angavs att detta endast var aktuellt vid danska och/eller tyska kusten. Om denna åtgärd kan påverka området inom svensk ekonomisk zon bör även denna del redogöras för.

Beskrivna bedömningskriterier gällande känslighet hos en resurs eller receptor tar inte hänsyn till huruvida en art eller livsmiljö är hotad utan bara hur viktiga de är för ekosystemets funktioner (7.1). Detta är en brist. Sökanden bör även beskriva påverkan och den effekt verksamheten kan ha med tanke på hot- och bevarandestatus. Tabell 7.2: Kumulativ påverkan bör ses på populationsnivå och för motsvarande livsmiljöer med stöd av resonemanget ovan. För många arter rör det sig om en gränsöverskridande påverkan.

I tabell 7.3 är det inte tydligt vad som skiljer påverkan på "lokal" respektive "regional" nivå åt. Detta hör även till den gränsöverskridande, kumulativa påverkan på populationer som bör ses i ett sammanhang där man tar ett helhetsgrepp över områden som för olika arter nyttjas på ett visst sätt och som nyttjas inom en och samma population. För arter som har populationer där individerna rör sig över stora områden och över administrativa gränser av olika dignitet är detta särskilt viktigt. Om alla eller många utsjöbankar exploateras i t.ex. Östersjön kan detta ha stor påverkan på vissa arter av sjöfågel då de inte längre har någon övervintringsplats de kan nyttja.

I samrådsunderlaget anges att geotekniska undersökningarna kommer att behövas för att säkerställa rörledningens drift. Hur ofta kommer dessa provtagningar att ske och vad mäter de?

Om röjning av stridsmedel genomförs bör det utgöra en del av miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolaget bör redogöra för verksamhetens direkta och indirekta påverkan på sjöfågel. Anledningen till att Länsstyrelsen Skåne inte föreslog att Natura 2000-området "Sydvästskaånes utsjövatten" skulle läggas till SPA-nätverket var ett bristande underlag vad gäller sjöfåglars eventuella nyttjande av området. Endast de nordvästra delarna som angränsar till naturreservatet "Falsterbohalvöns havsområde" med överlappande Natura 2000-områden har inventerats regelmässigt och genom dessa inventeringar funnits ha stor betydelse för flera sjöfågellarter. Djupet inom "Sydvästskaånes utsjövatten" är inte större än att flera arter dykänder kan nå till botten i en stor del av området.

Redogörelsen för skyddade områden i svenska vatten bör korrigeras vad gäller naturreservatet "Falsterbohalvöns havsområde". "Falsterbohalvöns havsområde" nämns knappt och det naturreservatet överlappar helt med de båda stora Natura 2000-områdena samt är större i havet än på land. I samma kapitel sägs att rörledningen kommer att ligga kvar permanent på havsbotten – en beskrivning av den långsiktiga miljöpåverkan av detta bör göras. Där sägs även att omfattningen av påverkan på havsbotten kommer att undersökas och utvärderas under projektet. En beskrivning av förväntad påverkan bör rimligen göras innan anläggningsprojektet tillåts igångsättas.

På samrådsmötet diskuterades Länsstyrelsens redogörelse över förekommande naturtyper inom Natura 2000-området. Denna redogörelse grundar sig på SGU:s redovisning av ytsubstrat. Då Länsstyrelsen föreslog områden och redovisade naturtyper förelåg osäkerhet kring SGU:s kategori sand, grus och sten, och fördelningen av de olika fraktionerna. Det är möjligt att denna kategori borde redovisats som naturtyperna sublittorala sandbankar alternativt rev. Länsstyrelsen förutsätter att utförda undersökningar kommer att redovisa vilka bottensubstrat det rör sig om.

Bolaget måste ta fram data om aktuellt fiske i området. Data går att beställa från Havs- och Vattenmyndigheten; för båtar <12 m beställer man data från kustfiskejournalen och för större fartyg från e-loggboken. Notera att trälare endast redovisar sättpostionen för trålen. Det betyder att de kan sätta trålen inom en ruta och dra ut, eller sätta den utanför aktuell yta och dra in i den eller helt över den. Rutorna får alltså inte vara för små för då blir fångstuppgifterna inte rättvisande. Bolaget bör även informera sig om de aktuella förutsättningarna som råder för fisket i området. I februari 2018 låg fisket nere i området pga trålstopp efter kvotneddragningar samt stora problem med sälskador på garnfisket och sälmask i torsken. Detta kan bidra till låga fångstsiffror just nu, men det kan komma att förändras över tid. Det ska specificeras om ledningen kommer att vara övertrålningsbar. Pelagiskt fiske innebär en mindre konflikt med en ledning än om det sker bottentrålning i området.

Den planerade sträckningen verkar inte beröra registrerade fornlämningar men ett problem är att de flesta skepps- och flygplansvrak inte är registrerade. Även icke registrerade vrak har skydd i lagens mening och flygplansvrak betraktas dessutom som krigsgrav av respektive nation. Verksamhetsutövaren måste alltså inventera utredningssträckan med sonar-scanning och magnetometer. Detta är viktigt inte minst på grund av risken för att explosivt material såsom minor kan förekomma på havsbotten.

Svenska Kraftnät har påbörjat tillståndsprocessen för att anlägga en likströmsförbindelse, Hansa Powerbridge, mellan Sverige och Tyskland i aktuellt område. Det finns redan en befintlig vindkraftspark på den tyska delen av Kriegers flak och tillstånd att bygga vindkraftsparker både på den danska och den svenska delen av samma grundområde. Det är viktigt att bolagets ansökan omfattar även de kumulativa effekterna som rörledningen tillsammans med dessa andra verksamheter kan komma att utöva på området.

Bolaget ska fastställa ett kontrollprogram för övervakning av verksamheten under anläggnings- respektive driftfasen. Kontrollprogrammet ska tas fram i samråd med Länsstyrelsen Skåne, Kustbevakningen, SGU, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten samt SMHI.

1.3.14.1 Svar på Länsstyrelsen Skånes yttrande

Natura 2000-tillstånd

Ansökan om Natura 2000-tillstånd för Baltic Pipe i enlighet med 7 kap 28 a § miljöbalken kommer att lämnas in till Länsstyrelsen Skåne. Ansökan avser tillstånd för anläggning och drift i den svenska ekonomiska zonen.

Beskrivning av anläggningsmetoderna

Anläggningsmetoderna och det område som kan påverkas kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. Beskrivning av material som används i anläggningen kommer också att ingå.

Påverkan på sjöfarten

Påverkan på sjöfarten under anläggningsfasen och driftfasen kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen, samt innan en slutlig sträckning väljs. Riskreducerande åtgärder kommer att implementeras för att säkerställa att eventuell påverkan på sjöfarten minimeras.

Avvecklingen av rörledningen

Rörledningen är konstruerad för att vara i drift i minst 50 år. Avvecklingsprogrammet kommer att utvecklas i samråd med relevanta myndigheter och i enlighet med den lagstiftning som gäller vid tiden för avvecklingen.

Tryckprovning före drift

Efter installationen av Baltic Pipe kan rörledningen fyllas med havsvatten och tryckprovras. Provtryckningen med havsvatten kan emellertid komma att utgå.

Om rörledningen fylls med havsvatten och provtrycks, för att påvisa rörledningens hållfasthet och att den inte läcker, kan havsvattnet i röret blandas med små doser avluftningsmedel, t.ex. natriumbisulfit (NaHSO_3), som förhindrar invändig korrosion. Doseringen av avluftningsmedel beror på syrehalten i det använda havsvattnet. Koncentrationen av eventuella rester av natriumbisulfit i havsvattnet är oskadlig för vattenlevande organismer.

Det filtrerade havsvattnet som används för tryckprovning kommer att släppas ut nära den danska landföringen, d.v.s. inte inom den svenska ekonomiska zonen.

Kumulativa effekter

Kumulativa effekter inklusive buller kommer att beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Fåglar

Nulägesbeskrivningen kommer att baseras på vetenskaplig litteratur, tillgänglig information om området och information om närliggande områden av intresse för fåglar. Fältundersökningar och modelleringsresultat kommer också att genomföras och användas för att bedöma nuläget i miljökonsekvensbeskrivningen. Påverkansbedömningen kommer att fokusera på effekterna på fåglar som rastar i området. Även en bedömning av påverkan på flyttfåglar kommer att ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

Undersökningar av bottensubstrat

För ökad information om havsbotten och geotekniska egenskaper genomförs geofysiska och geotekniska undersökningar. Undersökningarna omfattar flerstrålig batymetri, sidoseende sonar, mätningar med magnetometer och högfrekvent seismisk undersökning av de översta 10 m av havsbotten. Undersökningarna utförs i en 500–1 000 m bred korridor runt mittlinjen av varje sträckningsalternativ. De geotekniska undersökningarna omfattar penetrationsförsök med kon (CTP) och sedimentprover med Vibrocre.

Fiske

Yrkesfisket är en av receptorerna i påverkansbedömningen. Ett samrådsmöte med representanter för den svenska fiskesektorn kommer att organiseras. Tid, datum och plats för mötet har ännu inte beslutats.

Inventering av historiska monument, vrak och explosiva material

De geofysiska undersökningarna omfattar flerstrålig batymetri, sidoseende sonar, mätningar med magnetometer och högfrekvent seismisk undersökning av de översta 10 m av havsbotten. Undersökningarna utförs i en 500–1 000 m bred korridor runt mittlinjen av varje sträckningsalternativ. Resultaten används sedan för att optimera den slutliga sträckningen. Resultaten av undersökningarna kommer att analyseras av marinarknologer vid Bohusläns museum. Samråd angående möjliga kulturhistoriska lämningar efter genomförda undersökningar av havsbotten är planerade med länsstyrelsen i Skåne län.

Resultaten från undersökningarna används också för hantering av eventuell odetonerad ammunition.

Kumulativa effekter

Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att innehålla beskrivning och analys av kumulativa effekter. Det gäller bl.a. arter i Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten. En förteckning över relevanta kända projekt och planer i regionen utarbetas genom kontakter med myndigheter och intressenter. Förteckningen kommer att ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

Övervakningsprogram

Ett övervakningsprogram kommer att tas fram för anläggningsarbetet och driften av rörledningen. Programmet utvecklas i enlighet med nationella tillståndskrav, nationell lagstiftning och i samråd med bl.a. Länsstyrelsen Skåne, Kustbevakningen, SGU, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt SMHI.

1.3.15 Vattenfall

Framför att det finns vindkraftsprojekt och kablar som kommer in i området längs de föreslagna sträckningarna för Baltic Pipe. Vattenfall har ett tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon för vindkraftsprojekt vid Kriegers flak, och har tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln att lägga elkablar från territorialgränsen till gruppstationen i den ekonomiska zonen. Vattenfall arbetar aktivt med detta projekt och installationen förväntas ske runt 2022–2023.

1.3.15.1 Svar på Vattenfalls yttrande

GAZ-SYSTEM S.A. känner till detta vindkraftsprojekt som Vattenfall hänvisar till. Området med de behöriga vindkraftsprojekten vid Kriegers flak är utmärkta i kartor och har beaktats i påverkansbedömningen och i de kommande tillståndsansökningarna. De koordinater som Vattenfall har skickat in överensstämmer med det planerade området för vindkraftsparker som ingår i nulägesbeskrivningen i miljökonsekvensbeskrivningen. Det kortaste avståndet från sträckningen till området med Vattenfalls vindkraftsparker är 1,982 km.

BILAGA 1 INBJUDAN TILL OFFENTLIGT SAMRÅD

SAMRÅDSMÖTE ANGÅENDE EN NY RÖRLEDNING I ÖSTERSJÖN

1 mars 2018 16.00 – 19.00 i World Trade Center, Malmö

Baltic Pipe Project är ett strategiskt energinfrastrukturprojekt med målet att skapa en ny förbindelse för gasleveranser på den europeiska marknaden. När projektet är klart kommer naturgas kunna transporteras från Norge till Danmark och Polen samt till kunder i grannländerna. Vid behov kommer man även att kunna leverera gas från Polen till de danska och svenska marknaderna. Projektet är uppfört i EU-kommissionens förteckning över projekt av gemensamt europeiskt intresse – så kallade PCI-projekt – som har som mål att stärka den inre europeiska energimarknaden genom att stödja EU:s energipolitiska mål om säker energi.

Baltic Pipe projektet drivs gemensamt av Energinet i Danmark och GAZ-SYSTEM S.A. i Polen. GAZ-SYSTEM S.A. har ansökt för prövning och anläggning av offshore-delen igenom Östersjön.

Verksamheten är tillståndspliktig enligt lagen om kontinentalsockeln och eventuellt krävs också ett tillstånd enligt Natura 2000-bestämmelserna. I Sverige har samrådsfasen inletts och kommer pågå fram till 1 april. Under denna fas kan olika intresseägare inkomma med synpunkter på projektet. Synpunkter lämnas till Joanna Moberg, se kontaktuppgifter nedan, och kommer att beaktas och inarbetas i teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning. Ett samrådsmöte ingår som en del av samrådsfasen.

Vid samrådsmötet kommer projektet att presenteras av projektägarna GAZ-SYSTEM S.A. samt av konsulter från Rambøll. Det kommer finnas utrymme att ställa frågor och ta del av en utställning som grafiskt presenterar projektet. Ett samrådsunderlag finns att hämta från Baltic Pipe projektets hemsida: www.baltic-pipe.se

Lokal: Mötesrum: Tokyo, World Trade Center, Jungmansgatan 12, Malmö
Kontaktuppgifter: Joanna Moberg, +46 (0) 6155548, joanna.moberg@ramboll.se

 BALTIC PIPE PROJECT |

BILAGA 2

UTLYSNING AV OFFENTLIGT SAMRÅD

Datum: **2018-01-22**

Document number
BP-1351-0002-SE

BALTIC PIPE

INBJUDAN TILL SAMRÅD FÖR EN PLANERAD NY GASLEDNING GENOM ÖSTERSJÖN

INBJUDAN TILL SAMRÅD FÖR EN PLANERAD NY GASLEDNING GENOM ÖSTERSJÖN

Ni inbjuds härmed till att delta i samrådsprocessen för gasledningsprojektet Baltic Pipe.

1. INLEDNING

Baltic Pipe Project är ett strategiskt energiinfrastrukturprojekt med målet att skapa en ny förbindelse för gasleveranser på den europeiska marknaden. När projektet är klart kommer naturgas kunna transportera från Norge till Danmark och Polen samt till kunder i grannländerna. Vid behov kommer man även att kunna leverera gas från Polen till de danska och svenska marknaderna.

Projektet är uppfört i EU-kommissionens förteckning över projekt av gemensamt europeiskt intresse – så kallade PCI-projekt. Denna status ges till projekt som har som mål att stärka den inre europeiska energimarknaden genom att stödja EU:s energipolitiska mål om säker, billig och hållbar energi.

Baltic Pipe projektet drivs gemensamt av Energinet i Danmark och Gaz-System S.A. i Polen. Gaz-System har ansvar för prövning och anläggning av offshore-delen igenom Östersjön.

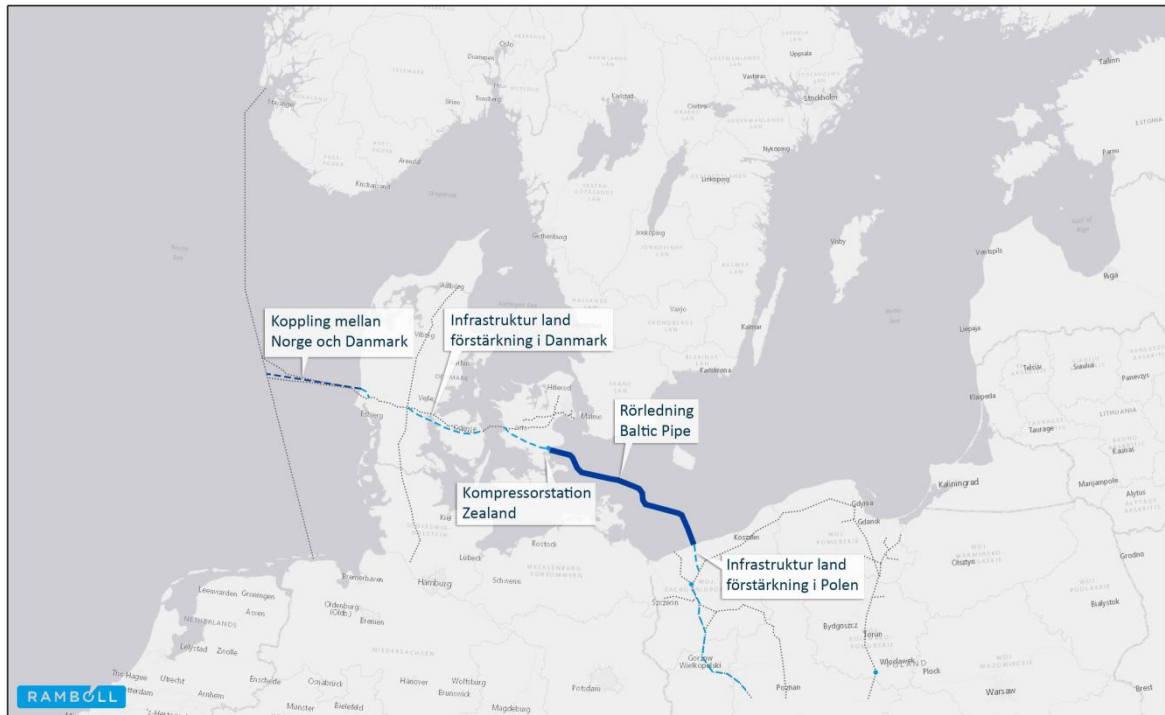
2. PROJEKTBSKRIVNING

1.1 Baltic Pipe

Baltic Pipe Project består av fem huvuddelar (se Figur 1-1):

- En ny gasledning i Nordsjön (längd 120 km) från de norska gasfälten till den danska kusten. I Nordsjön ansluts den nya gasledningen till den befintliga gasledningen Europipe II, som förbinder Norge och Tyskland.
- I Danmark planeras en ny, ca 220 km lång gasledning, som sträcker sig tvärs över Jylland, Fyn och sydöstra Själland.
- En ny kompressorstation (CS Själland) vid den danska kusten på Själland.
- En gasledning i Östersjön mellan Danmark och Polen för dubbelriktad gasöverföring, vilken behandlas i denna rapport.
- Den nödvändiga utbyggnaden av det polska gasledningsnätet som krävs för att kunna ta emot gas från Danmark.

Östersjöledningen kommer att ha en kapacitet på upp till 10 miljarder m³ per år till Polen. Gasledningens planerade livslängd är 50 år och beräknas vara i drift under 2022.

Figur 1-1 Skiss över de fem huvuddelarna i Baltic Pipe Project.

1.2 Lagstiftning

Baltic Pipe-ledningen kommer delvis att anläggas på den svenska kontinentalsockeln utanför svenskt territorialvatten. I allmänhet omfattar inte svensk lag och dess jurisdiktion verksamhet utanför dess territorium, såvida inget annat uttryckligen anges i svensk lag som utfärdats i enlighet med internationell rätt. Anläggningen av rörledningen på kontinentalsockeln kräver dock tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln (15 a § i lagen om kontinentalsockeln (1996:314)). Det finns inga hänvisningar till miljöbalken eller krav på miljökonsekvensbeskrivningar i kontinentalsockellagen. Men eftersom Sverige är medlem i EU och EU:s MKB-direktiv 85/337 även gäller i den ekonomiska zonen (EEZ), kan det ifrågasättas om Baltic Pipe-ledningen faller under MKB-lagstiftningen. Denna rättsliga osäkerhet kan mildras genom att man tar fram en miljökonsekvensbeskrivning för projektet. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att lämnas in tillsammans med ansökan om anläggningstillstånd.

Den planerade sträckningen i svensk EEZ går genom Natura 2000-området Sydvästskaänes utsjövatten. I enlighet med habitatdirektivet är det obligatoriskt med en bedömning av huruvida projektet kan resultera i betydande påverkan på Natura 2000-områden. Under den förberedande samrådsfasen har Länsstyrelsen i Skåne uppgett att det är troligt att ett Natura 2000-tillståndsförfarande kommer att krävas för projektet.

1.3 Tidplan

Tabell 2-1 ger en översikt av den preliminära tidplanen för tillståndsprövningen i Sverige.

Tabell 2-1 Preliminär tidplan för tillståndsprocessen i Sverige

Aktivitet	Tidplan	Kommentar
Anmälan och avgränsning	Nov-Dec 2017	Församråd, inledande avgränsning, upprättande av samrådsunderlag,
Fältundersökningar	Okt 2017 (pågående)	Baltic Pipe projektet har inlett miljöstudier
MKB-fas	Jan 2018 – Maj 2019	Samråd, publik remissrunda och upprättande av MKB, projektbeskrivning och ansökan.
Tillståndsfas	Juli 2019 – Okt 2019	Inlämnad ansökan – remisser och kompletteringsrunda
Beslut om tillstånd	Jan 2020	

3. SAMRÅDSMÖTE

Innan miljökonsekvensbeskrivning för planerad verksamhet upprättas ska ett samråd ske för att i ett tidigt skede informera och inhämta synpunkter kring projektet samt vad som bör avhandlas i miljökonsekvensbeskrivningen. Samrådsmötet är en del av samrådsprocessen vilken utgör grund miljökonsekvensbeskrivningen och för att Regeringen ska kunna fatta beslut om anläggningen av Baltic Pipe. Framförda synpunkter kommer att beaktas och inarbetas i teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Samrådsmötet kommer att hållas den **1 mars i Malmö**.

Lokal: World Trade Center, Skeppsgatan 19, Malmö

Mötesrum: Tokyo

Datum: 1 mars, 2018

Tid: 16.00 – 19.00

Vänligen återkoppla om ni avser delta vid samrådsmötet (kontaktuppgifter nedan).

4. SAMRÅDSUNDERLAG

Bilagt denna inbjudan ligger samrådsunderlaget i form av en samråds- och avgränsningsrapport. Synpunkter bör lämnas helst via e-post före **1 april** till Ramböll Sverige AB som har i uppdrag att administrera samrådsprocessen.

5. KONTAKTINFORMATION

Gaz-System och Ramböll finns tillgängliga för frågor om samrådsprocessen och samrådsmötet. Kontaktuppgifter finns nedan.

Kontaktinformation för tillståndsprocessen i Sverige

Kontakt	Funktion	Kontaktuppgifter
Håkan Lindved Ramböll Sverige AB	Projektledare, Ramböll Sverige	hakan.lindved@ramboll.se +46 70 695 56 35
Olivier Bousquet Gaz System S.A.	Chef för övergripande till- ståndsprocessen, Baltic pipe	olivier.bousquet@gaz-system.pl +48 693 720 334
Claus Fisher Jensen Ramböll Danmark A.S.	Huvudprojektledare, Ramböll Danmark	cfj@ramboll.com +45 5161 8562

För att lämna samrådsynpunkter och om deltagande vid samrådsmötet vänligen använd nedanstående kontaktuppgifter:

Ramböll Sverige AB
Att. Anna Holst
Box 5343, Vädursgatan 6
SE-402 27 Göteborg
Sverige
anna.holst@ramboll.se

På uppdrag av Gaz-System S.A.

2018-01-22

Håkan Lindved
Ramböll Sverige AB

SÄNDLISTA

Näringsdepartementet
Länsstyrelsen i Skåne län
Havs- och vattenmyndigheten
SGU Sveriges geologiska undersökning
Naturvårdsverket
Kustbevakningen
Boverket
Energimyndigheten
FRA – Försvarets radioanstalt
Jordbruksverket
Kammarkollegiet
Myndigheten för samhällskydd och beredskap
Polisen
Riksantikvarieämbetet
SGI Sveriges geologiska institut
Statens maritima museer
Trafikverket
Transportstyrelsen
Länsstyrelsen i Blekinge län
Malmö stad
Vellinge kommun
Trelleborgs kommun
Skurups kommun
Ystads kommun
Simrishamns kommun
Region Skåne

SMHI
FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut
SLU Aqua - Institutionen för akvatiska resurser
Havsmiljöinstitutet
Artdatabanken
Svensk sjöfart
Havs- och kustfiskarnas producentorganisation (HKPO)
Sveriges fiskares riksförbund (SFR)
Sveriges Fiskares Producentorganisation (PO)
Transportföretagen
Lunds universitet
Chalmers tekniska högskola
Uppsala universitet
Stockholm universitet – Östersjöcentrum
World Maritime University
Naturskyddsföreningen
WWF- World Wildlife Fund Sverige
Greenpeace Sverige
Sydkustens Vattenvårdsförbund
BirdLife Sverige
Skånes Ornitologiska Förening

BILAGA 3

ANTECKNINGAR FRÅN OFFENTLIGT SAMRÅDSMÖTE 1 MARS 2018

Offentlig utfrågning – protokoll

Projekt	Baltic Pipe
Syfte med mötet	Offentlig utfrågning
Datum	2018-03-01, 16:00–19:00
Plats	WTC, Tokyo, Jungmansgatan 12
Närvarande	Joanna Szostek, Marta Leszczyńska, Paweł Sęk, Kacper Żeromski Olivier Bousquet, Emilia Fabisiak GAZ-System, Håkan Lindved, Joanna Moberg, Kaisa Malmqvist, Malin Svedmyr, Adelina Osmani, Frederik Roose Øvlisen, Søren Mikkel Berg, Mette West-Petersen, Casper Krogh, Ramböll

1. Agenda

- 16:00–16:30 Utställning
- 16:30–18:00 Presentationer (diskussion, frågor)
- 18:00–19:00 Utställning

Närvarande vid utfrågningen: Sjöfartsverket, Länsstyrelsen Skåne, LTH Lunds universitet, Energinet, Ministeriet för ekonomisk utveckling, Polen.

2. Oliver Bousquet (GS) inleder med en kort presentation av GS

3. Malin Svedmyr (moderator, Ramböll) ger en allmän information om projektet

Moderatorn introducerar projektet och beskriver att den offentliga utfrågningen endast fokuserar på den svenska delen av sträckningen, som är ca 82 km lång.

Fråga: PCI-processen har avvisats i Sverige. Vad innebär det?

- Svar: (Förklarar vad PCI, projekt av gemensamt intresse, betyder.) BP är ett viktigt infrastrukturprojekt i EU, och det finns på EU:s PCI-lista.

Fråga: Vad innebär det att det har avvisats i Sverige? Innebär det någonting för miljöbedömningen enligt lagen om kontinentalsockeln?

- Svar: Energimarknadsinspektionen fann att projektet inte var helt moget eftersom t.ex. sträckningen genom Sverige och Tyskland inte var vald. GS kommer sannolikt att lämna in en ny ansökan när den svenska sträckningen är vald. På det här stadiet påverkar beslutet inte MKB-processen.

Fråga: Tidplanen är mycket snäv, och det förefaller optimistiskt att få alla tillstånd som behövs 2019. Kan ni ansöka om PCI igen och snabba upp projektet? Ansöker ni om PCI i andra länder?

- Svar: Ja, Tyskland och Polen har fått status av PCI. Och Danmark har fått ett positivt preliminärt beslut.

Fråga: Hur ser distributionen ut? Finns det någon anslutning till Sverige?

- Svar: Ja, det finns redan en befintlig rörledning mellan Danmark och Sverige som skulle kunna vara tillgänglig för distribution.

4. Håkan Lindved (projektledare i Sverige, Ramböll) ger en teknisk beskrivning av projektet

Fråga: På vilket djup planeras dikning?

- Svar: I Sverige är djupet för rörledningen mellan 25 och 40 meter. Dikning kommer att användas i områden med starka strömmar för att skydda rörledningen mot påverkan av vågorna. Djupområdet kan inte bestämmas före undersökningarna.

Fråga: Är det nödvändigt med den här typen av bottenarbete?

- Svar: När resultaten av undersökningen har analyserats kommer en föredragen metod för anläggningen att väljas.

Fråga: Hur kommer rörledningen att påverka eller påverkas? Vilka typer av undersökningar har genomförts?

- Svar: En 1 km bred korridor kommer att undersökas, som huvudsakligen har valts av andra skäl än geotekniska förhållanden, som Natura 2000-områden, vindkraftsparker, militära övningsområden etc.

Fråga: Är trålning på havsbotten förbjudet?

- Svar: Ingenting är beslutat ännu, normalt utvecklas rörledningen för att klara trålning.

Fråga: Om dikning kommer att användas, kommer något specialmaterial att läggas i diket?

- Svar: Inget specialmaterial tillförs. Sediment kommer inte att avlägsnas från området. Det sediment som flyttas från rörledningen läggs upp utmed sträckningen.

Fråga: Hur djup är den svenska delen? Kommer diket att återfyllas?

- Svar: Rörledningen ligger på ett djup mellan 25 och 40 meter. Ploggen återfyller diket direkt efter det att rörledningen är utlagd.

Fråga: Men en annan metod har också nämnts?

- Svar: Dikning med en vattenbilmaskin, där munstycken sprutar vatten som bildar ett dike, är en metod som kan användas i projektet. Vi tror inte att denna metod kommer att användas i Natura 2000-området eftersom det orsakar sedimentspridning i större utsträckning.

Fråga: Har dikningen en lokal påverkan?

- Svar: Ja, sedimentering inträffar i omedelbar närhet av rörledningen, medan sedimentspridning påverkar ett större område, men endast tillfälligt.

Fråga: Det skulle vara bra att få återfyllningen beskriven, om den kommer att innebära en permanent nedsäkning (gällande dikning)?

- Svar: Alla metoder och deras konsekvenser kommer att beskrivas.

5. Kaisa Malmqvist (Ramböll) presenterar miljödelen av projektet

Fråga: Varför har fladdermöss uteslutits ur MKB? I de tidigare dokumenten har de nämnts. Borde inte fladdermöss ingå även i den svenska delen? Danmark har med dem. Flyttar fladdermöss?

- Svar: Tidigare undersökningar av Kriegers flak (i samband med ett tillstånd för vindkraft) visade att området inte skulle vara viktigt för fladdermöss som flyttar från Sverige. För Baltic Pipe Project finns det inga belägg för någon påverkan på populationen av fladdermöss. Danmark har inkluderat påverkansbedömning på populationen av fladdermöss eftersom projektet består av delen på land. Vi kommer kanske inte att se på effekterna på människor och turist-/fritidsområden, som kan komma att uteslutas senare.

Fråga: Kommer ni att ansöka om ett Natura 2000-tillstånd?

- Svar: Ja.

Fråga: Kommer det att vara en MKB för Esboprocessen?

- Svar: En anmälningsrapport har skickats till alla länder som kan påverkas av projektet. Esboprocessen pågår parallellt i alla fyra länder.

Fråga: Vad kommer att ingå i den sortens MKB?

- Svar: Den innehåller gränsöverskridande påverkan.

Fråga: Hur ser tillståndsprocessen för anläggningen ut? Kommer Ramböll att ansöka om både Natura 2000-tillstånd och tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln?

- Svar: Att hantera Natura 2000-tillstånd och tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln samtidigt är någonting nytt. Vi vet inte exakt hur denna process ser ut. Det är fortfarande oklart om Länsstyrelsen kommer att behandla Natura 2000-tillståndet separat, eller om det kommer att behandlas tillsammans med tillståndet enligt lagen om kontinentalsockeln. I så fall kommer det sannolikt att handläggas av Näringsdepartementet.

(Anmärkning) Detta är ett nytt Natura 2000-område som inrättades av regeringen i december 2016 och godkändes av EU i december 2017.

Information från presentationen:

Det kommer sannolikt att bli en påverkan på sandbankar men inte på rev.

Fråga: Kommer ni att undersöka havsbotten?

- Svar: Havsbotten kommer att undersökas. Ljuddetektorer kommer att registrera förekomst av vanlig tumlare.

Fråga: Beträffande miljöundersökningen, speciellt rörande vanlig tumlare, undersöks endast en 1 km bred korridor. Eller kommer ett större område att undersökas?

- Svar: Undersökningen utförs för rörledningens sträckning och omfattar inte hela Natura 2000-området. För närvarande har vi inte en karta över var detektorerna placeras exakt. Vi kommer att tillhandahålla kartan efter mötet.

Fråga: Hur övervakar ni sediment och sedimentspridning? Hur övervakas de naturliga habitaterna? Kan spridning av sedimenten påverka området utanför korridoren?

- Svar: Vi undersöker bottensedimenten. Resultaten från undersökningen används som ingångsdata för modellen som simulerar omfattningen av sedimentspridningen. Baserat på modellen går det att bedöma

sedimenteringstiden. Sedimentspridningen beror på vilken metod som används under anläggningsfasen. Vi vet inte ännu vilken typ av arbete som ska utföras inom vilka områden, och därför är det svårt att bedöma sedimentspridningen.

Fråga: Du nämnde att ni kommer att undersöka en 1 km bred korridor. Vad händer om rörledningen läggs i kanten av korridoren? Det skulle vara intressant att se vad som sker utanför korridoren. Är det rimligt att ha en 1 km bred korridor?

- Svar: Normalt blir det ingen sedimentspridning längre bort än 50–100 meter bort från dikningen. Modellen för sedimentspridningen kommer att beskrivas i MKB. Dessutom används en 1 km bred korridor för att det ska vara möjligt att justera rörledningens sträckning om några hinder påträffas.

Mer information från presentationen:

Område med risk för minor: Undersökningar genomförs för att ta reda på om det förekommer minor längs rörledningen. Målet är att undvika minor genom att ändra rörledningens sträckning. Om det inte är möjligt vidtas lämpliga riskreducerande åtgärder så att skador undviks (t.ex. för tumlare).

Fråga: Finns det några planer på att ändra rörledningens sträckning eller att röja minor?

- Svar: Den breda korridoren gör det möjligt att dra om sträckningen och undvika minorerna.

Fråga: Hur flexibel är rörledningen när det gäller att undvika skeppsvrak och sjunkna flygplan?

- Svar: Undersökningar kommer att granska de arkeologiska fynden och deras placering så att de kan undvikas. Rörledningen har en viss flexibilitet.

Fråga: Området av nationellt intresse för yrkesfiske är ganska gammalt (2006?). Kan det tänkas att vissa områden utesluts från fiske på grund av anläggningsarbetena?

- Svar: Påverkan på det nationella intresset fiske är en fråga som vi måste undersöka noggrannare. Vi kommer att ha ytterligare diskussion med fiskeorganisationerna.

Fråga: Kommer undervattensbullret att modelleras?

- Svar: Undervattensbuller från stenläggning kommer att modelleras.

Fråga: Och annat buller som uppstår inom området, t.ex. från fartygstrafik?

- Svar: Bakgrundsbuller i området kommer att mätas och användas som en jämförelse.

Fråga: Undervattensbuller kan skapa/orsaka en maskeringseffekt och försvåra för vanlig tumlare att upptäcka nät och garn på botten. Problem med maskeringseffekter uppkommer vid Kriegers flak.

- Svar: Maskeringseffekterna är en viktig fråga att beskriva i MKB.

Fråga: Stenläggning och plogning på botten. Hur kommer dessa metoder att genomföras, och hur påverkar de vanlig tumlare?

- Svar: För att bedöma påverkan från olika anläggningsmetoder kommer en modell för undervattensbuller att utarbetas. Modellen kommer att inkludera ett "värsta fallets scenario". Modell över sedimentspridning som omfattar olika scenarier kommer att ligga som en bakgrund för bedömningen.

Fråga: Är det endast direkt påverkan som kommer att beskrivas i MKB som t.ex. direkt skada på vanlig tumlares hörsel?

- Svar: MKB kommer inte enbart att omfatta den direkta påverkan utan kommer även att inkludera en eventuell maskeringseffekt och risken för ändrat beteende hos arterna.

Fråga: När rörledningen är installerad, kommer den att bidra med buller?

- Svar: När det gäller buller kommer rörledningen att höras marginellt. När den väl är installerad är bedömningen att den inte kommer att innebära någon påverkan, något som stöds i den vetenskapliga litteraturen.

Fråga: Kommer ni att presentera det i MKB?

- Svar: Ja, det kommer vi att göra.

Fråga: Är det bara minor och inte senapsgas som kommer att undersökas?

- Svar: Krigsmaterial undersöks, men kemiskt krigsmaterial förväntas inte inom detta område, förutom att minor kan påträffas.

Fråga: Stålrör och betong runt dessa, kommer rörledningen att läggas i en betonggata?

- Svar: Rörledningen har en betongbeläggning och beläggningen sker på land.

Fråga: Stenläggning – innebär det en förändring av habitat?

- Svar: Stenläggning kan ha positiva resultat på platser där hårda substrat saknas på botten.

Fråga: Hur är rörledningens flexibilitet?

- Svar: Rörledningen kommer inte att röra sig över huvudtaget när den ligger på botten. Annars används metoder som stenläggning för att säkerställa att rörledningen inte flyttar på sig.

6. Öppen diskussion

Fråga: Anslutning till Sverige – utgör det en del av projektet att ansluta rörledningen från Sverige till Danmark?

- Svar: Det finns redan en anslutning, och ingen ny anslutning kommer att kopplas till rörledningen. Projektet är inriktat på anslutningen mellan Danmark och Polen. En ytterligare anslutning till Sverige faller inte inom projektets ram.
- Ytterligare svar: I Polen finns det en terminal för LNG som kan importeras till Sverige eller Danmark.

Fråga: Hur mycket av den gas som importeras genom Baltic Pipe kan användas för Sverige?

- Svar: 10 procent av kapaciteten om vi antar att hela gasbehovet för södra Sverige täcks av BP.

Fråga: När rörledningen ligger på plats, vad händer sedan då gas tas emot?

- Svar: Rörledningen provas för att säkerställa att den fungerar och för att se att den är vattentät.

Fråga: Vilket ämne används för provningen?

- Svar: Det är inte beslutat ännu, det finns olika metoder. En metod är s.k. torr provning då rörledningen inte fylls med havsvatten. Våt provning innebär att rörledningen fylls med havsvatten med tillsats av syremättnad/syradetektor.

Fråga: Vilken typ av syremättnad/syradetektor, vilket ämne är det?

- Svar: Det vet vi inte ännu. Dessa utsläpp uppkommer troligen inte i Sverige eftersom ändarna är i Polen och Danmark. Det kommer sannolikt inte att behandlas i den svenska MKB.

Fråga: Men det är en del av projektet för Danmark och Polen?

- Svar: Ja, det är det.

Fråga: Finns det möjlighet att välja mellan metoder?

- Svar: Ja.

Fråga: Vad säger Tyskland om den alternativa sträckningen? Har de också Natura 2000-områden?

- Svar: Ja, det finns Natura 2000-områden i Tyskland också.

Fråga: Vad sägs då? Vilket var skälet att etablera ett Natura 2000-område där?

- Svar: Skyddade habitat, fågelarter.

Fråga: Det kommer att vara viktigt att få med alla kumulativa effekter på planerad och befintlig infrastruktur.

- Svar: Påverkan på annan infrastruktur kommer att ingå i MKB, exempelvis kraftledningar och parallella projekt (t.ex. Hansa PowerBridge) som går där.

Fråga: Vilka vindkraftsparker finns det inom området?

- Svar: Inom området Kriegers flak är den tyska delen byggd och den danska är på gång. Tillståndet i den svenska delen kommer att gå ut, och ett Natura 2000-tillstånd kommer sannolikt att krävas nu. Det nationella intresset för vindkraft vid Kriegers flak har inneburit att området inte inkluderades i Natura 2000-området. Men sedan Sydvästkånes utsjövatten har etablerats kan ett Natura 2000-tillstånd eventuellt krävas.

Fråga: Är dessa sträckningar beslutade, eller kan det bli en hybrid för att Natura 2000-områden i Tyskland och Sverige ska undvikas?

- Svar: Det skulle krävas nya undersökningstillstånd för att undersöka andra alternativ. Flera olika faktorer, inte bara Natura 2000-områden, bestämmer sträckningen. I Tyskland finns det t.ex. ett område för miljöundersökningar där Tyskland inte vill ha några installationer över huvudtaget.

Fråga: Är det möjligt att anpassa tidsschemat för anläggningen?

- Svar: Det finns möjligheter att anpassa tidsschemat. Anläggningstiden beräknas till ca en månad och ca fyra månader för rörledningens hela sträckning.

Fråga: Anläggningen, går den från a till b eller läggs den i sektioner?

- Svar: Den går från a till b. Det är det mest sannolika alternativet.

Fråga: Är det möjligt att avbryta arbetet och återuppta det senare? Det gjordes för Nord Stream 1, då rörledningen släpptes och sedan togs upp igen på grund av bl.a. dåliga väderförhållanden.

- Svar: Teoretiskt kan det ske. Plugga igen rörledningen och släpp den och ta sedan upp den igen, men det är troligen inte tillämpligt eftersom etableringskostnaderna är höga.

Fråga: Skulle det vara möjligt att anpassa anläggningsarbetet till vissa tider på året, så att känsliga årstider för marina däggdjur undviks?

- Svar: Ja, det finns en möjlighet att anpassa tidsschemat.

Fråga: Hur känsligt är projektet för dåligt väder?

- Svar: Stora fartyg är väderkänsliga. Nord Stream hade en längre sträckning, längre anläggningstid och kunde inte undvika dåliga väderförhållanden (beträffande att "släppa rörledningen" och sedan ta upp den igen).

Tid: 17:57, slut på presentation/diskussion

Efter presentationerna fördes en separat diskussion om ansökan om Natura 2000-tillstånd.

Dessutom diskuterades risken för fartygstrafiken. Det föreslogs att en riskanalys borde genomföras av t.ex. risken för nödankring med hänsyn till Kriegers flak och vindkraftsparkerna där. Färjeföretagen som trafikerar Trelleborg och Ystad borde höras separat i samband med anläggningsarbetena.

BILAGA 4
BILDER FRÅN OFFENTLIGT SAMRÅDSMÖTE 1 MARS 2018

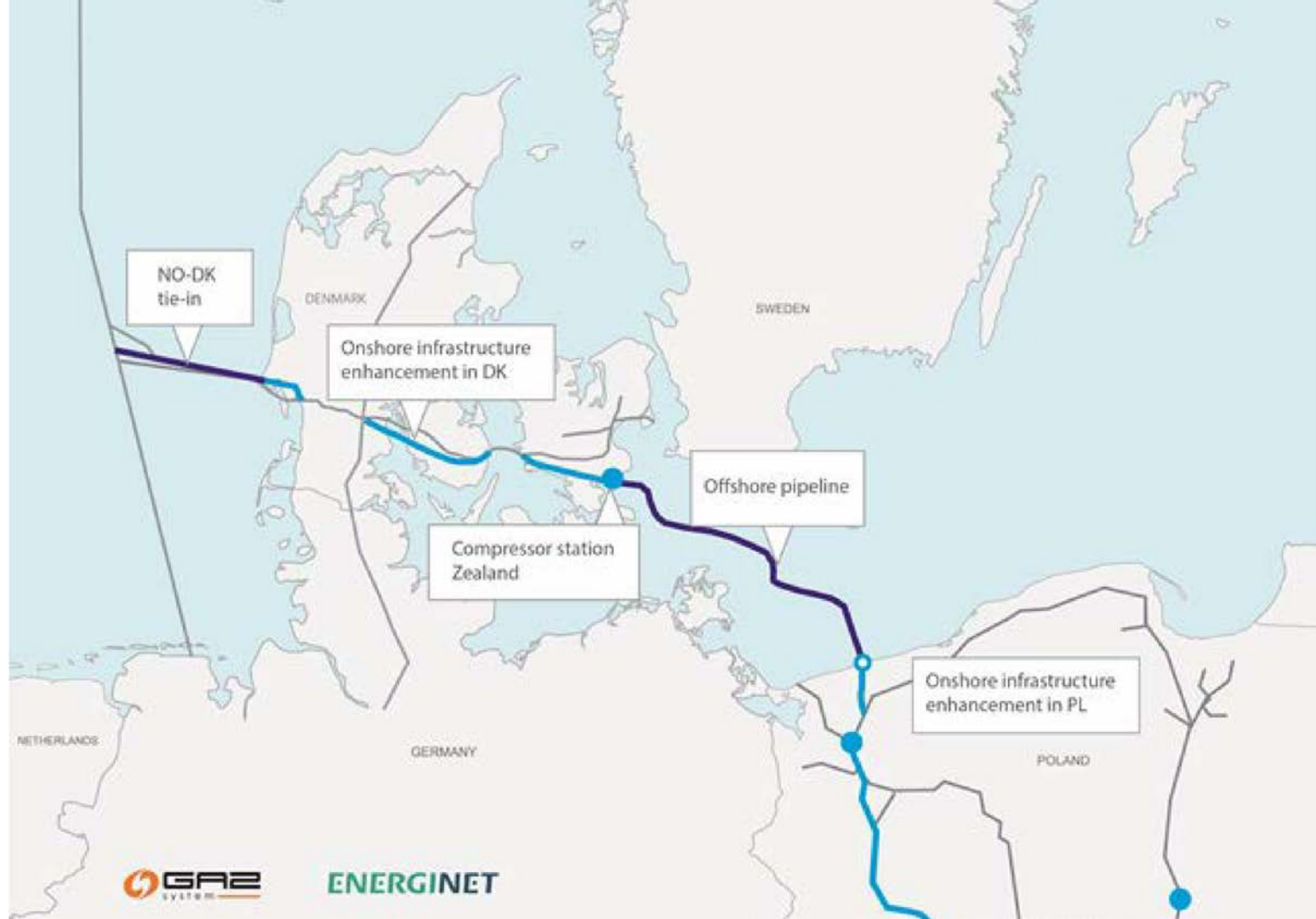

Baltic pipe

AGENDA

- 1 Introduction, presentation**
- 2 General overview description of project – Baltic pipe**
- 3 Routing in Swedish EEZ**
- 4 Values and interests to consider**
 - 4.1 Marine spatial planning**
 - 4.2 Nature and biological values**
 - 4.3 Natura 2000-area**
 - 4.4 Fishery**
 - 4.5 Energy - Windfarms**
 - 4.6 Ship traffic and infrastructure**
 - 4.7 Raw material and exploitable natural resources**
 - 4.8 Other values – cultural heritage, military, mines/ammunition**
- 5 Planned surveys**
 - 5.1 Geophysical and geotechnical surveys**
 - 5.2 Environmental surveys**
- 6 Espoo process**
- 7 Discussion**
 - 7.1 Planned route**
 - 7.2 Planned surveys**
 - 7.3 Natura 2000-area**
 - 7.4 Values of particular interests**

BALTIC PIPE

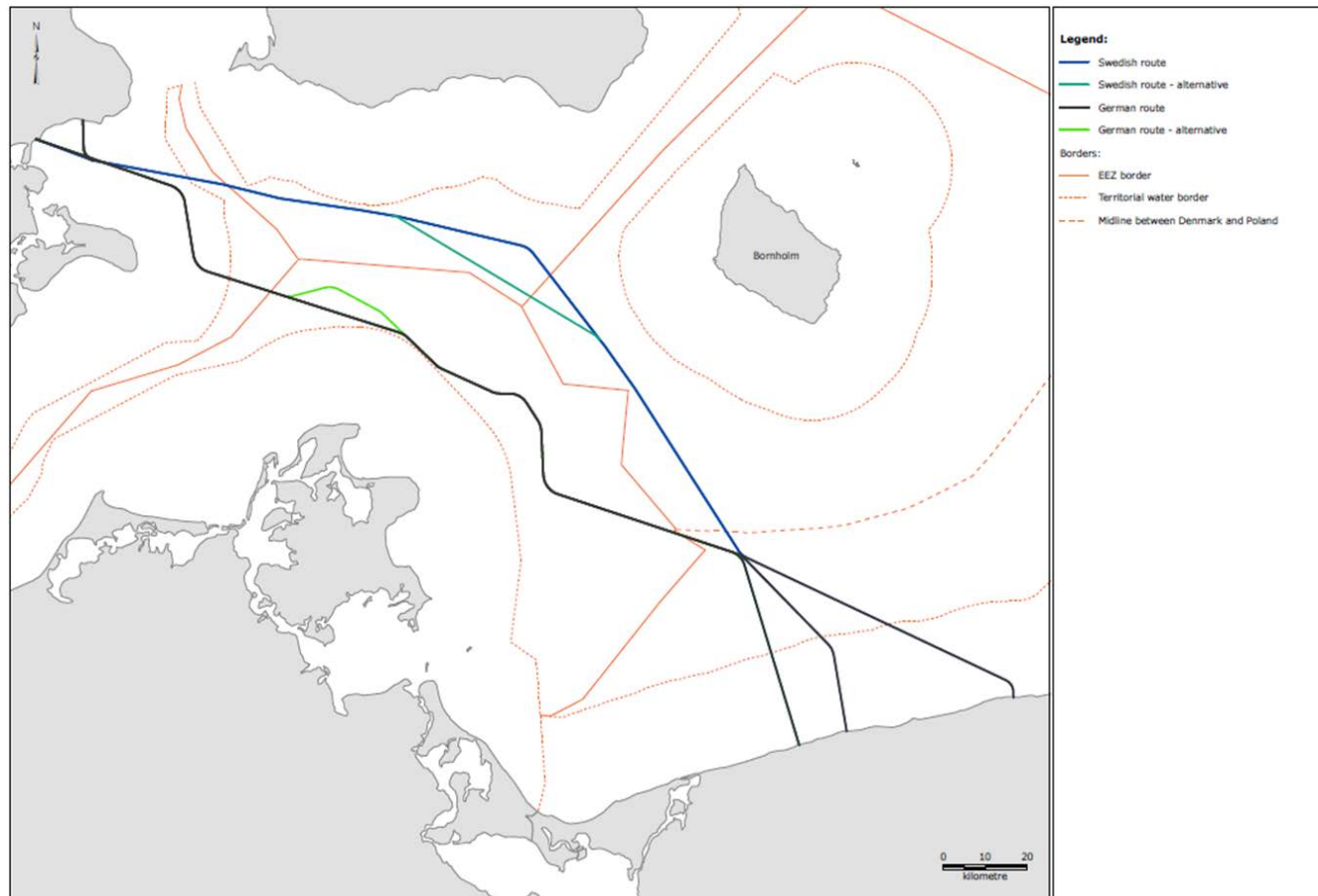

RAMBOLL

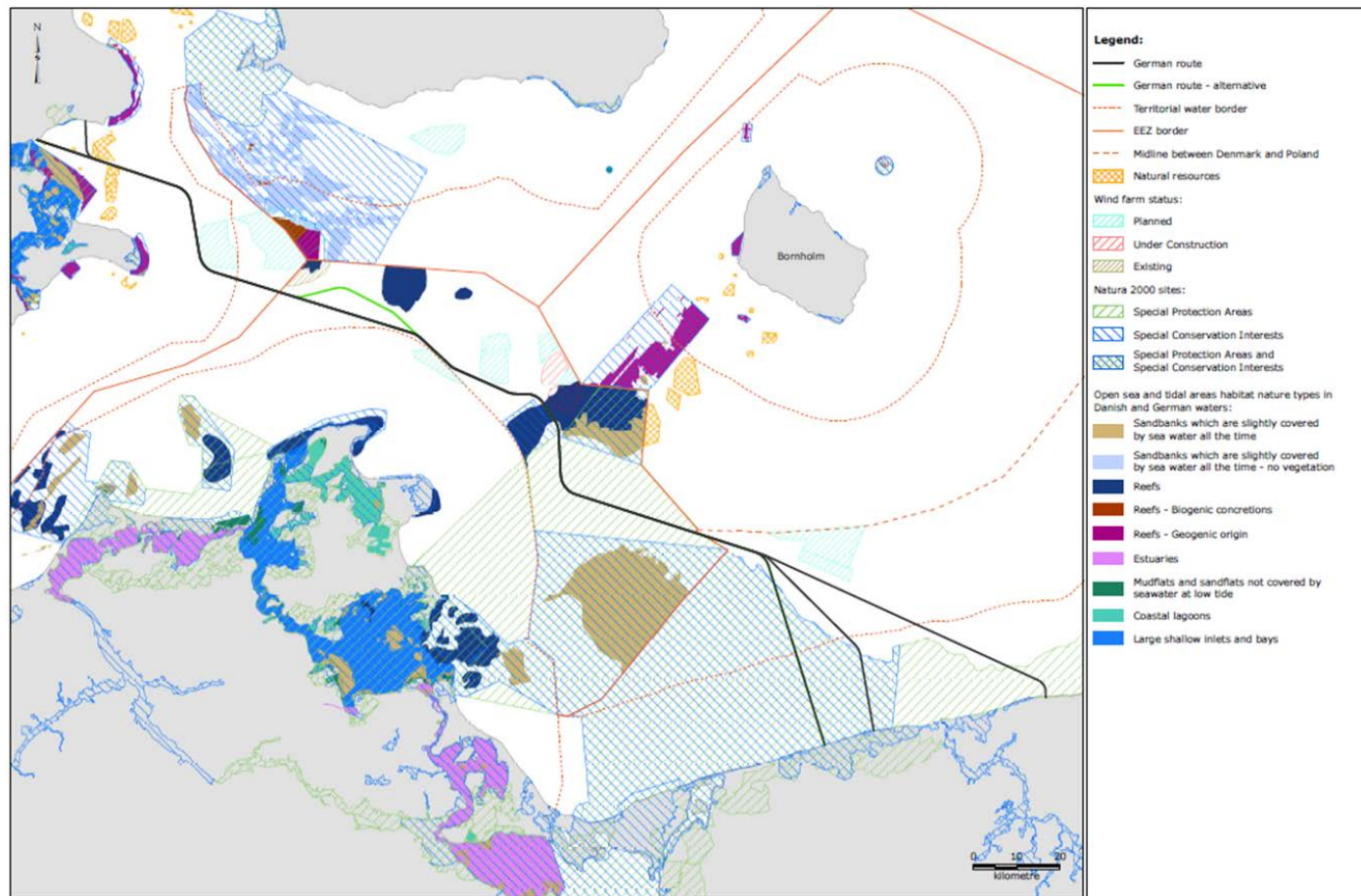
GAS SYSTEM

ENERGINET

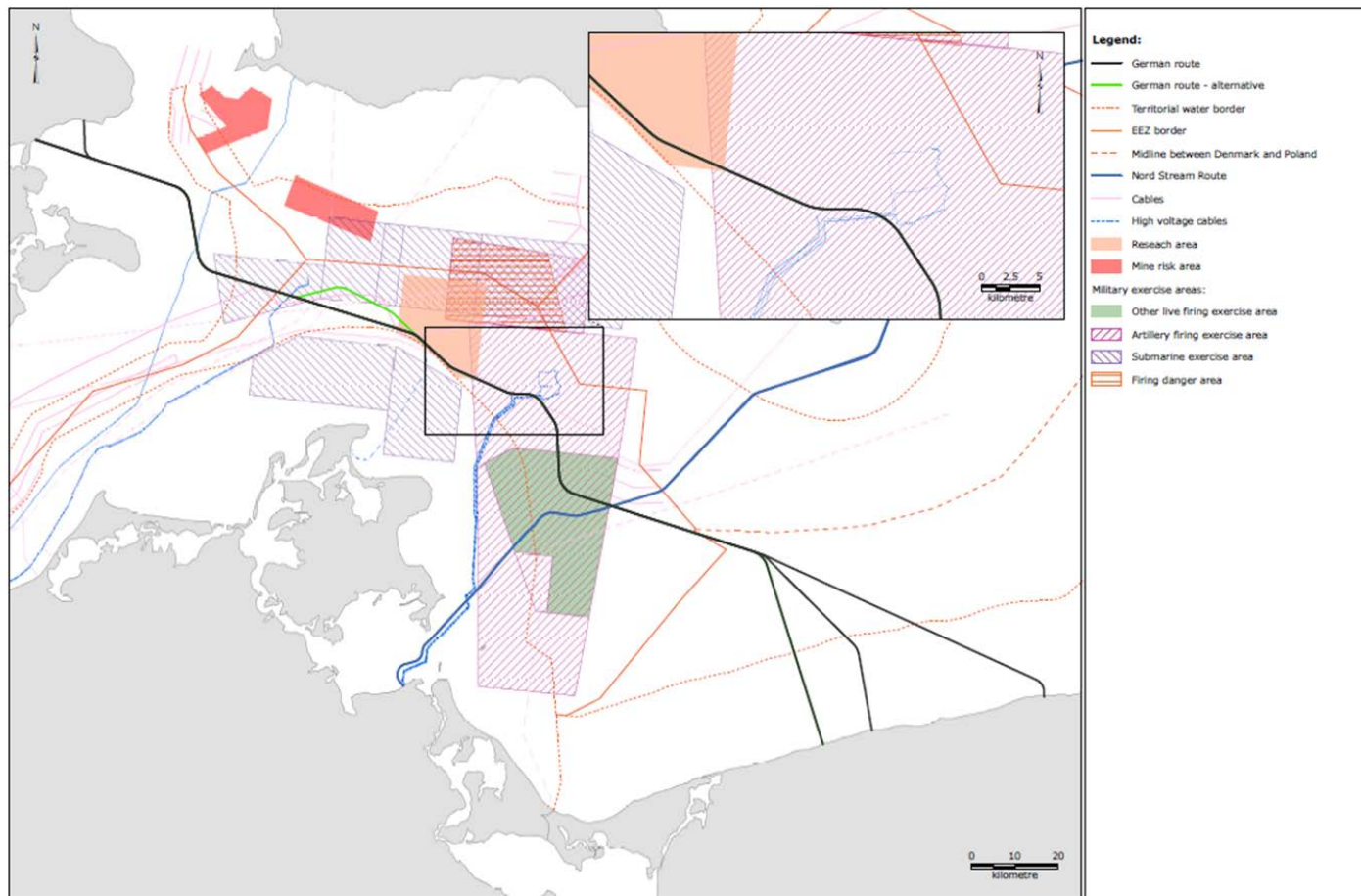
ALTERNATIV

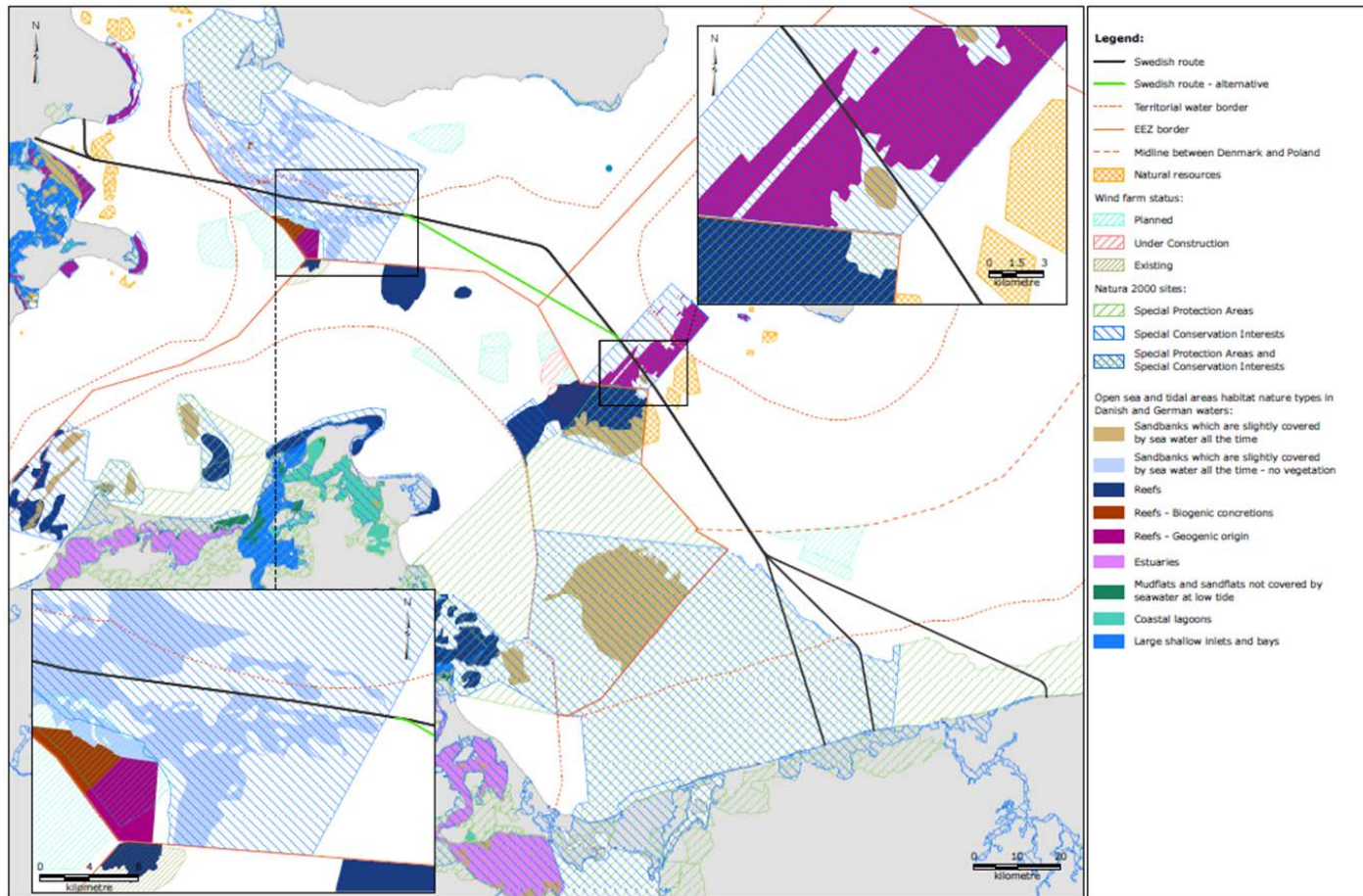
ALTERNATIV TYSKLAND

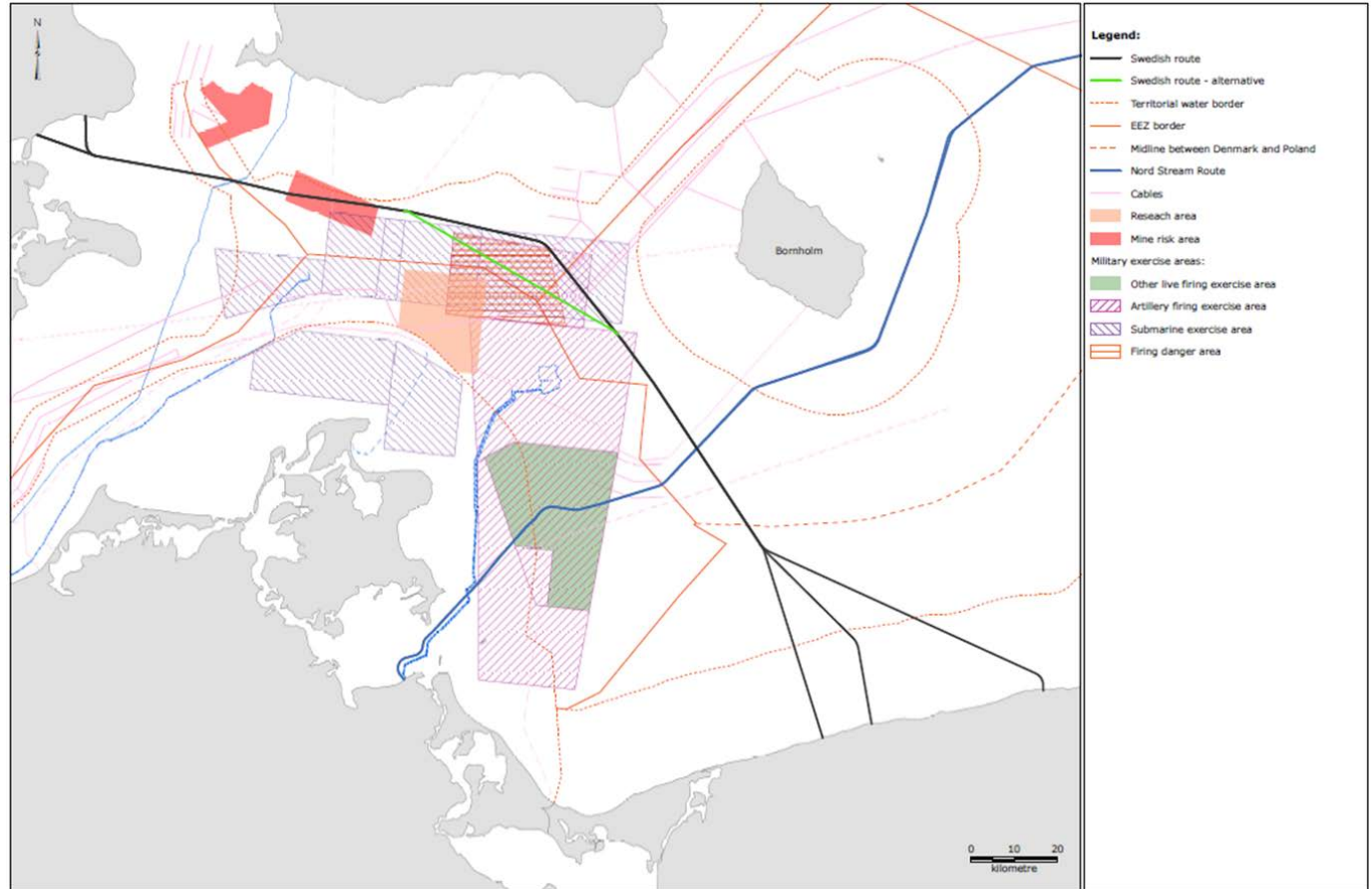
ALTERNATIV TYSKLAND

ALTERNATIV SVERIGE

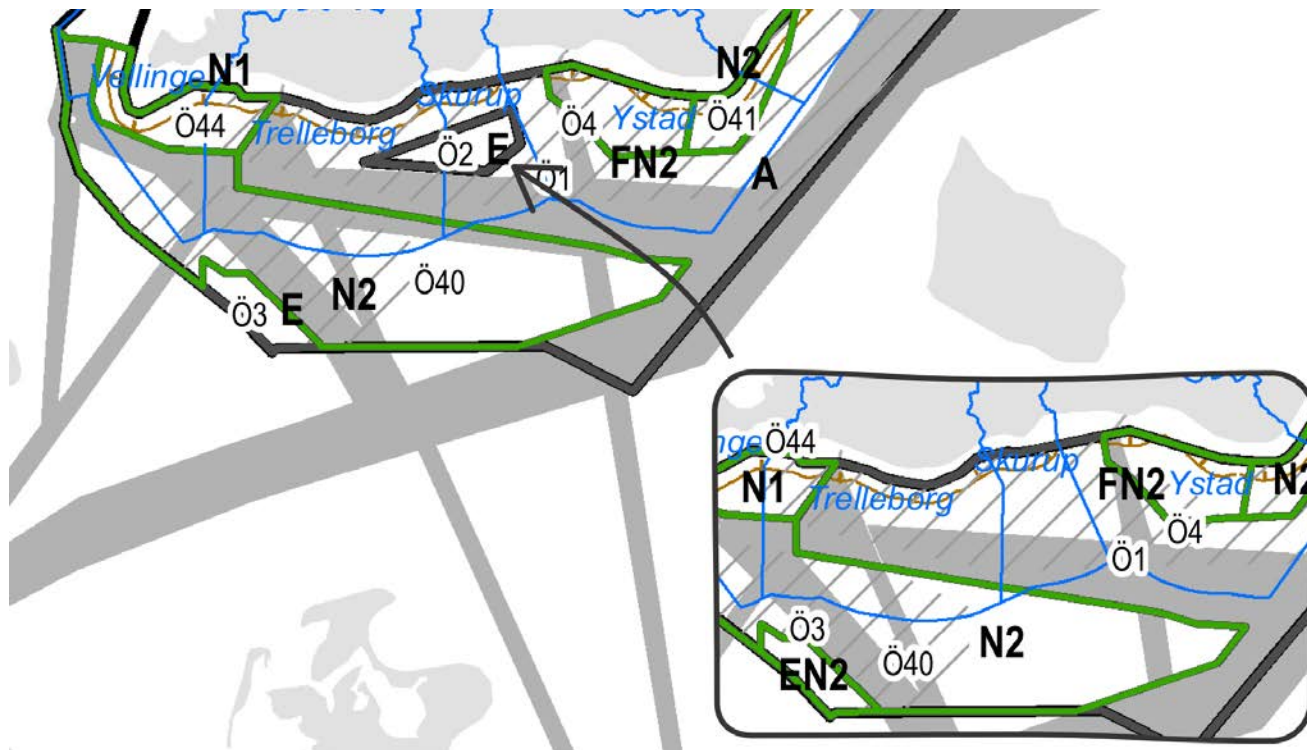

ALTERNATIV SVERIGE

HAVSPLANERING

- Naturvärden
- Fiske
- Energi/vindkraft
- Sjöfart/infra
- Råmaterial
- Övriga

SYDVÄSTSKÅNES UTSJÖVATTEN NATURA 2000

- Tre utpekade arter – tumlare, knubbsäl, gråsäl
- Habitat – ca 40% av havsområdet – sandbankar (99,4%) och rev (0,6%)
- Andra naturvärden - sjöfågel

FISKE

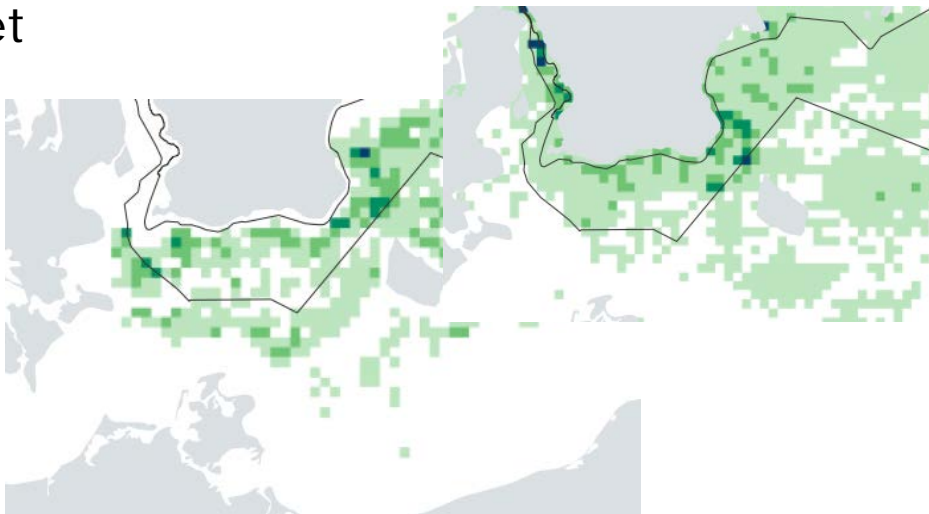
- RI yrkesfisket – fångstområde för torsk, strömming och skarpsill
- Område som används för yrkesfiske väster om RI-området

45km

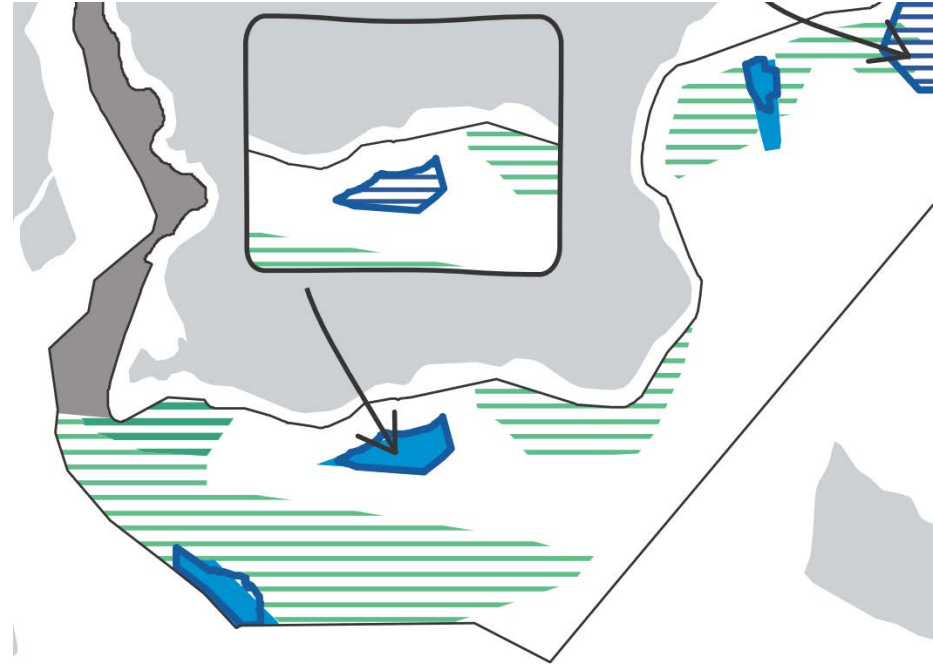
© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGI, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SIV, FM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:966173

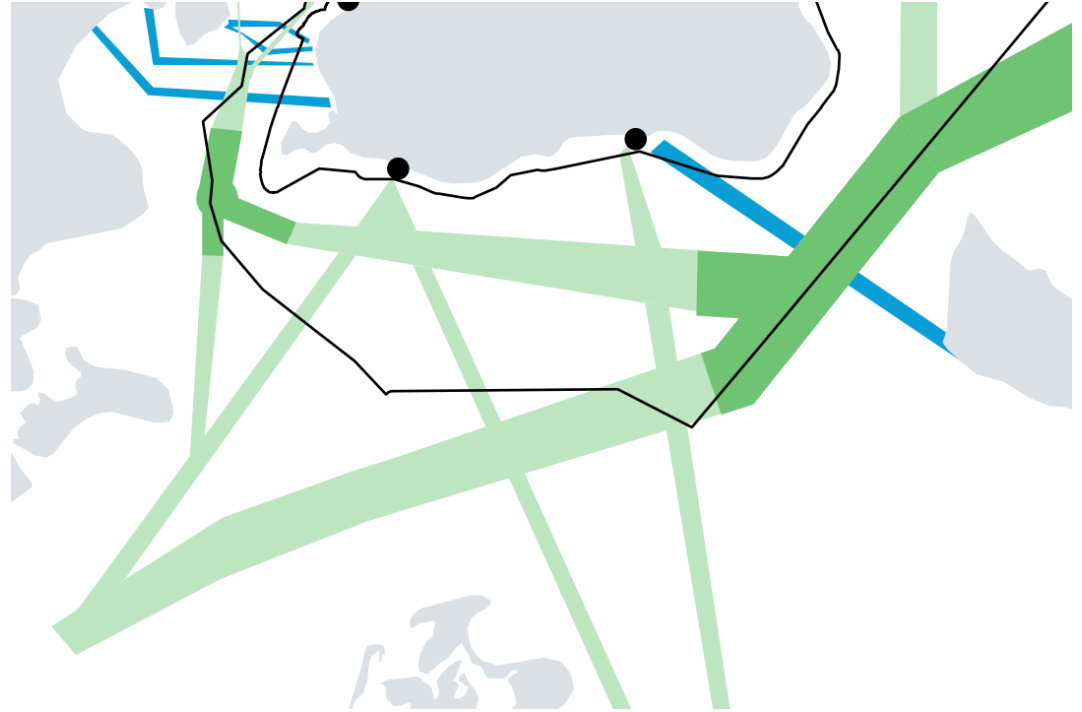
ENERGI - VINDKRAFT

- Riksintresse för vindkraft – Kreigers flak
- Tillstånd har meddelats för 128 vindkraft (svenska delen) men ej byggts ut

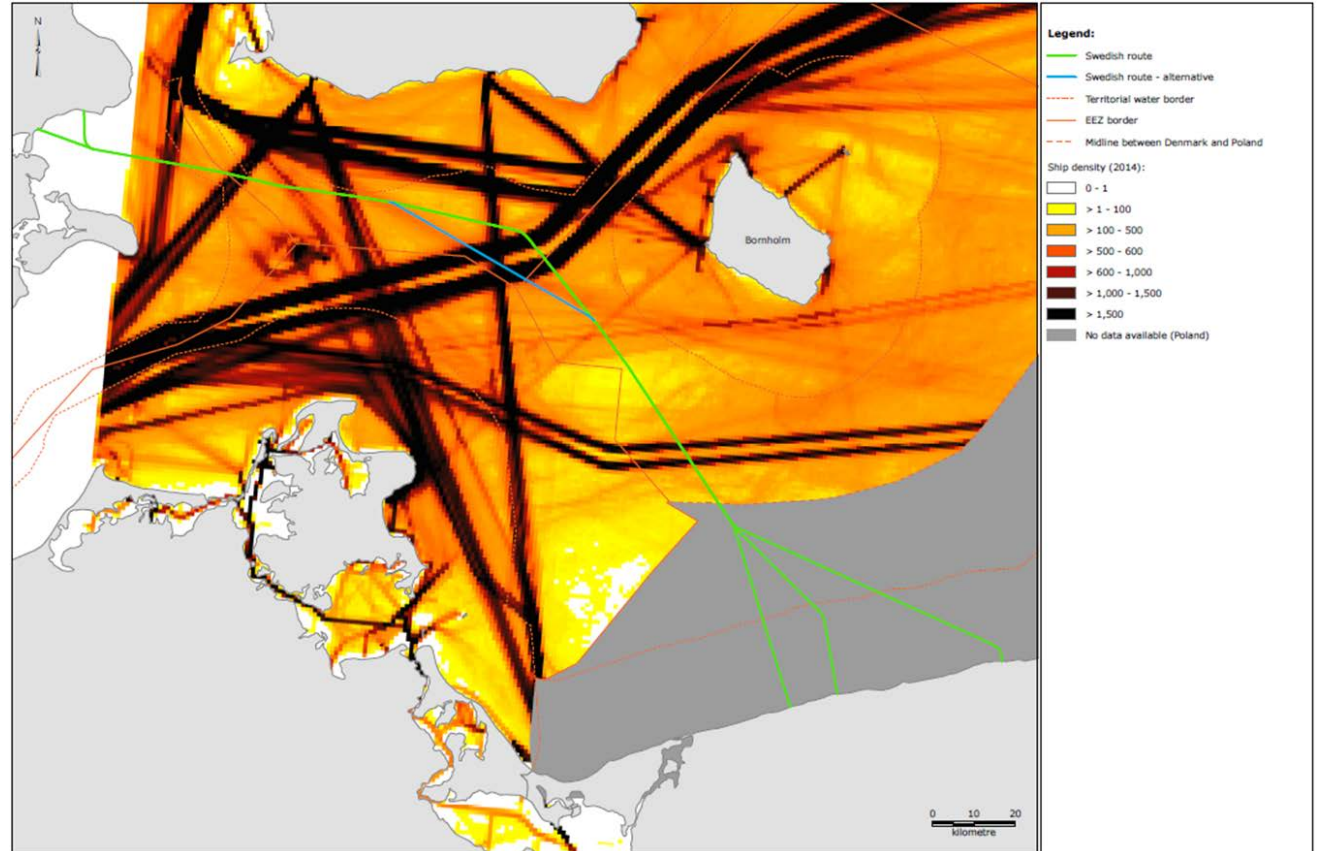

SJÖFART OCH INFRASTRUKTUR

- Farleder
- Kablar
- Rörledningar

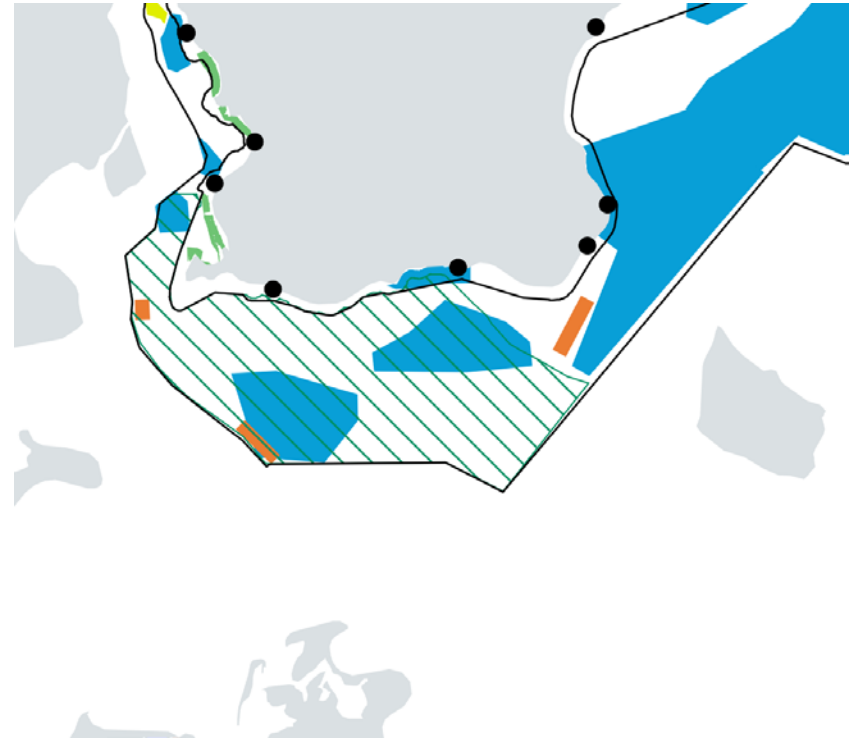

FARTYGSTRAFIK

RÅMATERIAL M.M.

- Koldioxidlagring
- Sandutvinningsintressen
Kriegers flak

ÖVRIGA INTRESSEN

- Kulturmiljö
 - sjunkna stenålderslandskap? – aktuellt ned till ca 40 m djup
 - skeppsvrak och flygplan
- Försvar
 - inga riksintressen
 - andra övningsområden
- Andra intressen att beakta?

PLANERADE UNDERSÖKNINGAR

- Geofysiska undersökningar
 - Bathymetri
 - Sidescansonar
 - Magnetometer
 - Högfrekvent seismik
- Geotekniska undersökningar
 - CPT
 - Vibrocore

MILJÖUNDERSÖKNINGAR

VATTENKVALITET, SEDIMENT

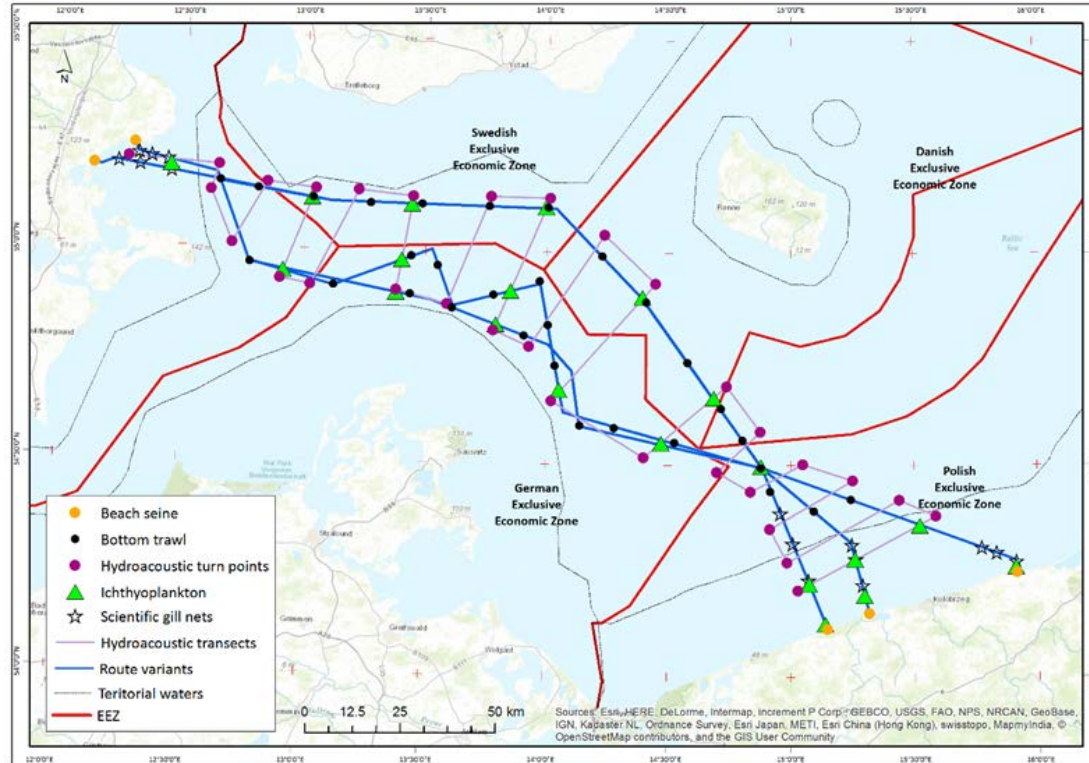
- Vattenkvalitet – 5-6 stationer i svensk EEZ
- Sediment – 12 stationer i svensk EEZ

MILJÖUNDERSÖKNINGAR

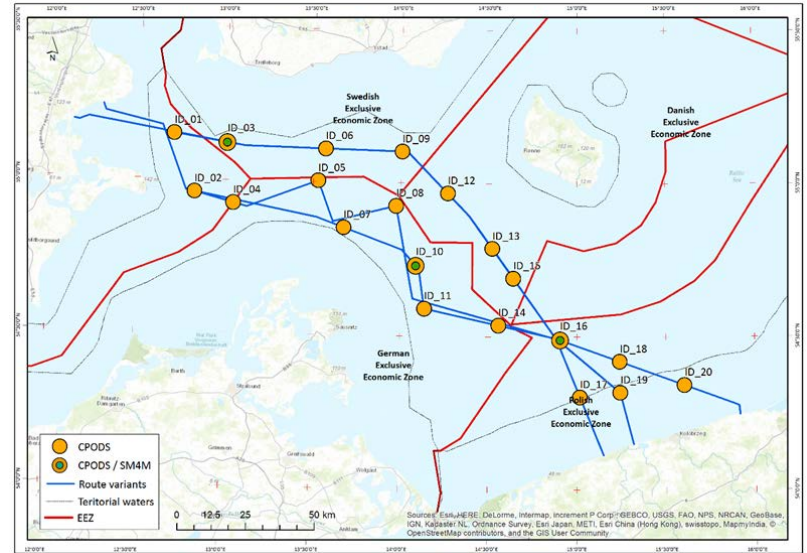
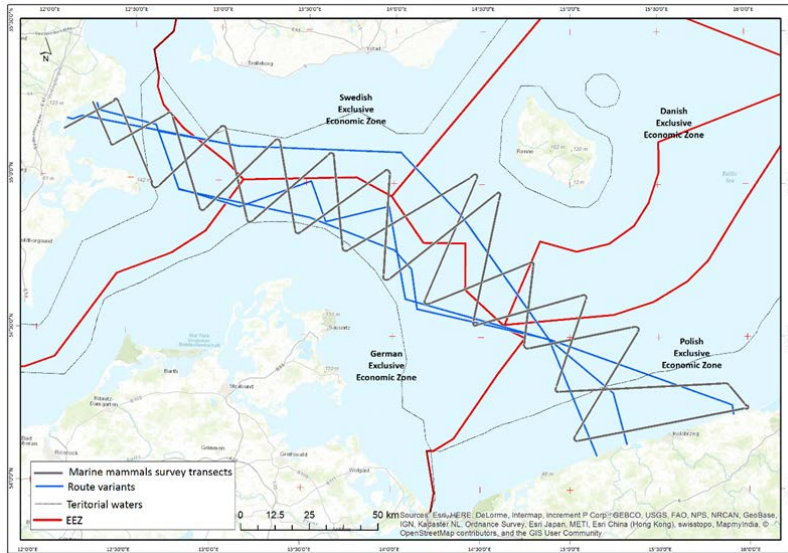
BOTTENFLORA, BOTTENFAUNA

- Bottenflora – ett antal 100 m transekter beroende djupförhållanden och tolkning av sonarbilder
- Bottenfauna – 1 station var ca 5 km, läge beroende av djupförhållanden och tolkning av sonarbilder

MILJÖUNDERSÖKNINGAR FISK, ICHTHYOPLANKTON

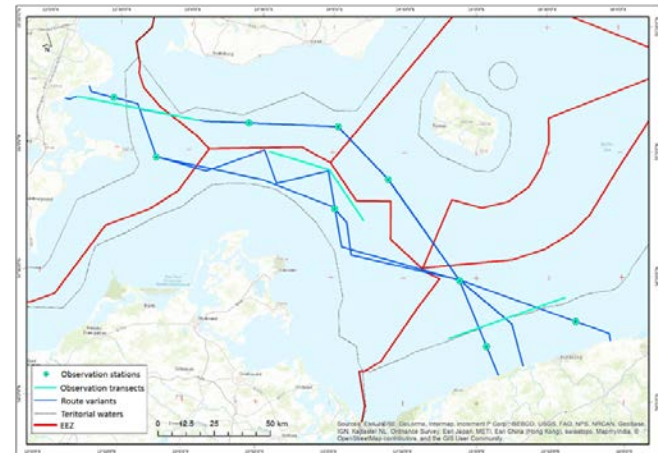
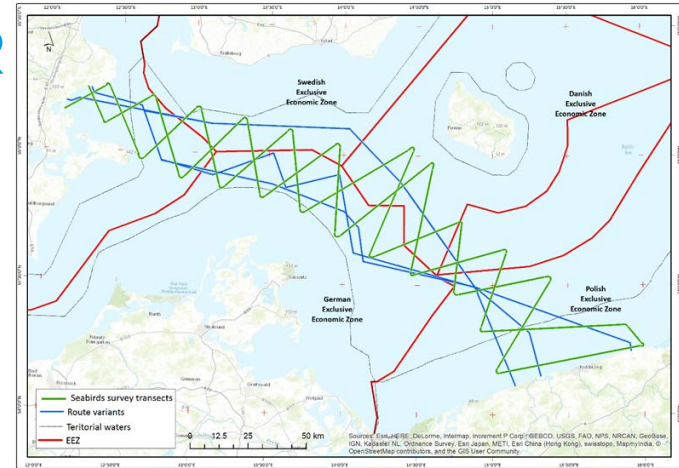

MILJÖUNDERSÖKNINGAR MARINA DÄGGDJUR

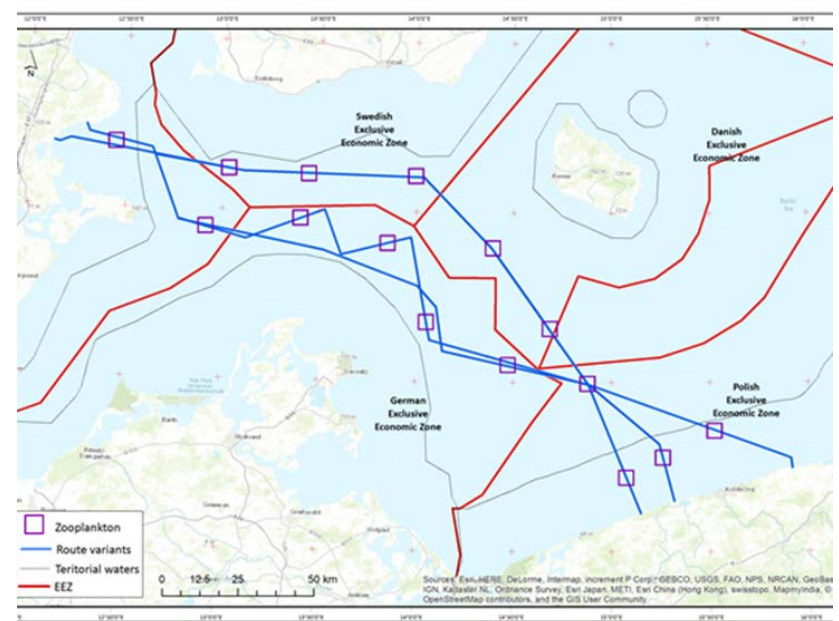
MILJÖUNDERSÖKNINGAR FÅGLAR

- Sjöfågel – aerial digital surveys
 - 8 flygningar
- Flyttfåglar
 - Visuella observationer och radarundersökningar
 - 6 tillfällen

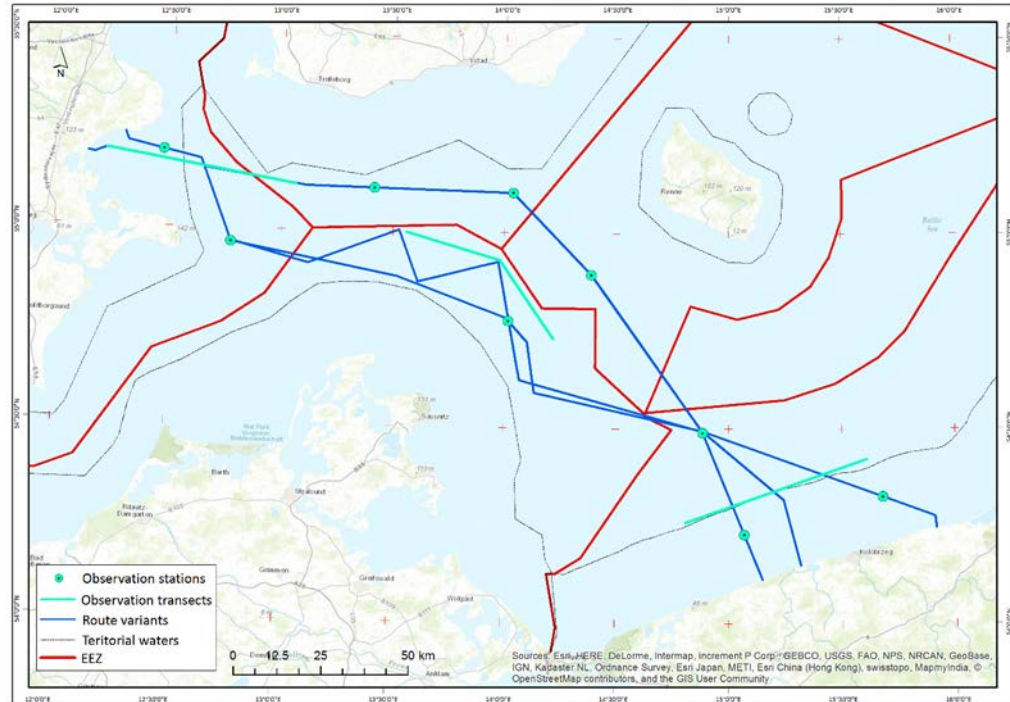
MILJÖUNDERSÖKNINGAR PLANKTON

- Plankton – zoo- och phyto
 - 3 stationer 4-5 tillfällen

MILJÖUNDERSÖKNINGAR FLADDERMÖSS

- Undersökning med akustiska metoder
- 4 tillfällen

ESBO-PROCESS

- Gränsöverskridande påverkan
 - Danmark, Tyskland, Sverige och Polen
 - Andra länder?
- Samrådsunderlag – gemensamt eller ett från varje nation?
 - Omfattning
 - Särskild inriktning
- Tidplan?

TILLSTÅNDSPROCESSENS ÖVERGRIPANDE TIDPLAN

- 2017 – 2018 geofysiska, geotekniska och miljöundersökningar
- Okt -17 - samrådsunderlag
- 2017 - 2018 myndighetssamråd
- Mars -19 inlämning tillståndsansökan
- Mars-nov - 19 kompletterings och remissförfarande
- Jan 2020 – beslut

ESBO-process

- Dec -17 Notifiering
- Dec-17 – juni-18 Public hearing, möten
- April -19 ESBO MKB
- Juni-sept -19 Public hearing avseende MKB
- Sept-19 – dec 20 Överväganden, samråd och beslut

ALLMÄN INFORMATION BALTIC PIPE PROJEKTET

2018-03-01

VILKA ÄR VI

- Baltic Pipe Projektet är utvecklat av:
 - GAZ-SYSTEM S.A. (Polen)
 - Energinet (Danmark)
- Ramböll är anlitate för att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
- Projektet erkänns som ett projekt av gemensamt intresse (PCI) av Europeiska kommissionen

ENERGINET

VAD ÄR BALTIC PIPE PROJEKTET

- Möjliggör transport av 10 miljarder m³ gas per år från Norge till de svenska, danska och polska marknaderna, samt till slutanvändare i grannländerna.
- Kommer att möjliggöra gasförsörjning från Polen till de danska och svenska marknaderna, vilket ger Danmark och Sverige tillgång till LNG-resurser.

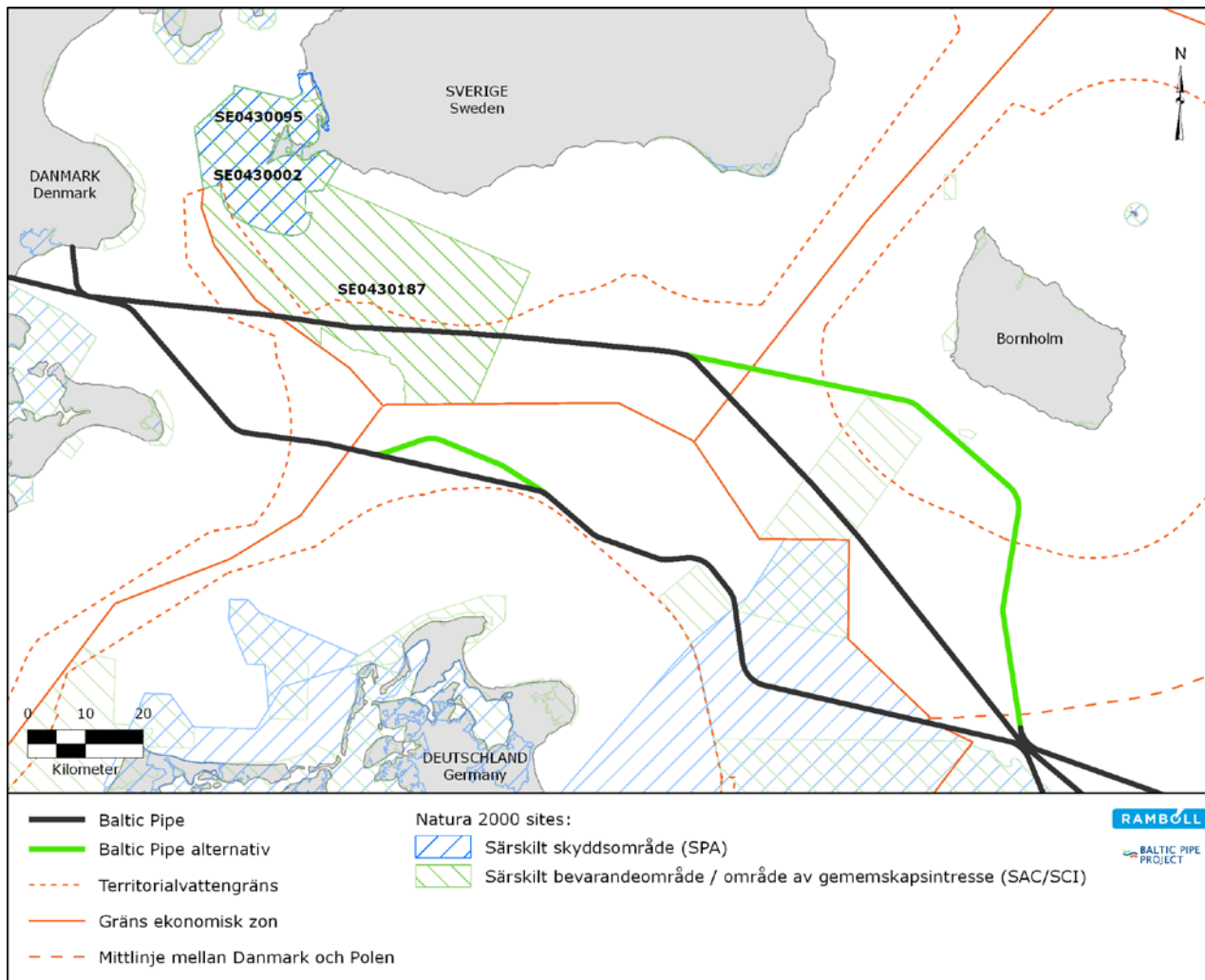

RÖRLEDNINGENS 5 DELAR

- Baltic Pipe**
- 01**
Förbindelse från Nordsjön
- 02**
Infrastruktur på land
- 03**
Kompressorstation
- 04**
Baltic Pipe till havs
- 05**
Infrastruktur på land

TVÅ MÖJLIGA STRÄCKNINGAR

Baltic Pipe

Svensk sträckning
med alternativ runt
Rønne Banke

Tysk sträckning med
liten omdirigering på
grund av korsning av
trafikleder

TIDPLAN

Viktiga milstolpar:

- 2017-2018: Inledande offentliga samrådsmöte
- 2018: Investeringsbeslut
- 2018-2019: MKB
Offentliga möten
Teknisk utveckling
- 2019: Upphandling
- 2020-2022: Bygg- och anläggningsfas
- 2022: Driftsättning av Baltic Pipe projektet

OPEN SEASON

- Marknaden har stöttat projektet med bindande förpliktelse
- Energinet och GAZ-SYSTEM har genomfört en "Open Season" under 2017
- Kapacitet från 2022-2037 har sålts till olika marknadsaktörer.
- Projektet är kommersiellt genomförbart

ENERGIFÖRSÖRJNING

Baltic Pipe Project kommer att bidra till en väsentligt förbättrad diversifiering av distributionskällorna i Polen, Danmark, Sverige och Baltikum samt i Central- och Östeuropa.

Diversifieringen kommer att ge en mycket säkrare energiförsörjning för slutanvändarna – både kommersiella företag och privathushåll.

STÄRKER HANDEL OCH KONKURRENS

Baltic Pipe Project kommer att skapa förutsättningar för ökad handel och konkurrens på gasmarknaden

Målet med den europeiska energipolitiken är att utveckla en konkurrensutsatt intern energimarknad. Detta kan förverkligas genom att man bygger upp en paneuropeisk integrerad infrastruktur som möjliggör fri rörlighet för energi.

LÄGRE GASPRISER

I och med tillägget av nya distributionskällor i alla inblandade länder kommer de regionala skillnaderna i gaspriserna sannolikt att minska, vilket kommer att vara till nytta för slutanvändarna av naturgas.

LÄGRE UTSLÄPP

Baltic Pipe Project har potential att öka användningen av naturgas som bränsle för slutanvändare och på energiverk. I Polen, Central- och Östeuropa och i de baltiska länderna kan detta innebära att naturgas ersätter användningen av andra fossila bränslen, som kol. Därmed kan projektet även bidra till minskade utsläpp.

utsläpp av koldioxid, partiklar

 BALTIC PIPE
PROJECT

 GA2
system

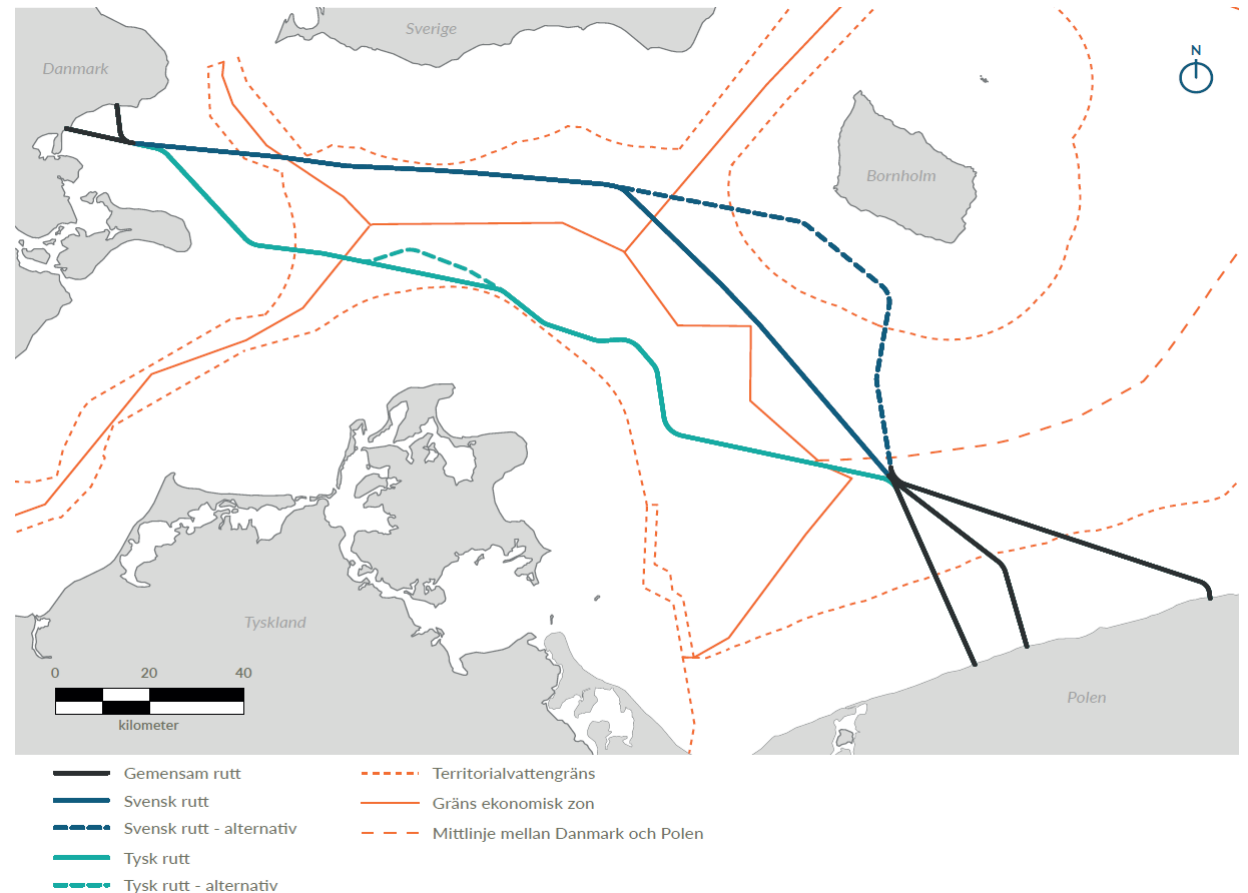

BALTIC PIPE TEKNISK BESKRIVNING

GASLEDNINGENS STRÄCKNING OCH LANDFÖRINGSALTERNATIV

- Östersjöledningen från Danmark till Polen kommer att vara mellan 250 och 299 km lång
- Två alternativ för landföringen i Danmark
- Tre alternativ för landföringen i Polen
- I svensk ekonomisk zon kommer rörledningen vara ca 82 km
- Ledningen kommer inte att korsa territorialvatten i Sverige

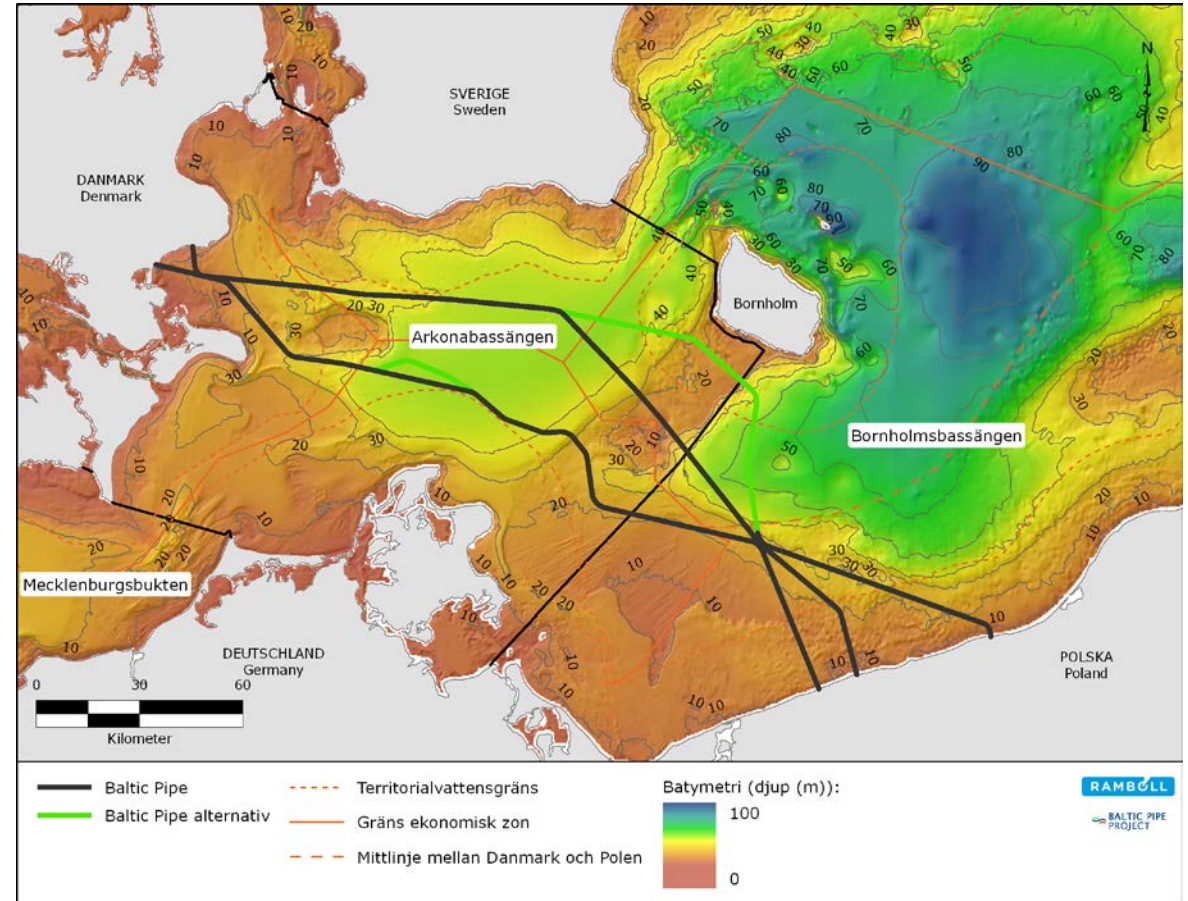

BESLUT OM LEDNINGENS STRÄCKNING

Fältstudier:

- Geofysiska undersökningar
- Geotekniska undersökningar
- Miljörelaterade undersökningar

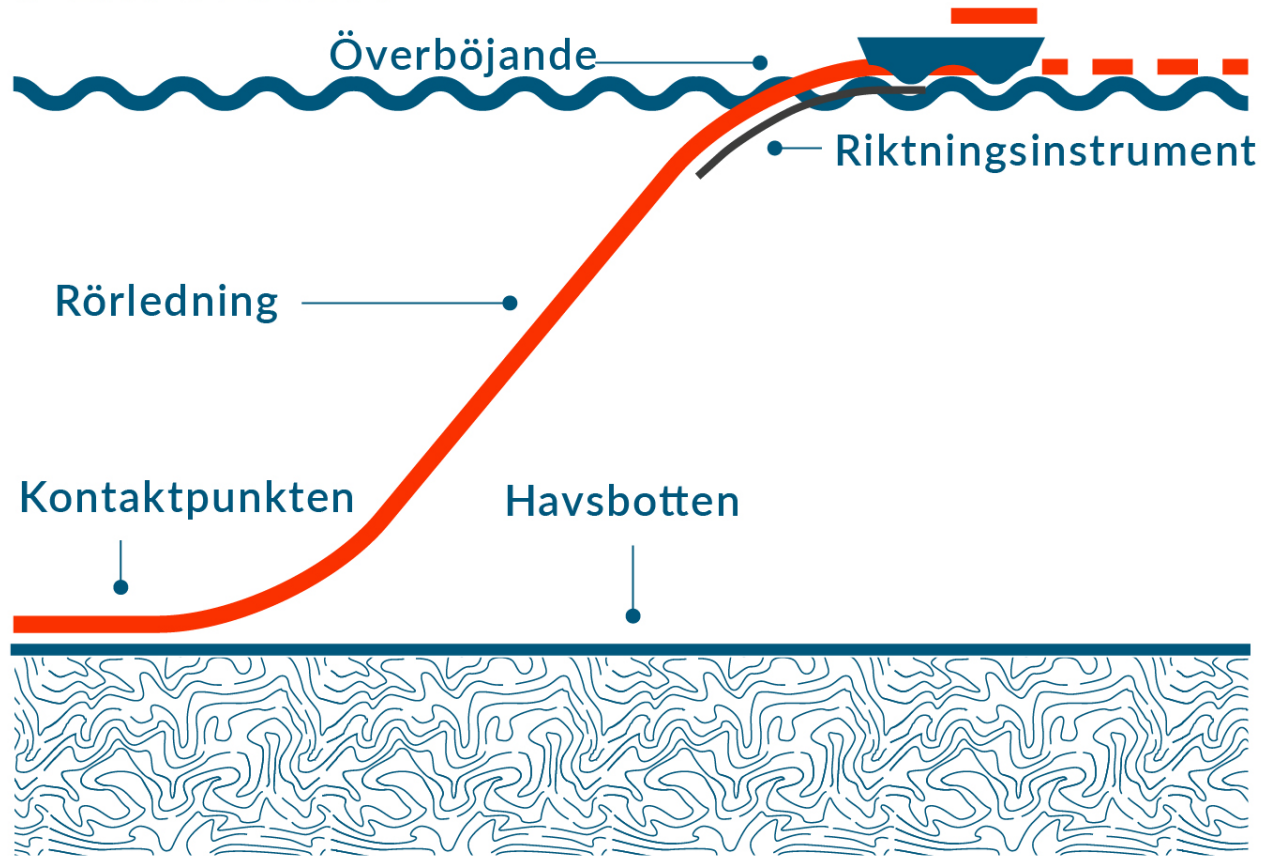
Analys av intressen och andra förutsättningar i området inför ett avgörande beslut om ledningens sträckning.

RÖRLÄGGNING TILL HAVS

- Offshore gasledningen består av kolstålrör med en ytterdiameter på 914 mm
- 12 m långa rörsektioner
- Olika anläggningsaktiviteter:
 - S-Lay system
 - Plogning
 - Stenläggning

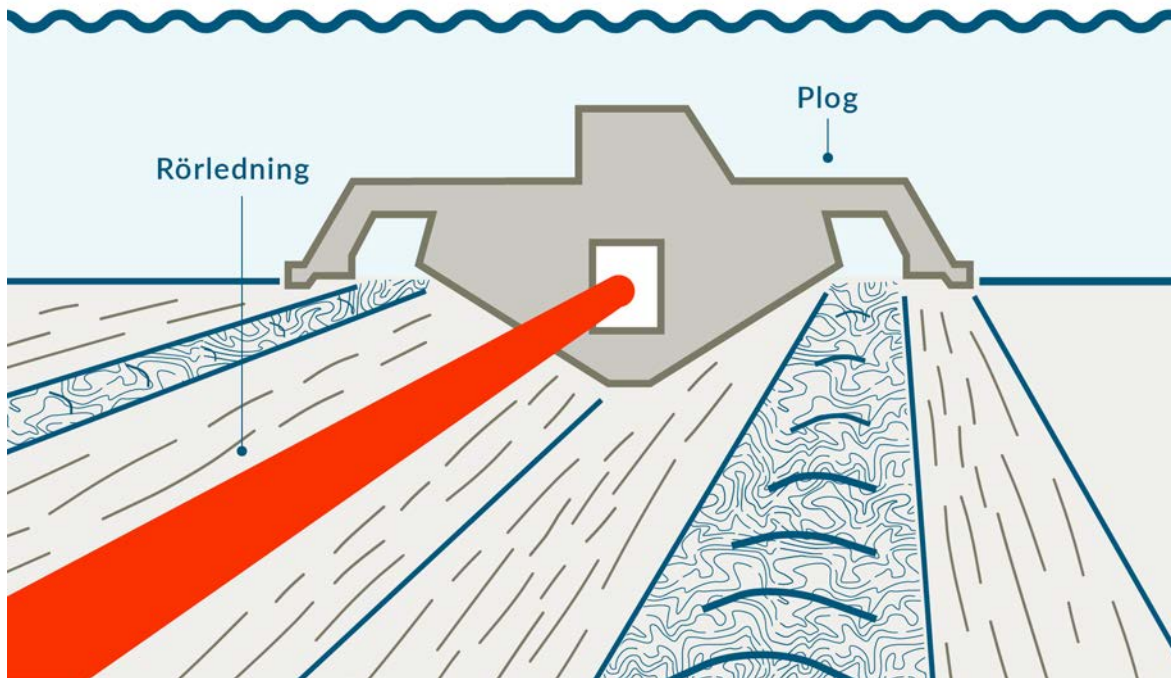
S-LAY SYSTEM

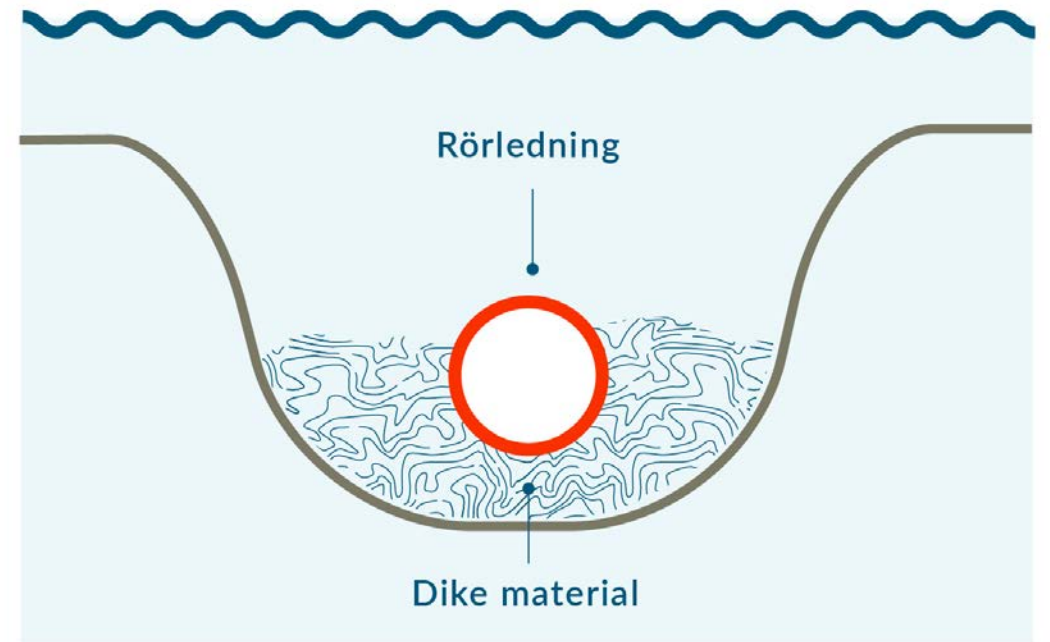

HAVSBOTTENARBETE FÖR ATT SKYDDA RÖRLEDNINGEN - DIKNING PÅ VATTENDJUP 6 – 20 M MEN ÄVEN PÅ ANDRA DJUP

PLOGNING

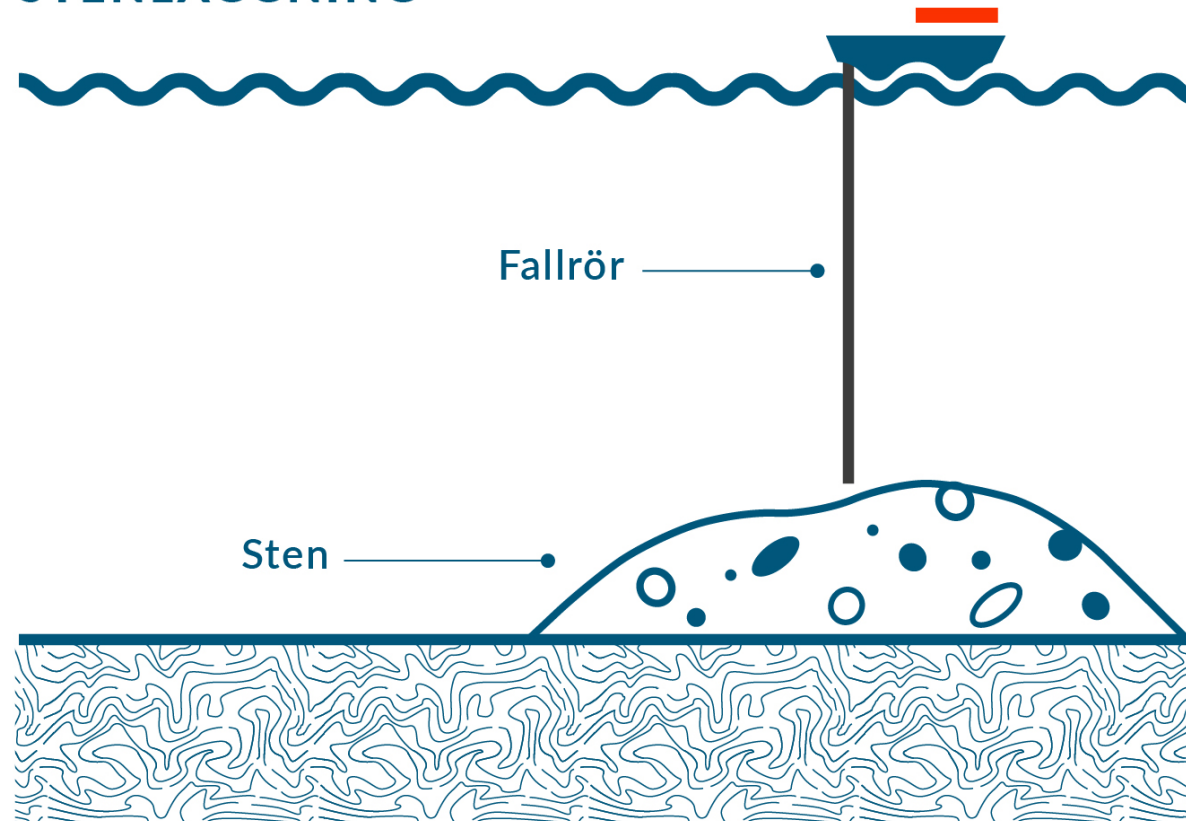

SCHEMATISK DIKE (TVÄRSNITT)

HAVSBOTTENARBETE FÖR ATT SKYDDA RÖRLEDNINGEN - STENLÄGGNING

STENLÄGGNING

BALTIC PIPE MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

TILLSTÅND

UNDERSÖKNING - TILLSTÅND

Geofysiska och geotekniska undersökningar

- 3 § Lag (1966:314) om kontinentalsockeln
- Tillstånd meddelas av regeringen

NATURA 2000 - TILLSTÅND

‘Sydvästskånes utsjövatten’

Tumlare, knubbsäl, gråsäl

Naturtyperna rev och sandbankar

- Normalt tas beslut av Länsstyrelsen, men kan, i det här fallet, komma att hanteras av Näringsdepartementet
- Länsstyrelsen i Skåne har uttryckt att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kan komma att krävas för projektet
- MKB-process

TILLSTÅND TILL ANLÄGGNING

Kontinentalsockellagen

3a § Lag (1966:314) om kontinentalsockeln

- Tillstånd meddelas av regeringen
- MKB-process

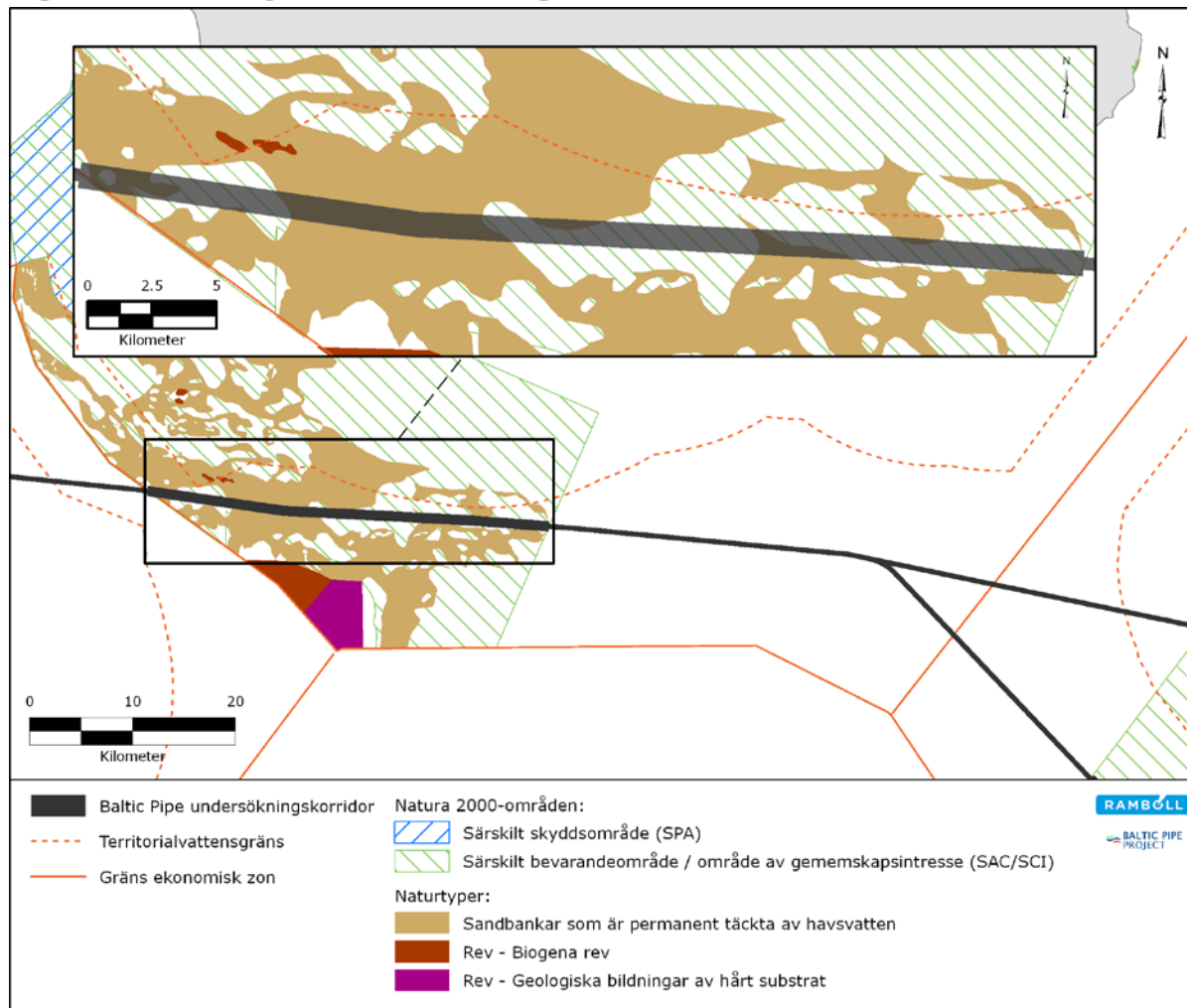
AVGRÄNSNINGSPROCESS

Miljömässiga och socioekonomiska aspekter och receptorer samt geografiskt område och tidsram har identifierats för projektet.

FYSISK – KEMISK MILJÖ	BIOLOGISK MILJÖ	SOCIOEKONOMISK MILJÖ
<ul style="list-style-type: none">• Batymetri• Hydrografi och vattenkvalitet• Ytsediment och föroreningar• Klimat och luft• Undervattensbuller• Konventionella och kemiska stridsmedel	<ul style="list-style-type: none">• Habitat• Bentisk flora och fauna• Fisk• Marina däggdjur• Sjöfåglar• Flyttfåglar• Skyddade områden/Natura 2000	<ul style="list-style-type: none">• Sjöfart och fartygsleder• Yrkesfiske• Arkeologi (kulturarv)• Människor• Turism och fritidsområden• Kablar, rörledningar och vindkraftsparker• Platser för utvinning av råmaterial• Militära övningsområden• Miljöövervakningsstationer och forskningsområden

SÄRSKILDA ASPEKTER I DEN SVENSKA STRÄCKNINGEN

1. Natura 2000-området

Sydvästskånes utsjöområde

Skyddade arter:

Tumlare

Gråsäl

Knubbsäl

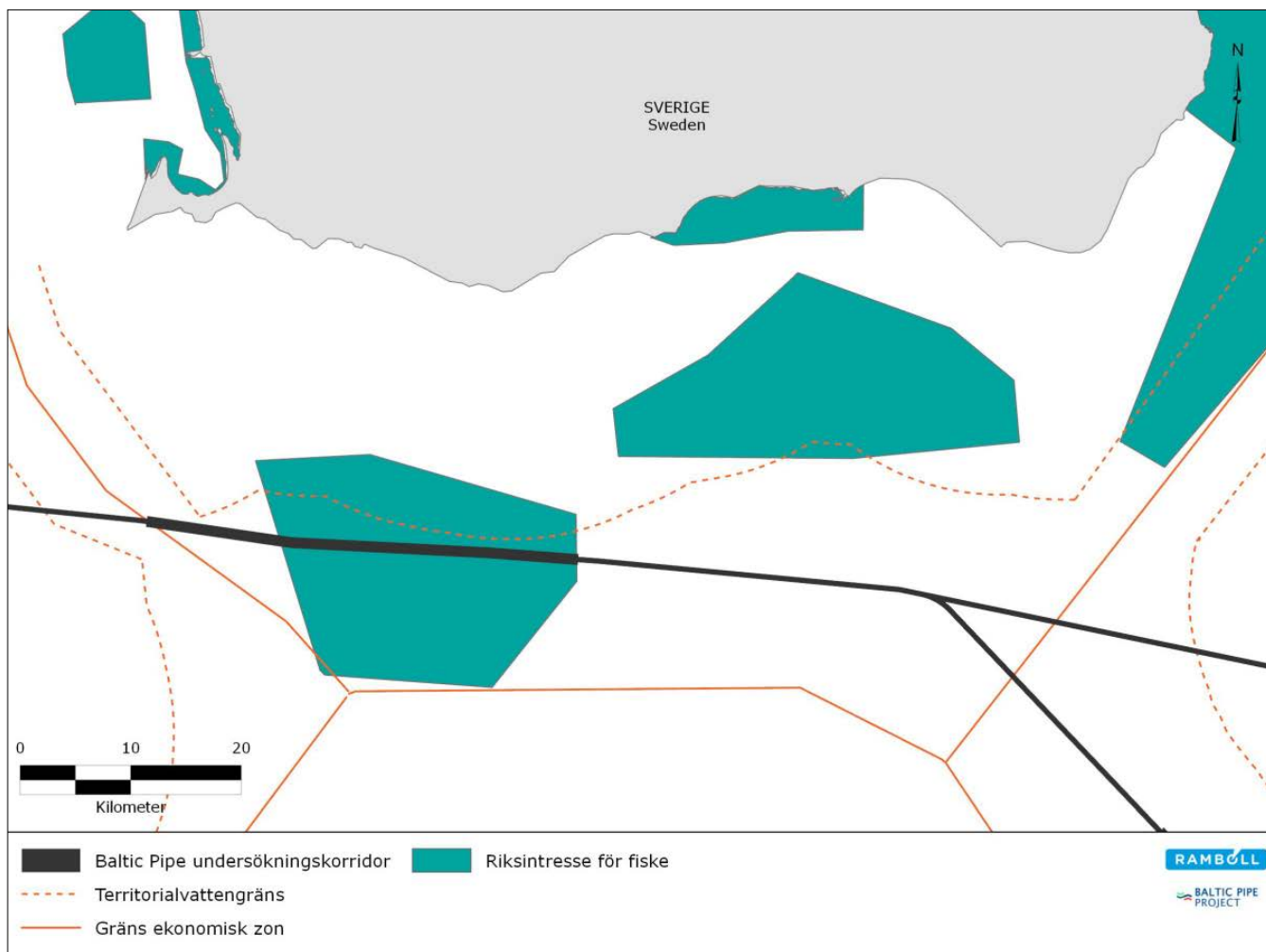
Skyddade naturtyper

Sandbankar

Rev

Lst Skåne har indikerat att Natura 2000-tillstånd behövs för projektet

2. Konventionella och kemiska stridsmedel

- Områden klassade som minriskområden av Försvarsmakten

3. Sjöfart

- DW farleden- Östersjöns mest trafikerade farled söder om Gotland, samt flera andra farleder.

4. Yrkesfiske

- Ett riksintresseområde i sträckningen

EFFEKTER OCH PÅVERKAN UNDER ANLÄGGNINGSFAS

Sedimentspridning i samband med anläggningsarbeten (rörläggning, stenläggning, dikning)

- visibilitet för arter, påverkan på födosök
- övertäckning av arter på havsbotten
- potentiellt toxiska effekter pga. spridning av föroreningar kopplade till sediment

Luftburet buller och undervattensbuller (anläggningsarbeten, projektets fartygstrafik)

- påverkan på hörselorgan hos arter
- beteendeförändringar hos arter (fisk, marina däggdjur, fåglar)

Säkerhetszoner i samband med arbetet

- störning och risker för kommersiell fartygstrafik samt för yrkesfisket
- försämrad tillgänglighet till exempelvis platser för utvinning av råmaterial

Potentiellt direkt påverkan på fornlämningar eller platser med stridsmedel

- undersökningar genomförs i syfte att undvika så långt som möjligt.

EFFEKTER OCH PÅVERKAN UNDER DRIFTFAS

- Lokal påverkan på batymetri (dvs. havsbottnens topografi)
- Lokal påverkan på en livsmiljö och de arter som lever där (bentisk fauna etc). Potentiellt också påverkan på fornminnen som inte kunnat undvikas.
- Fysiska strukturer på havsbotten (rörledningen samt eventuellt platser där stenläggning genomförts)
- Yrkesfiske

TACK

WWW.BALTIC-PIPE.EU

 BALTIC PIPE
PROJECT

 GA2
system

BILAGA 5 INKOMNA YTTRANDE

Yttrande

Datum
2018-03-19
Ert datum
2018-01-22

Diarienum
2018-00752
Er referens

Avdelningen för utveckling av samhällssäkerhet
Enheten för säker hantering av farliga ämnen
Claes Löfström
010 240 54 03
claes.lofstrom@msb.se

Ramböll Sverige AB
Att. Anna Holst
Box 5343, Vådursgatan 6
402 27 Göteborg

Samråd, Baltic Pipe, Energinet och Gaz-System S.A.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har fått tillfälle att yttra sig i samråd gällande den planerade gasledningen Baltic Pipe på Östersjöns botten.

MSB avstår från att yttra sig i samrådet.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Ann-Sofie Eriksson. I den slutliga handläggningen har även Claes Löfström, föredragande, deltagit.

Ann-Sofie Eriksson

Claes Löfström

Ramböll Sverige AB
Anna Holst
Box 5343
402 27 GÖTEBORG

Datum: 2018-02-28
Vår referens: 2018/209/14.1
Er referens: BP-1351-0002-SE

anna.holst@ramboll.se

Baltic Pipe Project - Samråd för en planerad ny gasledning genom Östersjön

SMHI har tagit del av samrådsunderlaget och har följande synpunkter i ärendet.

Oceanografisk bedömning

Östersjön är ett avgränsat innanhav med begränsat vattenutbyte med omgivande hav, där bottenmiljön är starkt påverkad av bristen på syre på djup under saltsprångskiktet. Nytt syre tillförs Östersjöns djupvatten huvudsakligen genom episodiska saltvatteninflöden genom Öresund och Bälten. Med hänsyn till detta förordar SMHI sträckningsalternativ 1 (genom tyska vatten) för ledningsdragningen, så att påverkan på inströmmande bottenvatten blir så liten som möjligt.

Datainsamling

SMHI är nationell datavärd för marina fysikaliska, kemiska och marinbiologiska data, och önskar därför att resultaten från de utförda undersökningarna görs tillgängligt för SMHIs datavärdskap. Se vägledning för dataleveranser på <https://www.smhi.se/klimatdata/oceanografi/havsmiljodata/vagledning-for-rapportering-av-marin-miljoovervakningsdata-till-shark-1.87016>

Klimatbedömning

SMHI anser att en långsiktig satsning på fossilfri energianvändning i Europa är att föredra framför ytterligare satsningar på naturgas.

Tf. Avdelningschef Bernth Samuelsson har beslutat i detta ärende som beretts av Jörgen Öberg.

För SMHI

Bernth Samuelsson
Tf. Chef Avdelning Samhälle och säkerhet

Ramböll Sverige AB
anna.holst@ramboll.se

Kopia till:
Diariet

Yttrande gällande samråd för Baltic Pipe – en planerad gasledning genom Östersjön

Ärendet

En ny gasledning planeras mellan Danmark och Polen. Den planerade gasledningen korsar ett antal av de fartygsstråk som har pekats ut av Trafikverket som riksintresse för trafikslagets anläggningar. Dessa är:

- Sträckan Falstborev – Mön
- Sträckan Trelleborg – Gedser
- Sträckan Trelleborg – Sassnitz
- Sträckan Ystad – Sassnitz
- Sträckan Gedser – Svenska Björn

Synpunkter

Rörläggningen ska genomföras så att de konsekvenserna för sjöfartens framkomlighet minimeras.

- Miljökonsekvensbeskrivningen ska redovisa de riksintressen för trafikslagets anläggningar som nämns ovan.
- Miljökonsekvensbeskrivningen bör också redogöra för hur långvariga störningarna för fartyg i fartygsstråken blir.

I övrigt har Trafikverket inga synpunkter på projektet i detta skede.

Lennart Kalander

Avdelningschef nationell planering

Ert tjänsteställe, handläggare
Karin Skantze, Ramböll AB

Ert datum
2018-05-15

Er beteckning
-

Vårt tjänsteställe, handläggare
Jakob Gille, jakob.gille@mil.se

Vårt föregående datum
2018-02-13

Vår föregående beteckning
FM2018-1186:4

Yttrande över tyska Bundeswehrs ställningstagande i ärendet om undersökningstillstånd enligt kontinentalsockellagen i enlighet med hemställen från den sökande GAZ-SYSTEM S.A.

Den 9 april inkom svar från tyska office of Bundeswehr Infrastructure, Environmental Protection and Service på underrättelsen om Baltic Pipe inom Espoo-konventionen. Yttrandena är ställda till danska myndigheter, men har även sänts till Sverige och Polen. I yttrandet meddelas att dragningen genom svensk ekonomisk zon leder genom militära övningsområden för ubåtar benämnda; Bravo 2,3,4 och 5 och att gasledningen förhindrar att områdena kan användas som övningsområden. Den sökande hemställer om svar från Försvarmakten huruvida Bundeswehr's yttrande förändrar förutsättningarna för Försvarmaktens tidigare ställningstagande i ärendet.

Ur Försvarmaktens perspektiv förändrar inte Bundeswehr's svar myndighetens ställningstagande beaktat svenska förhållanden. Tidigare yttrande i ärendet (FM2018-1186:4 Försvarmaktens yttrande till SGU samt Ramböll) står fast. Försvarmakten har således inget att erinra i rubricerat ärende.

(JGI)

Beslut i ärendet har fattats av överste Mats Klintäng. I den slutliga beredningen har örlogskaptен Magnus Charpentier HKV PROD MARIN, försvarsjurist Aurora Svallbring HKV LEDS JUR, örlogskaptен Olof Wallentin HKV INS MTS samt Jakob Gille HKV LEDS TF Hållbarhetssektionen deltagit. Sistnämnda tillika föredragande.

Klintäng, Mats

Tjf. Chef Ledningsstabens Totalförsvarsavdelning

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Ramböll Sverige AB
Med kopia till

infosverige@ramboll.se
karin.skantze@ramboll.se

För kännedom inom HKV

LEDS JUR

INSS

PROD

PROD INFRA

PROD MARIN

Yttrande

Datum
2018-02-20
Handläggare
Malin Hemmingsson
Enheten för miljöprövning och
miljötillsyn

Dnr
230-18
Direkt
0106986184

Mottagare
Ramböll Sverige AB
Att. Anna Holst
Anna.Holst@ramboll.se

Samråd angående planerad ny gasledning genom södra Östersjön, Baltic Pipe Project

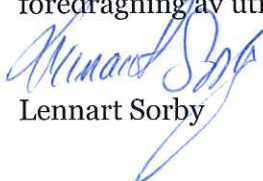
Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit del av samrådsunderlaget. HaV kan inte i nuläget göra någon bedömning av den eventuella miljöpåverkan som kan uppkomma av projektet. En MKB kommer senare att tas fram och det är först efter framtagandet av den som en bedömning kan göras.

Gasledningens sträckning är ännu inte beslutad. Om sträckningen genom svensk ekonomisk zon väljs kommer dragningen ske genom Natura 2000-området Sydvästskånes utsjövatten. Inom det området finns skyddade habitat och arter som kan komma att påverkas av verksamheten. Detta kan medföra ytterligare krav på försiktighetsmått under framförallt anläggningstiden vilket måste vägas in vid det slutliga valet av sträckning (utöver tex att sträckningen blir längre om annat alternativ väljs). Som en del av Natura 2000-bedömningen bör det ingå redovisning av möjliga försiktighetsmått för att minska risken för påverkan på Natura 2000-områdets värden.

Av samrådsunderlaget framgår vad som avses att beskrivas närmare i MKB:n. HaV kan konstatera att de aspekter som bedöms som relevanta i sammanhanget kommer beskrivas i MKB:n. Myndigheten har därför inga ytterligare synpunkter i nuläget.

Beslut om detta yttrande har fattats av t.f. enhetschefen Lennart Sorby efter föredragning av utredaren Malin Hemmingsson.

Lennart Sorby

Malin Hemmingsson

for a living planet[®]

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Tel: 08 624 74 00
Direkt: 08 624 74 00
Fax: 08 85 13 29
adress@wwf.se
Allmänt: info@wwf.se
Hemsida: www.wwf.se

Ulriksdal, 11juni 2018

Till Ramböll Environment & Health

Att: karin.skantze@ramboll.se och hakan.lindved@ramboll.se.

WWF vill framföra följande angående samrådsunderlaget Natura 2000 för gasledningsprojektet Baltic Pipe:

- WWF anser att den planerade Naturgasledningen Baltic Pipe från Danmark till Polen på ett olyckligt sätt låser fast Europa i ett beroende av naturgas för lång framtid framöver. Detta beroende av fossila bränslen bör övervägas noga för möjligheten att uppnå klimatmålen.
- De föreslagna alternativen för gasledningens rutt går genom en del av Östersjön som är hårt utsatt för kumulativa belastningar. Länderna måste i sina miljökonsekvensbeskrivningar för projektet undersöka hur anläggningsarbete och drift kommer att påverka Natura 2000 områden, skyddsvärda arter och naturtyper och inför ett beslut måste information finnas tillgänglig.
- Att vi skyddar marina områden är helt avgörande för att värna den biologiska mångfalden och säkra väl fungerande ekosystem, vilket är en förutsättning för långsiktigt hållbart nyttjande och en hållbar blå ekonomi. Att det nu planeras dras en gasledning rakt genom det nyligen (2016) utpekade Natura 2000-området Sydvästkånes utsjövatten är ett mycket negativt besked för tumlaren och andra arter i svenska vatten.
- WWF anser att planeringen av gasledningen utifrån ett havsplaneringsperspektiv bör granskas kritisk i alla länders miljökonsekvensbeskrivningar. I dag ingår inte planer på gasledningar i de svenska havsplanerna och hur gasledningar hanteras i andra länders havsplaner är oklart.
- Det bör krävas ekonomiska garantier för återställningsarbete när gasledningen tas ur bruk, som kan garantera att gasledningen avlägsnas eller nedmonteras på det mest miljövänliga sättet.

Med vänlig hälsning,

Åsa Ranung
Avdelningschef Hav & Vatten

Stiftelsens ordförande:
Hans Majestät Konungen

Registrerat som:
Världsnaturfonden WWF
Org. Nr 802005-9823

Plusgiro 90 1974-6
Bankgiro 901-9746

Remissvar

2018-03-01

Ramböll Sverige AB
Att. Anna Holst
Box 5343, Vädursgatan 6
402 27 Göteborg

Remissvar

Simrishamns kommun ser nyttan och förstår vikten av att koppla ihop Europas energimarknad och har inga invändningar mot föreslagen gasledning.

Simrishamns kommun ser dock att följande punkter bör/behöver tas med i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen då detta är frågor som potentiellt kan få en stor inverkan både för Östersjön och dess närliggande landområden:

- Vilka risker och vilken påverkan kan en olycka, exempelvis läckage eller explosion, ha för Östersjöns ekosystem och för Simrishamns kommun?
- Hur hanteras risker om en eventuell olycka skulle uppstå i samband med byggnationen? Ett exempel; som bekant finns det mycket stridsmedel i Östersjön och troligtvis finns det ett mörkertal, alltså ammunition och kemiska medel som inte är utpekade eller på förhand kända.
- Kan ledningen ge upphov till några intressekonflikter med andra havsbaserade aktiviteter, så som fiske och energiutvinning?
- Hur ser avvecklingsplanen ut för ledningen? Beräknad livslängd är 50 år men vad händer sen?

*Simrishamns kommun
Samhällsbyggnadsnämnden*

Göteborg den 28 mars 2018

Baltic Pipe Project
anna.holst@ramboll.se

Samråd – Baltic Pipe (dokumentnr BP-1351-0002-SE)

Sveriges Fiskares PO (SFPO) har erhållit ovan samrådsdokument och erbjudits möjlighet att avge synpunkter. SFPO vill framföra det följande:

SFPO beklagar att det inte var möjligt för oss att delta vid samrådsmötet den 1 mars i Malmö.

SFPO ser det som en nödvändighet att det arrangeras ett **särskilt samrådsmöte med det svenska yrkesfisket** (såsom tidigare framförts till Håkan Lindved från oss och till Er från SPF).

Utifrån ett fiskets perspektiv anser vi att det kan komma att föreligga problem under anläggningsfasen samt när arbetet väl är utfört (fysiskt hinder).

SFPO anser det vara viktigt att alla problem minimeras och vi ser fram emot en diskussion med Er härom vid ett samrådsmöte med det svenska yrkesfisket.

Med vänlig hälsning

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman

Handläggare, direkttelefon

Johan Nyberg, 018-179194

Ramböll Sverige AB

Box 5343

Vädursgatan 6

SE-402 27 Göteborg

Sweden

Samråd Natura 2000 - Baltic Pipe project - Svenska delen av Östersjön

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2018-05-03 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning härav vill SGU framföra följande:

I den västra delen av sträckningen i svensk ekonomisk zon, i Natura 2000 området, dominerar morän, moränlera, glaciallera och sand/grus den översta metern av havsbotten, se figur 1. Vattendjupet varierar här mellan ca 30 och 40 meter. Ovan moränleran och glacialleran kan tunnare residualsikt och/eller mobila skikt av sand/grus/sten förekomma. Botten är här, i stort sett, hård med en hög bärighet, och sedimenten och substratet generellt grovkornigt. Block kan förekomma och det råder en relativt stark bottendynamisk miljö med erosion och sedimenttransport. Vid nedläggandet och täckandet av ledningen inom dessa områden bör ledningen och det täckande materialet läggas så att stopp för naturlig sedimenttransport inte uppkommer, vilket bl.a. skulle kunna leda till sandbrist i vissa områden. Vidare bör materialet ha en liknande fraktion som det naturliga längs med kabelsträckningen, såväl från ett sedimentdynamiskt perspektiv så att t.ex. ingen erosion och transport uppkommer och skadar ledningen, som för att förhindra att substratet för växter och djur förändras till det sämre.

I den östra delen av sträckningen i svensk ekonomisk zon, strax utanför Natura 2000 området består bottenmaterialet mestadels av postglacial lera. Vattendjupet är högre och varierar mellan ca 40 och 50 meter. Här förekommer s.k. ackumulationsbottnar där finkornigt och organiskt material ackumulerar, se områden med Postglacial lera i figur 1, vilket innebär att havsbotten i dessa områden består av yngre gyttjiga lersediment med hög vattenhalt, vilka har förmågan att binda till sig metaller och organiska miljögifter. Detta kan observeras i de sedimentanalyser som är utförda av SGU både inom den

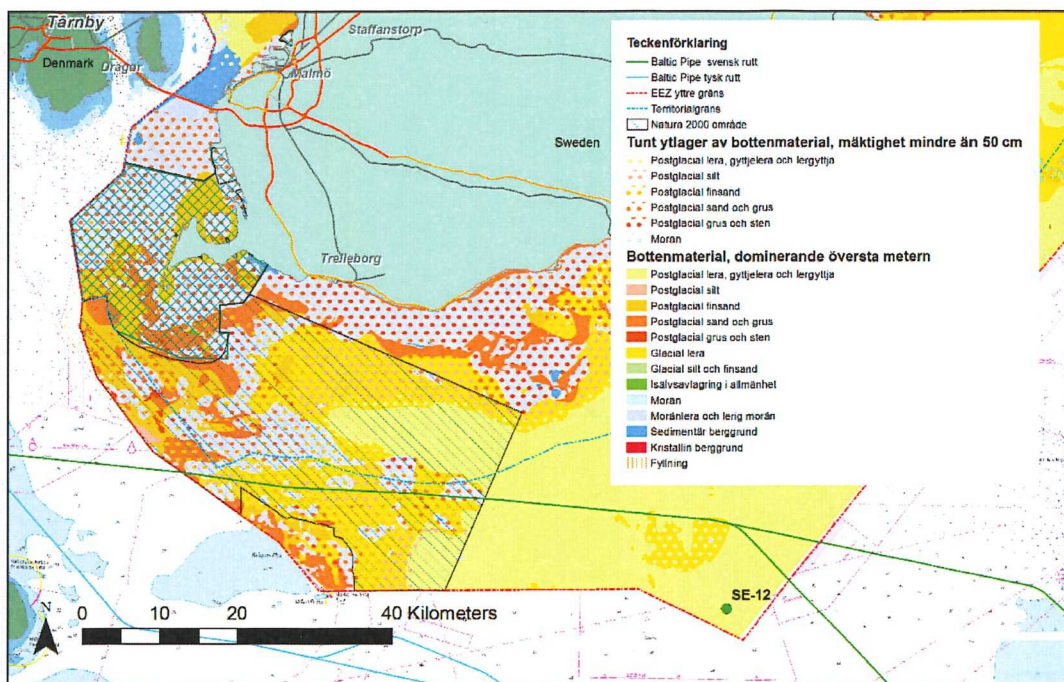
reguljära kartläggningen samt det nationella svenska övervaknings- och trendprogrammet för föroreningar i sediment, SGU-rapport 2016:04 samt <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-miljoovervakning-sediment.html>.

SGU vill därför framföra att under arbetet med konstruktion och nedläggning av gasledningen, inklusive arbetet med bortröjning av stridsmedel via explosioner, finns risk för att sedimenten i dessa bassänger suspenderas och sprids. Detta suspenderade material, vilket då också kan innehålla metaller och organiska miljögifter som är bundna i sedimenten, kan remobiliseras och borttransporteras samt ackumuleras i andra områden såsom i Natura 2000 området. Största försiktighet bör alltså råda samt möjliga åtgärder vidtas här så att en minimal spridning av de förorenade sedimenten uppkommer.

SGU skulle se positivt på om ett miljöövervakningsprogram upprättades där rörledningens påverkan på bl.a. sedimentdynamik, vegetationsutbredning, substrat och habitat följs upp.

Den maringeologiska kartan, miljöbelastningsdata samt sedimentbeskrivningar från prover tagna i området kan hämtas via kartvisarna Maringeologi, Maringeologi metaller och näringsämnen, Maringeologi organiska miljögifter samt Miljöövervakning, havs och sjösediment under länken: <http://apps.sgu.se/kartvisare/>

Beskrivningen till den maringeologiska kartan, Slagbrand, P., & Klingberg, F., 2015: Beskrivning och maringeologisk karta över Kriegers flak – Ystad K510. Sveriges geologiska undersökning, kan hämtas på: <http://apps.sgu.se/geolagret/>.

Figur 1. Den maringeologiska kartan i skala 1: 100 000 som redovisar det material, i geologisk terminologi, som dominerar i den översta metern av havsbotten samt förekommer som tunna ytlager inom de planerade sträckningarna i svensk EEZ.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Lovisa Zillén Snowball

I handläggningen av ärendet har statsgeolog Johan Nyberg, föredragande, deltagit.

Lovisa Zillén

Lovisa Zillén Snowball

Johan Nyberg

Johan Nyberg

Handläggare, direkttelefon

Johan Nyberg, 018- 179194

Ramböll Sverige AB

Att. Anna Holst

Box 5343

Vädursgatan 6

SE-402 27 Göteborg Sverige

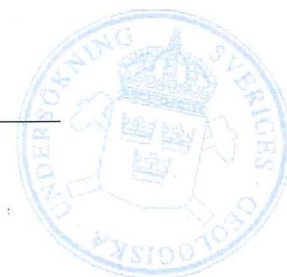
anna.holst@ramboll.se

Baltic Pipe Project - inbjudan till samråd och samrådsmöte

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 22 januari 2018 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

I de östra delarna längs med den planerade gasledningsträckningen inom svensk ekonomisk zon (EEZ) förekommer bassängområden där framförallt finkornigare sediment och organiskt material ackumuleras, se områden med postglacial lera i figur 1. Havsbotten består i dessa områden av yngre gyttjiga lersediment med hög vattenhalt, vilka har förmågan att binda till sig metaller och organiska miljögifter. Detta kan observeras i de sedimentanalyser som är utförda av SGU både inom den reguljära kartläggningen samt det nationella svenska övervaknings- och trendprogrammet för föroreningar i sediment, se figur 1, SGU-rapport 2016:04 samt <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-miljoovervakning-sediment.html>.

SGU vill därför med tydlighet framföra att det under arbete med konstruktion och nedläggning av gasledningen, inklusive arbete med bortröjning av stridsmedel via explosioner, finns risk för att sedimenten i dessa bassänger suspenderas och sprids över administrativa gränser. Detta suspenderade material, vilket då också kan innehålla metaller och organiska miljögifter som är bundna i sedimenten, kan remobiliseras och borttransporteras samt ackumuleras i andra områden, inklusive botten på annan nations område. Största försiktighet bör alltså råda samt möjliga åtgärder vidtas här så att en minimal spridning av de förorenade sedimenten uppkommer. SGU anser att dessa miljöpåverkansfaktorer i så fall bör vara begränsade, både i omfattning och i tid.

I områden i närheten av svensk ekonomisk zon, längs med sträckningen, dominerar även morän, moränlera, glaciallera och sand/grus den översta metern av havsbotten. Ovan moränleran och glacialleran kan tunnare residualsikt eller mobila skikt av sand/grus/sten förekomma. Botten är här, i stort sett, hård med en hög bärighet, och sedimenten och substratet generellt grovkornigt. Block kan förekomma och det råder en relativt stark bottendynamisk miljö med erosion och sedimenttransport. Vid nedläggandet och täckandet av kablar inom dessa områden bör kablarna och det täckande materialet läggas så att stopp för naturlig sedimenttransport inte uppkommer, vilket bl.a. skulle kunna leda till sandbrist i vissa områden. Vidare bör materialet ha en liknande fraktion som det naturliga längs med kabelsträckningen, såväl från ett sedimentdynamiskt perspektiv så att t.ex. ingen erosion och transport uppkommer och skadar kablarna, som för att förhindra att substratet för växter och djur förändras till det sämre.

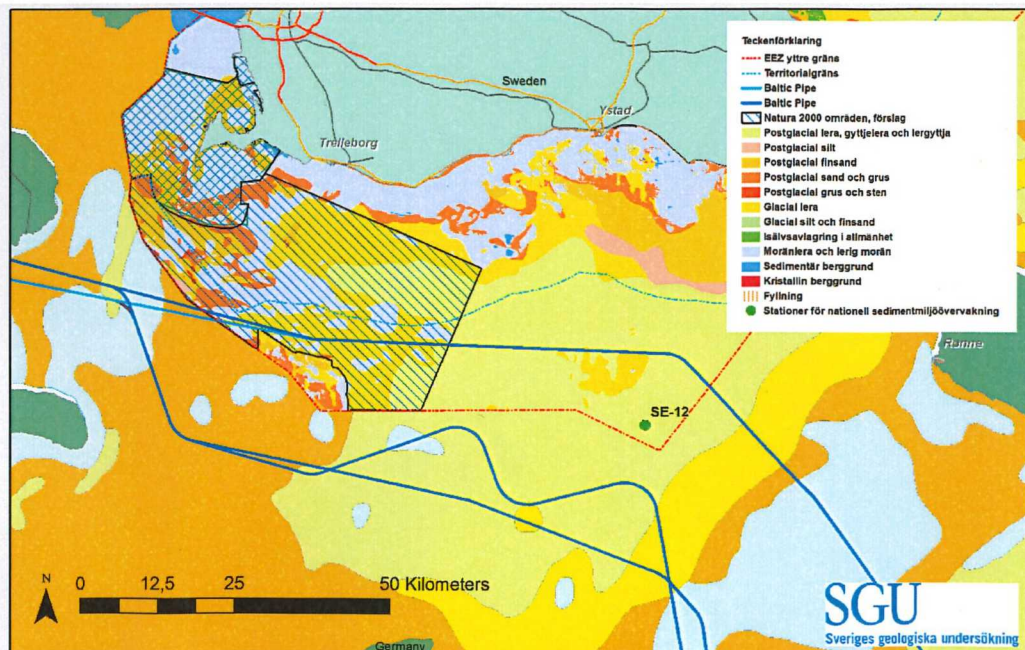
I kommande undersökningar bör, förutom geotekniska, sedimentologiska och biologiska provtagningar, hydroakustiska mätningar med multibeamekolod och sidoavsökande sonar samt visuella observationer göras vilka ger information om detaljerade vattendjup, ytsedimentfördelning, eventuell vegetationsutbredning och avvikande objekt som kan vara av kulturhistoriskt värde, som vrak, eller av risk, som gamla minor. Dessutom bör mätningar med sedimentekolod och eventuellt seismik göras för att få uppfattning om havsbottens uppbyggnad och geotekniska egenskaper.

Provtagningsstationerna i den nationella sedimentmiljöövervakningen är valda för att de är belägna på ackumulationsbottnar av finkorniga sediment långt från kustnära utsläpp av föroreningar, se figur 1. Om sediment från anläggandet av gasledningen grumlas upp, sprids och sedimenteras vid dessa lokaler fördärvas de av syftet uppmätta halterna och trenderna av föroreningar. Av den anledningen bör ledningen läggas så att den inte på något sätt påverkar dessa stationer.

Miljöbelastningsdata och sedimentbeskrivningar från prover tagna i den svenska delen av sträckningsområdet samt den maringeologiska kartan kan hämtas via kartvisarna Maringeologi, Maringeologi metaller och näringsämnen, Maringeologi

organiska miljögifter samt Miljöövervakning, havs- och sjösediment under länken:
<http://apps.sgu.se/kartvisare/>.

Beskrivningen till den maringeologiska kartan, Slagbrand, P., & Klingberg, F., 2015:
Beskrivning och maringeologisk karta över Kriegers flak – Ystad K510. Sveriges
geologiska undersökning, kan hämtas på: <http://apps.sgu.se/geolagret/>.

Figur 1. Den maringeologiska kartan i skala 1: 100 000 inom svensk EEZ som redovisar det material, i geologisk terminologi, som dominerar i den översta metern av havsbotten inom de planerade sträckningarna samt station SE-12 som används inom den nationella sedimentövervakningen.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Lars-Inge Larsson

I handläggningen av ärendet har även statsgeologen Johan Nyberg, föredragande, deltagit.

Lars-Inge Larsson

Johan Nyberg

Ramböll Sverige AB
Box 5343
402 27 GÖTEBORG
Sverige

Sjöfartsverkets yttrande angående - Baltic Pipe Project - Samråd för planerad naturgasledning genom södra Östersjön.

Inledning

Sjöfartsverket har ansvar för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i svenska farleder och farvatten. Sjöfartsverket arbetar dessutom för hög transportkvalitet, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem. I Sjöfartsverkets uppdrag ingår att bevaka sjöfartens transportleder och hamnterminaler inklusive dess anslutningar till landbaserad infrastruktur.

Yttrande

Sjöfartsverket har tagit del av handlingar i rubricerat ärende och bedömer ärendet ur sjösäkerhetssynpunkt.

Sjöfartsverkets tar därför inte ställning till aspekter eller åtgärder som rör t.ex. natur och miljö eller undersöknings- samt anläggningsmetoder vad gäller dess tekniska detaljer.

Ledningens planerade sträckning korsar DW ruten i Södra Östersjön vilket har ca 28000 st fartygspassager per år. Ledningen korsar även färjerederiernas rutter från, Malmö, Trelleborg och Ystad till kontinenten. Dessa fartygsstråk är av riksintresse för trafikslagets anläggningar.

Sjöfartsverket anser att ansökan bör kompletteras med en bättre redovisning av ledningens föreslagna dragning över TSS och i relation till sjötrafikflöden. Samt i relation till detta beskriva och redovisa de maritima riskerna samt föreslagna riskreducerande åtgärder, detta avser både anläggningsfasen och den efterföljande driften av anläggningen.

Angående bedömning av risker och konsekvenser som projektet kan innebära för sjöfarten samt krav på sjösäkerhetshöjande åtgärder förutsätter Sjöfartsverket att dessa diskuteras i fortsatt samråd mellan Baltic Pipe Project eller dess representanter och relevanta myndigheter. Under ovan nämnda samrådsprocessen förbehåller sig Sjöfartsverket rätten att ytterligare kunna kommentera kommande slutsatser, restriktioner, rekommendationer samt ytterligare krav på framtida åtgärder för att minimera negativa konsekvenser för sjöfarten.

Datum
2018-03-15

Vår beteckning
17-03357-12

I detta yttrande tar Sjöfartsverket därför inte någon definitiv ställning till ledningarnas sträckning, dess eventuella förläggning samt påverkan på sjöfarten.

Om projektet kommer att använda sig av svenska hamnar för utskeppning av rördelar för byggnationen av röret skall lotsområdeschefen underrättas så snart som möjligt.

Sjöfartsverket rekommenderar att ledningar i riskområden, om möjligt, förläggs så djupt under botten att den inte skadas vid en nödankring. Det finns inga undersökningar som visar hur djupt ett ankare kan gräva ned sig vid en nödankring. Den allmänna rekommendationen är att förlägga ledningen tillräckligt djupt, som riktlinjevärden anges 2 meter under botten vid hård bottenbeskaffenhet och 4 meter vid mjuk beskaffenhet.

I handläggning av detta ärende som avgjorts av ställföreträdande chefen för Infrastrukturenheten Bertil Skoog har Infrastruktursamordnarna Sebastian Irons och Niklas Hammarkvist deltagit, den sistnämnde föredragande.

Niklas Hammarkvist

Bertil Skoog

Ramboll Sverige AB
Box 17009, Krukmakargatan 21
SE-104 62 Stockholm

Sportfiskarnas synpunkter gällande samrådsunderlag för Baltic Pipe Project

Bakgrund

Baltic Pipe Project är ett strategiskt infrastrukturprojekt med målet att skapa en ny förbindelse för gasleveranser på den europeiska marknaden. Sportfiskarna har givits möjlighet att komma med synpunkter i det tidiga samrådsunderlag som sammanställts på uppdrag av GAZ-SYSTEM S.A. Efter inledande samråd med Länsstyrelsen i Skåne län kommer Baltic Pipe-projektet att ansöka om tillstånd enligt Natura 2000-bestämmelserna för verksamheten, detta i enlighet med 7 kap 28 a § miljöbalken.

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) har tagit del av underlaget och önskar lämna följande synpunkter.

Förbundet tackar för möjligheten att kommentera underlaget och har några enstaka synpunkter i detta tidiga skede. En sådan är att det inte framkommer i underlaget vilken tid på året som arbetet ska genomföras. Förbundets medskick är att grumling i vatten kan innebära negativ påverkan på torskens romkorn, vilket finns studerat och vilket också nämns i generella termer i samrådsunderlaget. Grumling förefaller uppstå i samband med den så kallade plogningen, när botten ska dikas och röret ska läggas ner längs botten. Om arbetet ska ske i områden som nyttjas för lek av Östersjöns västra torskbestånd är det givetvis lämpligt att grumlande arbete, och helst arbete som genererar andra störningar som buller, förläggs under andra tider på året än under och direkt efter torskens lektid. Det är välkänt att bägge torskbestånden i Östersjön (det västra respektive det östra) mår mycket dåligt på grund av främst ett historiskt överfiske.

Ytterligare en synpunkt är att det kan vara bra att förtydliga vilken typ av biologisk undersökning som ska göras avseende fisk. Handlar det om standardiserade provtråningar? Används olika maskstorlekar eftersom olika fiskarter fastnar i olika redskap?

För Sportfiskarna,

Markus Lundgren
Fiskevårdschef

Sportfiskarna
Svartviksslingen 28
167 39 Bromma
info@sportfiskarna.se

Form- och innehållsavdelningen
Kulturavsnittet
Intendent Mikael Fredholm
08-519 558 31

REMISSVAR

Datum/Date	2018-03-15
Vår beteckn/Our reg No.	5.3.1-2017-1300
Vår ref/Our ref	Mikael Fredholm
Ert datum/Your date	2018-01-22
Er beteckn/Your reg No.	BP-1351-0002-SE
Er ref/Your ref	Anna Holst

Ramböll Sverige AB
Att: Anna Holst
Box 5343
Vädursgatan 6
402 27 Göteborg
anna.holst@ramboll.se

Samrådsyttrande angående Baltic Pipe, en planerad gasledning genom Östersjön

Sammanfattning

Statens maritima museer (SMM) anser att den kommande geofysiska karteringen, främst sidoseende ekolodsindikationer bör analyseras av marinarkeoologer. Detta för att kunna påträffa möjliga kulturhistoriska lämningar.

Ärendet

Inför tillståndsprövning av Baltic Pipe, en planerad naturgasledning genom södra Östersjön, genomför Ramböll Sverige AB på uppdrag av det polska bolaget Gaz-System S.A. ett samråd. Syftet med samrådet är att informera och samla in synpunkter till en miljökonsekvensbeskrivning för den del av den planerade ledningen som berör vatten i svensk ekonomisk zon.

Ramböll Sverige AB har bett SMM att inkomma med skriftliga synpunkter på samrådsunderlaget inför den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Synpunkter

Inom den svenska ekonomiska zonen som nu är aktuell för Baltic Pipe finns ett tiotal registrerade fartyglämningar, men ingen systematisk inventering av området har skett. SMM bedömer att stenåldersboplatser inom den Svenska ekonomiska zonen främst är möjliga inom ett område i den västra delen, där vattendjupet är runt 20 meter. I underlaget för samråd och avgränsning (9.3.3 Arkeologi, sid. 40) tas möjliga stenåldersboplatser och fartyglämningar upp och att det för dessa platser skall vidtas skyddsåtgärder. I kapitel 3.3 står att undersökningar skall genomföras med bland annat sidoseende ekolod.

Ett liknande ärende de senaste åren är gasledningen Nord Stream och den planerade Nord Stream 2. I dessa fall har data från sidoseende ekolod analyserats av arkeologer liksom foto/film från påträffade lämningar.

Form- och innehållsavdelningen
Kulturarvsenheten
Intendent Mikael Fredholm
08-519 558 31

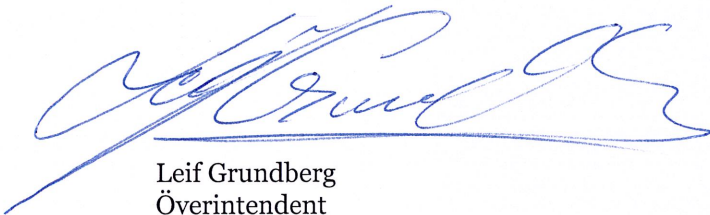
REMISSVAR

Datum/Date	2018-03-15
Vår beteckn/Our reg No.	5.3.1-2017-1300
Vår ref/Our ref	Mikael Fredholm
Ert datum/Your date	2018-01-22
Er beteckn/Your reg No.	BP-1351-0002-SE
Er ref/Your ref	Anna Holst

SMM anser vidare att det i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen bör framgå att denna dokumentation med sidoseende ekolod bör analyseras av arkeologer. Det kan också behövas dokumentation av dykande arkeologer eller fjärrstyrd undervattensfarkost för att fastslå om eventuella lämningar utgör fornlämningar och om den nya gasledningen medför påverkan på lämningarna.

SMM anser att det bör förtydligas att möjliga kulturhistoriska lämningar, som kan påverkas av gasledningen eller ankrings- och konstruktionsarbetet bör dokumenteras.

I detta ärende har överintendent Leif Grundberg beslutat. Intendent Mikael Fredholm har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Fredrik Svanberg deltagit.

Leif Grundberg
Överintendent

Mikael Fredholm
Intendent

From: Anton Paulrud
To: [Joanna Marchlewska Moberg](#); [Håkan Lindved](#)
Subject: SV: Frågan om synpunkter till samrådsprocessen gällande Baltic Pipe projektet
Date: 31. mars 2018 00:46:44
Attachments: [image001.png](#)

Hej!

Avseende Baltic Pipe.

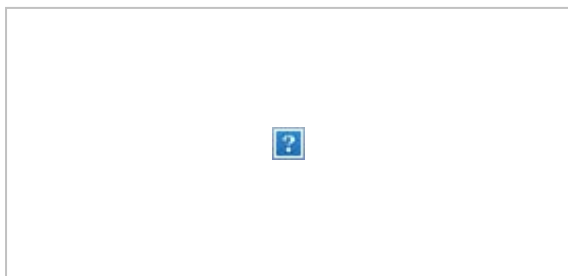
Inom den del av rörledningens sträckning som är inom svensk ekonomisk zon bedrivs främst ett storskaligt svenskt och danskt pelagiskt fiske. Antalet svenska pelagiska fartyg som fiskar i området är cirka 30 stycken med en genomsnittslängd av ca 40 meter. Det pelagiska fisket i Östersjö området hade ett landningsvärde på mer än 250 miljoner svenska kronor under 2017.

Det pelagiska fisket sker på stora områden i Östersjön och fisket sker både kontrollerat och okontrollerat (oönskad) bottenkontakt. Kontrollerad bottenkontakt sker när man startar och påbörjar fisket och ibland även när man avslutar fisket. Vid dessa tillfällen ser man till att det är fritt på botten på ett större område. Okontrollerad bottenkontakt sker ibland när man fiskar efter fisk som gått ner nära botten. Trålen kan gå snett i vattnet och kan då slå med stor kraft i botten (10 ton trål som dras med 5 000 hästkrafter). En trål som träffar en rörledning kan orsaka stor skada på ledningen eller dra hela ledningen med sig. Även trålen, tillhörande utrustning, fartyg eller att manskap kan skadas. En genomsnittlig pelagisk trål har idag ett värde av drygt 3 miljoner kronor.

Analyser gjorda visar på ett förändrat fiskebeteende redan runt Nord Stream 1 genom att det pelagiska fisket undviker rörledningen. Man kan förvänta sig liknande beteenden avseende Baltic Pipe. Beteendet tar form i att man antingen höjer upp trålen mot ytan för att passera ledningen eller att man helt undviker området runt ledningen. Detta leder idag till stora förluster i form av förlorade fiskemöjligheter.

Swedish Pelagic Federation PO ser behov av ett samråd i form av ett fysiskt möte för att diskutera den tilltänkta ledningen.

Med vänlig hälsning Anton

Swedish Pelagic Federation PO (SPF)
VD, Anton Paulrud
Fiskebäcks Hamn 32
426 58 Västra Frölunda
Tel: +46 76 846 6808

E-post: Anton.Paulrud@pelagic.se

Webb: www.pelagic.se

Från: Joanna Marchlewska Moberg <joanna.moberg@ramboll.se>

Skickat: den 2 mars 2018 09:38

Till: fredrik@yrkesfiskarna.se; [Anton Paulrud <anton.paulrud@pelagic.se>](mailto:Anton.Paulrud@pelagic.se); info@hkpo.se; staffan.larsson@stpo.se; po.gavlefisk@gmail.com; klas@scanfjord.se; ola@svenskfiskodling.se; reia@telia.com; hkpo.sverige@gmail.com

Kopia: Håkan Lindved <Hakan.Lindved@ramboll.se>

Ämne: Frågan om synpunkter till samrådsprocessen gällande Baltic Pipe projektet

Hej,

Inför tillståndsprövning av Baltic Pipe, en planerad naturgasledning genom södra Östersjön, genomför Ramböll Sverige AB på uppdrag av det polska bolaget Gaz-System S.A. samråd. Samrådet syftade till att informera och samla in synpunkter för sammanställning av en miljökonsekvensbeskrivning för den del av den planerade ledningen som berör vatten i svensk ekonomisk zon. Ni är välkomna att skicka era synpunkter vilka kommer att inkluderas i samrådsprocessen. Det kan bli aktuellt med ett särskilt möte med representanter för yrkesfisket. Meddela i så fall om ni är intresserade av att delta vid ett sådant möte. Skicka vänligen era synpunkter innan den 1:a april till adressen nedan. Bifogat finns ett samrådsunderlag (Scoping Report).

Med vänlig hälsning,

Joanna Moberg

Direkt +46 (0)10 615 60 00

Mobil +46 (0) 72 146 82 48

Joanna.moberg@ramboll.se

Ramböll Sverige AB
Skeppsgatan 5
SE-211 11 Malmö
Sweden
www.ramboll.se

From: Goran.Loman@vattenfall.com
To: [Karin Skantze](#)
Subject: Sv Kriegers flak vindkraftpark och Baltic Pipe
Date: 31. maj 2018 12:05:13

Hej Karin och tack för information om Baltic Pipe.

Jag noterar att ni har konstaterat att det finns en del vindkraftprojekt och kabeldragningar i det område som ni studerar. Jag vill understryka att Vattenfall har ett av regeringen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon tillståndgivet vindkraftprojekt vid Kriegers flak, i den ekonomiska zonen (se tabellen nedan). Vattenfall har även tillstånd enligt lagen om Kontinentalsockeln att i den ekonomiska zonen nedlägga elkablar från territorialgränsen till gruppstationen. Vattenfall arbetar aktivt med detta projekt och installation beräknas ske omkring 2022-2023

Koordinater för punkterna A-L som avgränsar vindkraftsområdet (utanför anläggs exportkabeln). Koordinater enligt referenssystemet WGS 84.

Punkt	Öst	Nord
A	13°08'30.00"	55°01'03.00"
B	13°03'50.00"	55°04'00.00"
C	12°58'55.00"	55°05'56.00"
D	12°59'20.00"	55°06'24.00"
E	13°03'17.00"	55°06'33.00"
F	13°04'33.00"	55°06'40.00"
G	13°06'50.00"	55°05'46.00"
H	13°07'50.00"	55°05'12.00"
I	13°09'41.00"	55°04'44.00"
J	13°12'18.00"	55°03'08.00"
K	13°11'35.00"	55°02'48.00"
L	13°11'11.00"	55°02'19.00"

Vattenfall kan inte acceptera någon gasledning inom den tillståndsgivna vindkraftparken, vidare anser Vattenfall att det krävs ett minst 500 meter brett skyddsavstånd från en eventuell gasledning till vindkraftparken.

Vindkraftparkens exportkablar kommer att förläggas cirka en meter under havsbotten, därtill krävs ytterligare skyddsavstånd till en gasledning. I den utsträckning som Baltic Pipe behöver korsa vindkraftparkens exportkabel, oavsett om denna är anlagd vid tillfället för installation av gasledningen eller ej, är detta på Baltic Pipes ansvar och kostnad. Korsningens utformning måste godkännas av Vattenfall.

Vi ser fram mot ett möte med Baltic Pipe för att diskutera detta ytterligare.

Vänliga hälsningar

Göran

Göran Loman, PhD
Senior Project Manager

Vattenfall AB
BA Wind, BU Offshore
Market Development

First Floor

1 Tudor Street	Stortorget 3
London EC4Y 0AH	SE-211 22 Malmö
England, UK	Sverige

Mobile: +46 - (0)70 549 36 10

goran.loman@vattenfall.com

www.vattenfall.com

2018-02-21

Enheten för handel och marknad
Camilla Burman
Tfn: 036-15 59 61
Mobilnr: 070 280 26 44
E-post: camilla.burman@jordbruksverket.se

Ramböll Sverige AB
Att: Anna Holst
anna.holst@ramboll.se
Box 5343
402 27 GÖTEBORG

Samrådssynpunkter – Baltic Pipe

Jordbruksverket har getts möjlighet att delta i samrådsprocessen för gasledningsprojektet Baltic Pipe. Det underlag som skickats ut omfattar inbjudan till samrådsmöte den 1 mars 2018 och ett samrådsunderlag i form av en samråds- och avgränsningsrapport. Synpunkter på rapporten kan lämnad till den sista mars. Samråds- och avgränsningsrapporten gäller den svenska delen av *Baltic Pipe Project* som är en planerad gasledning mellan Danmark och Polen, som kommer att gå genom Sveriges eller Tysklands ekonomiska zon.

De synpunkter som verket lämnar ges utifrån vårt ansvar att främja fiskerinäringen.

Generella kommentarer

Jordbruksverket anser att samråd bör ske med samtliga fisken och erkända producentorganisationer inom fiskerisektorn. Det är positivt att två producentorganisationer finns med på sändlistan för samråd, men verket anser att möjligheten att delta i samråd bör ges till samtliga fisken och erkända producentorganisationer främst inom fiskerisektorn. I Sverige fanns det i december 2017 åtta erkända producentorganisationer. I listan nedan finns respektive producentorganisationens mejladress i en länk inom parantes.

- Sveriges fiskares Producentorganisation ([SFPO](#))
- Swedish Pelagic Federation Producentorganisation ([SPFPO](#))
- Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation ([HKPO](#))
- Torskfiskarnas Producentorganisation ([STPO](#))
- Producentorganisationen Gävlefisk ([POG](#))
- Svensk skaldjursodling producentorganisation ek förening ([SSPO](#))
- De Recirkulerande Vattenbrukarna Sverige ([RecirkFisk](#))
- Norrbottens Kustfiskares producentorganisation ([NKFPO](#)).

Jordbruksverket anser även att samråd bör ske rörande havsplaneringen, som Havs- och Vattenmyndigheten ansvarar för.

Då nya ledningar innebär att ett större område på botten kommer att beröras och det inte går att utesluta framtida olyckor eller incidenter anser verket att konsekvensanalysen bör inkludera ett avsnitt om ansvarsfrågan. Vem skulle hållas juridiskt samt ekonomiskt ansvarig vid en eventuell olycka eller incident? Verket anser även att konsekvensanalysen bör omfatta ett eventuellt ändrat fiske- och trålningsmönster till följd av fler ledningar på havsbotten.

Jordbruksverket är gärna med i det fortsatta samrådsarbetet, men har inte för avsikt att delta samrådsmötet den 1 mars 2018.

Specifika kommentarer

Av **avsnitt 4.1** framgår att Baltic Pipe-ledningen kan komma att passera Nord Streams ledning om sträckningen genom den svenska ekonomiska zonen väljs, men att djupet är tillräckligt för att de största fartygen ska kunna passera obehindrat. Då sill och skarpsill är två av de vanligaste arterna (enligt avsnitt 9.2.3), men även två arter som fisket i Östersjön främst är inriktat på (enligt avsnitt 9.3.2), undrar verket om det även finns tillräckligt med utrymme för flyttrålning där dessa ledningar kan komma att korsa varandra. Verket önskar att detta utvecklas i en framtida konsekvensanalys, liksom om det kan leda till ett ändrat fiskemönster inklusive trålningsmönster.

Verket önskar även att en analys av samtliga fisken finns med i en framtida analys. Som bakgrund till vår fråga kan nämnas att enligt näringen används vid flyttrålning två stycken trålbord som vardera väger mellan 4 och 6 ton. En genomsnittlig komplett trål (dvs. inklusive fångst) väger cirka 23 ton. Den genomsnittliga längden för ett pelagiskt trålfartyg är cirka 38,5 meter och de största fartygen är runt 60 meter. De fartyg som bedriver flyttrålning blir allt större och de nyinvesteringar som görs rör fartyg som ligger runt 60 meter. En trål för dessa fartyg är cirka 100 meter bred, 80 meter hög och cirka 400-500 meter lång.

Att socioekonomisk miljö ska vara en del av konsekvensanalysen är mycket positivt, liksom att ekonomiskt värde nämns under **9.3.2**. Verket vill än en gång betona vikten av att effekterna för samtliga fisken analyseras. Fisket i Östersjön är främst inriktat på torsk, sill och skarpsill (enligt avsnitt 9.3.2) och med anledning av detta bör konsekvensanalysen även inkludera uppgifter och erfarenheter för både bottentrålning och flyttrålning (som ofta benämns pelagisk trål). Fiske med flyttrål innebär att trålen kan ställas in på önskat djup och därmed kan man fånga den pelagiska fisken där den finns. Detta innebär att flyttrålen finns i den fria vattenmassan och kan dras av en eller två fiskebåtar. Om åren 2010-2014 studeras så framgår att såväl volymerna som värdena är högre för flyttrålning jämfört med bottentrålning (se tabell 1).

Tabell 1. Infiskat värde och volym i Sverige samt Östersjön, genomsnitt 2010-2014.

	Värde, kronor	Volym, kg
<i>Totalt i Sverige</i>	<i>1 072 870 157</i>	<i>176 461 802</i>
- varav flyttrål	314 674 021	105 920 422
- varav bottentrål*	515 449 806	51 114 550
<i>Varav fiske i Östersjön**</i>	<i>313 862 729</i>	<i>94 244 572</i>
- varav flyttrål	179 303 659	74 908 526
- varav bottentrål*	104 575 819	17 249 589

Not: * I bottentrålning ingår småskaligt fiske av sill och skarpsill.

** Med Östersjön avses FAO områden nivå 4.

Källa: Havs- och Vattenmyndigheten.

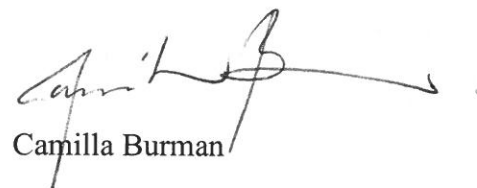
Om en framtida konsekvensanalys kommer fram till att anläggning och drift av rörledningarna kan tänkas påverka fisket negativt är det viktigt att det förklaras och motiveras i konsekvensanalysen. Till exempel skulle det vara bra med en analys av hur en eventuell negativ påverkan skulle påverka näringen och dess möjlighet att bedriva fiske i framtiden.

Av **avsnitt 9.3.4** framgår att det inte finns några etablerade turist- eller friluftsområden i offshoredelen av projektet. Jordbruksverket anser att det är bra om samråd även sker med t.ex. turboatsfisket i Östersjön, Sportfiskarna samt Sveriges fisketurismföretagare.

I detta ärende har enhetschef Kristina Mattsson beslutat. Camilla Burman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även Daniel Melin, Veronica Andrén och Maria Jarneke deltagit.

Kristina Mattsson

Camilla Burman

Ramböll Sverige AB
Att Anna Holst
anna.holst@ramboll.se

Yttrande över Baltic Pipe Project –Samråd för planerad gasledning genom södra Östersjön.

Sammanfattning

Ramböll Sverige AB har gett Transportstyrelsen möjligheten att lämna synpunkter inför framtagandet av en miljökonsekvensbeskrivning för Baltic Pipe Project. Miljökonsekvensbeskrivningen avser den del av den planerade ledningen som berör vatten inom svenske ekonomisk zon.

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen yttrande är ur sjöfartsynpunkt.

Transportstyrelsen är positiv till projektet och dess syfte att stärka den inre europeiska energimarknaden genom att stödja EU:s energipolitiska mål om säker, billig och hållbar energi.

Transportstyrelsen tar, i nuläget, inte ställning till gasledningens sträckning. Dock noterar vi att föreslagna sträckningar av gasledningen berör eller alternativt korsar trafiksepareringar antagna av International Maritime Organization (IMO). Transportstyrelsen anser att gasledningens påverkan på sjöfarten både driftsfas och anläggningsfas bör beskrivas tydligare i miljökonsekvensbeskrivningen och innan en slutlig sträckning bestäms

Risکانalyser för sjöfarten och förslag till riskreducerande åtgärder bör bifogas miljökonsekvensbeskrivningen. Dessa riskanalyser och riskreducerande åtgärder bör också i fortsättningen diskuteras i samråd med relevanta myndigheter, så som Transportstyrelsen.

Detta ärende har avgjorts av sektionschef Andreas Holmgren. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog Johan Skogwik, föredragande.

Andreas Holmgren
Chef sektionen för Sjötrafik

2018-04-11

531-2169-2018

Kontaktperson

Miljöavdelningen
Charlott Stenberg
010-224 1607
charlott.stenberg@lansstyrelsen.se

Gaz-System
Ramböll
Att. Håkan Lindved
Hakan.lindved@ramboll.se (via e-post)

Samråd om det planerade gasledningsprojektet Baltic Pipe

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen Skåne deltog i samrådsmötet som Gaz-System och Ramböll höll i Malmö den 1 mars 2018 angående gasledningsprojektet Baltic Pipe. Länsstyrelsen framförde en rad synpunkter och frågor muntligen vid mötet men tar även tillfället i akt att inkomma med ett skriftligt yttrande.

Länsstyrelsen anser att berörd verksamhet utöver ett tillstånd enligt kontinentalsockellagen kräver tillstånd enligt Natura 2000 samt en prövning av eventuell påverkan på den, enligt bilaga 4 i art- och habitatdirektivet, skyddade arten tumlare (*Phocoena phocoena*). Påverkan på det skyddade området och den skyddade arten kommer att behandlas i separata ärenden, men det ska även behandlas i berört tillståndsärende över vad för påverkan verksamheten kommer att ha i det berörda området. Länsstyrelsen anser att påverkan av en gasledning inom svensk ekonomisk zon inte kan bedömas förrän påverkan på Natura 2000-området och de arter som ämnas bevaras har utretts.

Länsstyrelsen anser det vara viktigt att ansökan fokuserar på de delar som kan påverka området inom svensk ekonomisk zon.

Avsnitt 3.2 Gasledningens sträckning och landföringsalternativ

Det framkom under mötet att det alternativ där ledningen går genom svensk ekonomisk zon är valt eftersom det finns flera andra intressen i tysk ekonomisk zon som bolaget bedömer är svårare att förena med en gasledning än att dra ledningen genom ett Natura 2000-område. Punkt 3.2 i samrådshandlingen redogör inte på ett tillfredställande för vilka dessa andra intressen är men de tycks fokusera på infrastruktur och exploatering och inte på stora naturvärden. Ett Natura 2000-område inrättat genom art- och habitatdirektivet utgör inte ett enskilt lands intresse utan är av intresse för hela den Europeiska unionen.

Avsnitt 3.4 - 3.5 Anläggning till havs och Havsbottenarbete för att skydda rörledningen

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att bolaget redogör i detalj för vilka anläggningsmetoder som kommer att användas samt hur mycket av botten som kommer att påverkas av respektive anläggningsmetod. Både direkt och indirekt. Vid användning

av artificiella material ska verksamhetsutövaren redogöra för var dessa kommer ifrån samt vad de består av. Bolaget har i sin samrådsredogörelse angett att flyttning av sediment kommer att bli aktuellt för att förbättra grundförhållandena. Kommer fler åtgärder att vidtas för att jämna till botten utöver rörförläggning i dike, stenläggning etc.? Enligt samrådsunderlaget kan det även bli aktuellt med återfyllning av ledningsgraven med material från havsbotten. Bolaget ska redogöra för om bolaget menar massor som grävts upp eller om det rör sig om massor från andra bottenområden. Vid det senare scenariot ska även detta ingå i redogörelsen över påverkan från verksamheten.

Avsnitt 3.4.2 och 3.10 Rörledningarna: tillverkning, beläggning och anoder samt Avveckling

Bolaget ska redogöra för eventuell utsöndring av ämnen från ledningen under och efter drift. Om ledningen ligger kvar på botten, finns det då ämnen skadliga ämnen som kan laka ut?

Avsnitt 3.7 Avtestning

Bolaget ska redogöra för var testet av tuben kommer att ske. I samrådsunderlaget för åtgärder inom Sveriges ekonomiska zon finns information om att rörledningen kommer att testas med resultatet att kemikalier kommer att släppas ut i havet. Vid samrådsmötet angavs att detta endast var aktuellt vid danska och/eller tyska kusten. Om denna åtgärd kan påverka området inom svensk ekonomisk zon bör även denna del redogöras för.

Avsnitt 7 Miljökonsekvensbeskrivningen - metod

Beskrivna bedömningskriterier gällande känslighet hos en resurs eller receptor tar inte hänsyn till huruvida en art eller livsmiljö är hotad utan bara hur viktiga de är för ekosystemets funktioner (7.1). Detta är en brist. Sökanden bör även beskriva påverkan och den effekt verksamheten kan ha med tanke på hot- och bevarandestatus.

Tabell 7.2: Kumulativ påverkan bör ses på populationsnivå och för motsvarande livsmiljöer med stöd av resonemanget ovan. För många arter rör det sig om en gränsöverskridande påverkan.

I tabell 7.3 är det inte tydligt vad som skiljer påverkan på "lokal" respektive "regional" nivå åt. Detta hör även till den gränsöverskridande, kumulativa påverkan på populationer som bör ses i ett sammanhang där man tar ett helhetsgrepp över områden som för olika arter nyttjas på ett visst sätt och som nyttjas inom en och samma population. För arter som har populationer där individerna rör sig över stora områden och över administrativa gränser av olika dignitet är detta särskilt viktigt. Om alla eller många utsjöbankar exploateras i t.ex. Östersjön kan detta ha stor påverkan på vissa arter av sjöfågel då de inte längre har någon övervintringsplats de kan nyttja. Detsamma kan gälla för arter

knutna till olika bottentyper, om t.ex. alla/många områden som är viktiga som spridningskällor för larver exploateras kan en utarmning av bottenfaunan ske över ett mycket större geografiskt område. För Östersjötummlaren finns en risk att populationen inte har kvar områden som kan erbjuda tillräckligt mycket föda och andra kvaliteter för långsiktig överlevnad om många områden exploateras samtidigt eller är i olika faser av en exploatering. Det är därför viktigt att inte bara titta på en verksamhets lokala påverkan på en viss art. Man bör känna till artens ekologi och vilka andra påverkansfaktorer som finns inom en populations utbredningsområde för att kunna bedöma den verkliga kumulativa påverkan på arten.

Avsnitt 9.1.2 Hydrografi och vattenkvalitet

Bolaget bör redogöra för om och/eller hur gasledningen kommer att påverka utbytet av saltvatten till Östersjön.

Avsnitt 9.1.5 Undervattensbuller

Vid samrådsmötet ställde Länsstyrelsen frågor angående ljud från ledningen vid drift samt om ledningen kunde ha en avskräckande effekt på fisk och däggdjur. Bolaget ska redogöra för påverkan av ledningen under drift. Finns studier från befintliga rörledningar ska dessa redogöras för.

I samrådsunderlaget anges att geotekniska undersökningar (3.9) kommer att krävas för att säkerställa driften av ledningen. Hur ofta kommer dessa provtagningar att ske och vad innebär dessa provtagningar?

9.1.6 Platser för konventionella och kemiska stridsmedel

Om det efter undersökningar av området framkommer att röjning av stridsmedel måste ske ska detta redogöras för som en del av påverkan av verksamheten.

Avsnitt 9.2.5 Sjöfåglar och flyttfåglar

Bolaget bör redogöra för verksamhetens direkta och indirekta påverkan på sjöfågel. Anledningen till att Länsstyrelsen Skåne inte föreslog att Natura 2000-området "Sydvästskaånes utsjövatten" skulle läggas till SPA-nätverket var ett bristande underlag vad gäller sjöfåglars eventuella nyttjande av området. Endast de nordvästra delarna som angränsar till naturreservatet "Falsterbohalvöns havsområde" med överlappande Natura 2000-områden har inventerats regelmässigt och genom dessa inventeringar funnits ha stor betydelse för flera sjöfågellarter. Djupet inom "Sydvästskaånes utsjövatten" är inte större än att flera arter dykänder kan nå till botten i en stor del av området.

Avsnitt 9.2.7 Skyddade områden, inklusive Natura 2000-områden

Bolaget ska i ansökan redogöra för verksamhetens totala påverkan på miljön inom Natura 2000-området "Sydvästskånes utsjövatten" och de arter- och livsmiljöer vilka området är avsett att skydda.

Redogörelsen för skyddade områden i svenska vatten bör korrigeras vad gäller naturreservatet "Falsterbohalvöns havsområde". "Falsterbohalvöns havsområde" nämns knappt och det naturreservatet överlappar helt med de båda stora Natura 2000-områdena samt är större i havet än på land. I samma kapitel sägs att rörledningen kommer att ligga kvar permanent på havsbotten – en beskrivning av den långsiktiga miljöpåverkan av detta bör göras. Där sägs även att omfattningen av påverkan på havsbotten kommer att undersökas och utvärderas under projektet. En beskrivning av förväntad påverkan bör rimligen göras innan anläggningsprojektet tillåts igångsättas.

På samrådsmötet diskuterades Länsstyrelsens redogörelse över förekommande naturtyper inom Natura 2000-området. Denna redogörelse grundar sig på SGU:s redovisning av ytsubstrat. Då Länsstyrelsen föreslog områden och redovisade naturtyper förelåg osäkerhet kring SGU:s kategori sand, grus och sten, och fördelningen av de olika fraktionerna. Det är möjligt att denna kategori borde redovisats som naturtyperna sublitorala sandbankar alternativt rev. Länsstyrelsen förutsätter att utförda undersökningar kommer att redovisa vilka bottensubstrat det rör sig om.

Avsnitt 9.3.2 Yrkesfiske

Bolaget måste ta fram data om aktuellt fiske i området. Data går att beställa från Havs- och Vattenmyndigheten; för båtar <12 m beställer man data från kustfiskejournalen och för större fartyg från e-loggboken. Notera att trålare endast redovisar sättpostionen för trålen. Det betyder att de kan sätta trålen inom en ruta och dra ut, eller sätta den utanför aktuell yta och dra in i den eller helt över den. Rutorna får alltså inte vara för små för då blir fångstutgifterna inte rättvisande. Bolaget bör även informera sig om de aktuella förutsättningarna som råder för fisket i området. I februari 2018 låg fisket nere i området pga trålstopp efter kvotneddragningar samt stora problem med sälskador på garnfisket och sälmask i torsken. Detta kan bidra till låga fångstsiffror just nu, men det kan komma att förändras över tid.

Det ska specificeras om ledningen kommer att vara övertrålningsbar. Pelagiskt fiske innebär en mindre konflikt med en ledning än om det sker bottentrålning i området.

Avsnitt 9.3.3 Arkeologi (kulturarv)

Den planerade sträckningen verkar inte beröra registrerade fornlämningar men ett problem är att de flesta skepps- och flygplansvrak inte är registrerade. Även icke-registrerade vrak har skydd i lagens mening och flygplansvrak betraktas dessutom som

krigsgrav av respektive nation. Verksamhetsutövaren måste alltså inventera utredningssträckan med sonar-scanning och magnetometer. Detta är viktigt inte minst på grund av risken för att explosivt material såsom minor kan förekomma på havsbotten.

Vad gäller stenåldersboplatser är djupet sannolikt för stort längs större delen av sträckningen (dvs djupare än 28 meter) för att det ska kunna finnas boplatser. Sträckan är så pass lång att stickprover för att finna boplatser förmodligen inte är en lämplig metod.

Avsnitt 9.3.5 Kablar, rörledningar och vindkraftsparker

Svenska Kraftnät har påbörjat tillståndsprocessen för att anlägga en likströmsförbindelse, Hansa Powerbridge, mellan Sverige och Tyskland i aktuellt område. Det finns redan en befintlig vindkraftspark på den tyska delen av Kriegers flak och tillstånd att bygga vindkraftsparker både på den danska och den svenska delen av samma grundområde. Det är viktigt att bolagets ansökan omfattar även de kumulativa effekterna som rörledningen tillsammans med dessa andra verksamheter kan komma att utöva på området.

Kontrollprogram

Bolaget ska fastställa ett kontrollprogram för övervakning av verksamheten under anläggnings- respektive driftfasen. Kontrollprogrammet ska tas fram i samråd med Länsstyrelsen Skåne, Kustbevakningen, SGU, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten samt SMHI.

Detta ärende har avgjorts av enhetschef Kristian Wennberg, beslutande, och vattenhandläggare Charlott Stenberg, föredragande. I handläggningen har även handläggarna Lars Mohlin, Josefine Andersson, Eva Ohlsson samt Anders Rosendahl medverkat utan att delta i avgörandet.

Kristian Wennberg

Charlott Stenberg

Denna handling har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Yttrande över samråd om Baltic Pipe Line, svenska delen Östersjön

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, anser att MKB tydligt ska redovisa alternativ som inte går igenom de utpekade naturtyperna i området, samt alternativ som inte går genom Natura 2000-området.

SLU vill betona att MKB bör utreda påverkan på de utpekade naturtypernas **bevarandestatus** (inte "bara" påverkan på naturtyperna), både på områdesnivå och biogeografisk nivå.

SLU anser att MKB bör innefatta en utredning av påverkan på viktiga strukturer och funktioner för de utpekade naturtyperna, framförallt naturlig artsammansättning och sedimentation. För detta behövs underlag från biologiska inventeringar.

Generella synpunkter

Som underlag för MKB:n bör inventering av arter genomföras, framför allt inom de utpekade naturtyperna. Underlaget behövs för att kunna beskriva de grundläggande miljöförhållandena. Kunskapen om de grundläggande miljöförhållandena är viktig för att kunna följa upp bedöma påverkan på "naturlig artsammansättning" som utgör en viktig struktur och funktion för båda utpekade habitaterna sandbankar (1110) och rev (1170).

Bedömning av påverkan på bevarandestatus bör göras på olika geografiska nivåer, dvs både på områdesnivå och på biogeografisk nivå. Det är viktigt att titta på hur mycket arealen av skyddade sandbankar (1110) i detta Natura 2000-område bidrar till status och bevarande på biogeografisk/nationell nivå.

Strömförhållanden under och efter anläggningen är en aspekt som bör belysas. Om strömförhållandena ändras kan sedimentation och möjlighet till återkolonisation påverkas.

En viktig struktur och funktion för rev (1170) är ingen eller ringa sedimentation. Därför är det viktigt att MKB:n utreder hur stor påverkanszonen är för sedimentationen under anläggningsprocessen.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Torleif Härd vid fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap efter föredragning av remisskoordinator Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av programchef Lena Tranvik samt Anna Westling och Ingrid Wänstrand, naturtypsansvariga marinbiologer alla vid Artdatabanken.

Dekan Torleif Härd

Remisskoordinator Fredrika von Sydow